

**«Самұрық-Қазына»
ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ**

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3-4
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	5-6
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	7-8

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

1. Жалпы ақпарат	9
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	10
3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу	18
4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар	40
5. Бизнесі біріктіру	55
6. Есептен шығарулар және акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер	62
7. Негізгі құралдар	68
8. Материалдық емес активтер	72
9. Барлау және бағалау бойынша активтер	73
10. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	74
11. Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	79
12. Кредиттік мекемелердегі қаражат	80
13. Өзге де қаржы активтері	81
14. Өзге де ұзақ мерзімді активтер	82
15. Қорлар	82
16. Сауда дебиторлық берешек және өзге де ағымдағы активтер	82
17. Ақша қаражаты мен оның баламалары	84
18. Капитал	84
19. Қарыздар	91
20. Қазақстан республикасы үкіметінің қарыздары	95
21. Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	95
22. Жалдау бойынша міндеттемелер	96
23. Резервтер	97
24. Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	98
25. Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	99
26. Сауда және өзге де кредиторлық берешек және өзге де ағымдағы міндеттемелер	99
27. Түсім	100
28. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	101
29. Жалпы және әкімшілік шығыстар	101
30. Тасымалдау және өткізу шығыстары	102
31. Құнсыздану шығыны	102
32. Қаржылық шығындар	104
33. Қаржылық кіріс	105
34. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	106
35. Табыс салығы бойынша шығыстар	106
36. Шоғырландыру	109
37. Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу	109
38. Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты	110
39. Шартты және шарттық міндеттемелер	115
40. Сегменттік есептілік	120
41. Есепті күннен кейінгі оқиғалар	123

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына

Пікір

Біз «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Тиісті шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы

Біз бұл мәселе құнсыздануды талдау негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ басшылық қабылдаған елеулі пайымдаулар мен бағалауларға орай аудитіміз үшін барынша маңыздылардың бірі болып табылады деп есептейміз. Сонымен бірге, қарыз алу құнының ұлғаюы және келешек экономикалық өсімге қатысты белгісіздік Топ қызметінің перспективаларына әсер етеді және Топ активтерінің құнсыздануына әкеп соқтыра алады.

Елеулі жорамалдарға дисконттау мөлшерлемелері, табиғи ресурстарға болжамды бағалар, тарифтер, инфляцияның болжамды мөлшерлемелері мен валюталарды айырбастау бағамдары жатады. Елеулі бағалауға өндіру және өндіріс деңгейінің жоспары, келешек күрделі шығындар және барлау мен өндіруге қолжетімді ресурстар қорлары кіреді.

Ұзақ мерзімді активтер мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде келтірілген.

Біз Басшылықтан, индикаторлар мен құнсыздануды тестілеу модельдерін талдауды қоса алғанда, құнсыздануды талдауды алдық.

Біз құнсызданудың талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтелетін құн есебі үшін бағалау мәселелері бойынша мамандарды тарттық. Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық. Біз өтелетін құн есебінде пайдаланылған табиғи ресурстар мен тауарлардың бағаларын қолжетімді нарықтық болжамдармен салыстырдық. Біз дисконттау мөлшерлемелерін және ұзақ мерзімді өсім мөлшерлемелерін нарықтың жалпы көрсеткіштерімен және басқа да қолжетімді ақпаратпен салыстырдық. Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін тексердік және және олардың жорамалдардың өзгеруіне сезімталдылықты талдадық.

Біз құнсыздану туралы ақпараттың шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуін сараладық.

Несие келісімдерінің шеңберіндегі шарттық талаптарды сақтау

Несие келісімдерінің талаптарына сәйкес Топ белгілі бір шарттық талаптарды сақтауы тиіс. Бұл талаптардың бұзылуы қаржыландыру дефицитімен қатар, айтарлықтай айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеп соқтыра алады. Сонымен қатар, Топтың көптеген несие келісімдеріне сәйкес кросс-дефолт туралы ережелер қолданылады.

Шарттық талаптарды сақтау аудит үшін барынша маңызды мәселе болып табылады, өйткені шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі пайыздық міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Несие келісімдерінің шеңберінде шарттық талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 19-ескертпесінде ашылып көрсетілген.

Біз кросс-дефолт туралы қосымша ережелерді қоса алғанда, несие келісімдерінің талаптарын зерделедік.

Біз есептеулерде қолданылатын деректерді қаржылық есептілікпен салыстырдық.

Біз қаржылық көрсеткіштер бойынша есептеулердің математикалық дәлдігін бағаладық.

Біз 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бекітілген бюджеттерге сай болжамды сараладық, егер таяу арадағы 12 айда құқық бұзушылық болуы мүмкін болса, біз қызметтің үздіксіздік қағидатына ықтимал ықпалға қатысты Басшылық жасаған бағалауды алып, сараладық.

Біз 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарттық талаптардың сақталуына қатысты кредиторлардан алынған мәліметтерді талдадық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілген ақпаратты сараладық.

Топтың 2020 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудитті жүргізу барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;

- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздік қағидатын қолдану мақсатына лайықтығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапкершілік көтереміз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - қауіп-қатерлерді жою үшін жасалған іс-қимылдар немесе қолға алынған сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші, - Пол Кон.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Пол Кон
Аудит жөніндегі партнер

Альберт Асматулаев
Аудитор

Аудитордың 2017 жылғы 6 ақпандағы
№ МФ-0000461 біліктілік куәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2021 жылғы 5 сәуір

Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсандағы жағдай бойынша

<i>Миллион теңгемен</i>	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)*
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	7	13.703.885	13.149.184
Материалдық емес активтер	8	2.022.024	2.001.908
Барлау және бағалау бойынша активтер	9	367.393	371.894
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		40.560	24.888
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	10	4.985.676	4.242.871
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	11	366.830	370.556
Кредиттік мекемелердегі қаражат	12	135.315	169.792
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	35	79.267	91.282
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	13	614.382	444.104
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	14	447.907	660.814
		22.763.239	21.527.293
Ағымдағы активтер			
Қорлар	15	626.363	654.452
Өтелуге жататын ҚҚС		256.319	191.260
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		97.503	84.086
Сауда дебиторлық берешек	16	667.107	620.388
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	11	55.406	150.273
Кредиттік мекемелердегі қаражат	12	354.257	593.974
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	13	188.427	176.672
Өзге де ағымдағы активтер	16	184.769	294.163
Ақша қаражаты мен оның баламалары	17	2.227.669	1.993.962
		4.657.820	4.759.230
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер	6	61.787	130.487
		4.719.607	4.889.717
Активтердің жиыны		27.482.846	26.417.010

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)*
Капитал және міндеттемелер			
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал			
Жарғылық капитал	18.1	5.258.657	5.229.112
Қосымша төленген капитал	18.3	-	17.303
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	18.11	1.763.499	1.319.406
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві		31.464	29.354
Хеджирлеу резерві	18.12	(60.416)	(46.726)
Өзге де күрделі резервтер		(16.984)	(16.984)
Бөлінбеген пайда		6.502.544	6.176.856
		13.478.764	12.708.321
Бақыланбайтын қатысу үлесі	18.10	1.672.851	1.634.632
Капитал жиыны		15.151.615	14.342.953
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	19	6.608.990	6.103.443
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	562.449	622.322
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	396.441	342.574
Резервтер	23	386.921	350.863
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	35	1.143.256	1.065.288
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	24	120.943	111.840
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	21	185.680	357.902
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	25	138.085	113.520
		9.542.765	9.067.752
Ағымдағы міндеттемелер			
Қарыздар	19	850.210	737.950
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	30.773	5.238
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	118.878	84.282
Резервтер	23	80.980	119.367
Жұмыскерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелер	24	14.051	12.983
Төленуге жататын табыс салығы		10.567	15.529
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	26	828.258	1.045.282
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	21	97.882	158.162
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	26	752.031	741.726
		2.783.630	2.920.519
Сатуға немесе Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	6	4.836	85.786
		2.788.466	3.006.305
Міндеттемелер жиыны		12.331.231	12.074.057
Капитал мен міндеттемелер жиыны		27.482.846	26.417.010

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 2-ескертпеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі қоса басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

С. Жанәділ
Ернар Жанәділ

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова
Алмаз Әбдірахманова

9-123 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Миллион теңгемен</i>	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)*
Түсім	27	8.556.009	10.648.913
Мемлекеттік субсидиялар		35.408	54.788
		8.591.417	10.703.701
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	28	(6.618.721)	(7.988.781)
Жалпы пайда		1.972.696	2.714.920
Жалпы және әкімшілік шығыстар	29	(425.875)	(469.857)
Тасымалдау және өткізу бойынша шығыстар	30	(670.549)	(779.034)
Құнсызданудан болған шығын	31	(343.741)	(355.693)
Еншілес ұйымдардың шығуынан түскен пайда		219	24.179
Бизнесті біріктіруден түскен пайда		-	82.609
Операциялық қызметтен түскен пайда		532.750	1.217.124
Қаржылық шығындар	32	(608.953)	(639.780)
Қаржылық кіріс	33	180.188	280.949
Өзге де операциялық емес шығын		(59.795)	(66.843)
Өзге де операциялық емес кіріс		93.265	113.530
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	34	641.608	914.757
Оң/(теріс) бағамдық айырма, нетто		50.094	(16.822)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		829.157	1.802.915
Табыс салығы бойынша шығыстар	35	(246.615)	(382.434)
Бір жылғы таза пайда		582.542	1.420.481
Мыналарға келетін бір жылғы таза пайда:			
Бас компанияның акционеріне		558.192	1.247.971
Бақыланбайтын қатысу үлесіне		24.350	172.510
		582.542	1.420.481

9-123 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)*
Өзге де жиынтық кіріс			
<i>Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жататын өзге де жиынтық кіріс</i>			
Есептілік валютасын қайта есептеу	18.11	516.078	(34.256)
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс		1.962	102
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі үлес		5.113	128
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша (шығын)/кіріс	18.12	(10.425)	23.249
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар бойынша таза өткізілген пайда		98	23
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын) құрамдастарының салық әсері		(37.255)	753
Салықты шегере отырып, келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жататын өзге де жиынтық кіріс/(шығын)		475.571	(10.001)
<i>Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс</i>			
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық (шығынындағы)/кірісіндегі үлес		(285)	188
Төлемдері белгіленген жоспарлар бойынша актуарлық шығын	24	(8.295)	(7.667)
Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жатпайтын өзге де жиынтық шығын		(8.580)	(7.479)
Табыс салығы шегерілген бір жылғы өзге де жиынтық кіріс/(шығын)		466.991	(17.480)
Табыс салығы шегерілген бір жыл ішіндегі жиынтық кірістің жалпы сомасы		1.049.533	1.403.001
Мыналарға тиесілі, табыс салығы шегерілген бір жыл ішіндегі жиынтық кірістің жалпы сомасы:			
Бас компанияның акционеріне		984.022	1.232.453
Бақыланбайтын қатысу үлесіне		65.511	170.548
		1.049.533	1.403.001

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 2-ескертпеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі қоса басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Ернар Жанәділ

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

9-123 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Бас компанияның акционеріне тиесілі

Миллион теңгемен	Ескерт.	Жарылық капитал	Қосымша төленген капитал	Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві	Есетілік валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Өзге де күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақыланбайтын қатысу үлесі	Жиыны
2018 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (бастапқы ұсынылғандай)											
16	ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезеңнің басындағы сальдодағы өзгеріс	5.133.766	17.303	28.806	1.349.799	(67.163)	(16.807)	5.100.419	11.546.123	1.407.152	12.953.275
	Есеп саясатының өзгеруі және түзетулер (2-ескертпе)	-	-	-	-	-	-	(8.932)	(8.932)	(6.227)	(15.159)
	2019 жылғы 1 қаңтарға сальдо (қайта есептелген) *	5.133.766	17.303	28.806	1.349.799	(67.163)	(16.807)	5.091.488	11.537.162	1.401.556	12.938.718
Жыл ішіндегі таза пайда (қайта есептелген)											
	Жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	-	-	328	(30.736)	20.721	-	(5.831)	(15.518)	(1.962)	(17.480)
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс (қайта есептелген)											
	Акцияларды шығару	95.346	-	-	-	-	-	-	95.346	2.028	97.374
	Дивидендтер	-	-	-	-	-	-	(63.750)	(63.750)	(53.212)	(116.962)
	Акционермен жасалатын өзге де операциялар	-	-	-	-	-	-	(2.501)	(2.501)	-	(2.501)
	Акционерге өзге де бөлулер	-	-	-	-	-	-	(71.904)	(71.904)	-	(71.904)
	Активтерді Акционерге беру	-	-	-	-	-	167	(39.509)	(39.342)	-	(39.342)
	Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт	-	-	-	-	-	-	5.107	5.107	-	5.107
	Еншілес ұйымдарды сатып алу	-	-	-	-	-	-	-	-	85.804	85.804
	Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын	-	-	(103)	59	-	-	13.854	13.810	35.078	48.888
	Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерін сату	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сатып алу	-	-	-	-	-	(313)	(1.800)	(2.113)	(1.012)	(3.125)
	Капиталдағы өзге де өзгерістер	-	-	323	284	(284)	(31)	3.761	4.053	(6.158)	(2.105)
	2019 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (қайта есептелген) *	5.229.112	17.303	29.354	1.319.406	(46.726)	(16.984)	6.176.856	12.708.321	1.634.632	14.342.953

9-123 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертмелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Бас компанияның акционеріне тиесілі

Миллион теңгемен	Ескерт.	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бааланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Өзге де күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақылан-байтын қатысу үлесі	Жиыны	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (қайта есептелген)*		5.229.112	17.303	29.354	1.319.406	(46.726)	(16.984)	6.176.856	12.708.321	1.634.632	14.342.953	
Жыл ішіндегі таза пайда		-	-	-	-	-	-	558.192	558.192	24.350	582.542	
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)		-	-	2.272	443.608	(13.276)	-	(6.774)	425.830	41.161	466.991	
Кезеңдегі жиынтық кіріс		-	-	2.272	443.608	(13.276)	-	551.418	984.022	65.511	1.049.533	
Акцияларды шығару	18.1	29.545	-	-	-	-	-	-	29.545	18	29.563	
Дивидендтер	18.2	-	-	-	-	-	-	(120.000)	(120.000)	(65.695)	(185.695)	
Акционердің өзге де салымдары	18.3	-	(17.323)	-	-	-	-	1.205	(16.118)	-	(16.118)	
Акционермен жасалатын өзге де операциялар	18.4	-	-	-	-	-	-	40.483	40.483	-	40.483	
Акционерге өзге де белулер	18.5	-	-	-	-	-	-	(99.850)	(99.850)	-	(99.850)	
Активтерді Акционерге беру	18.6	-	-	-	-	-	-	(24.809)	(24.809)	-	(24.809)	
Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт	18.7	-	-	-	-	-	-	(37.581)	(37.581)	-	(37.581)	
Еңшілес ұйымдардың шығуы	18.8	-	-	-	-	-	-	-	-	(14.040)	(14.040)	
Еңшілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақылаудан айырылуға әкелмейтін қатысу үлестерін сату	18.9	-	-	(170)	74	-	-	25.174	25.078	59.492	84.570	
Еңшілес ұйымның бақыланбайтын қатысу үлесін сатуға арналған пут опционы бойынша резерв	-	-	-	-	-	-	-	(9.721)	(9.721)	(3.510)	(13.231)	
Капиталдағы өзге де өзгерістер	-	20	-	8	411	(414)	-	(631)	(606)	(3.557)	(4.163)	
2020 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.258.657	-	31.464	1.763.499	(60.416)	(16.984)	6.502.544	13.478.764	1.672.851	15.151.615	

* Осы бағандарда келтірілген кейбір сомалар 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 2-ескертеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі қоса басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Бас бухгалтер

Ernar Janadiil

Almaz Abdurakhmanova

9-123 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Миллион теңгемен</i>	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)*
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		9.236.272	10.720.229
Өнім берушілерге ақшалай төлемдер		(5.349.378)	(6.737.827)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(1.022.274)	(1.033.538)
Өзге де салықтар мен төлемдер		(1.308.729)	(1.588.817)
Қаржы құралдарымен операциялар (Қордың КО және Қазпошта)		19.360	23.776
Қысқа мерзімді жалдау төлемдері және ауыспалы жалдау төлемдері		(57.634)	(82.314)
Қаржылық міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен түсімдер		29.183	-
Бюджеттен ҚҚС-ны қайтару		110.054	67.180
Өзге де төлемдер		(157.836)	(123.787)
Төленген табыс салығы		(214.006)	(270.127)
Төленген пайыздар		(520.080)	(474.112)
Алынған пайыздар		146.453	170.486
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза түсімі		911.385	671.149
Инвестициялық қызметтен болатын ақша ағындары			
Негізгі құралдар мен барлау және бағалау бойынша активтерді сатып алу		(1.061.691)	(975.610)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(23.036)	(17.024)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		5.025	31.415
Қаржылық емес активтерді сатудан түскен түсімдер		-	53
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер		52.982	34.931
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер	10	246.164	235.983
Сатып алынған еншілес ұйымдардың ақшалай қаражатын шегергендегі еншілес ұйымдарды сатып алу	5	(26.499)	(248.813)
Банк депозиттерін қайтару, нетто		297.967	10.055
Қарыздар беру		(14.237)	(9.167)
Шыққан компаниялардың ақшалай қаражатын шегергендегі еншілес ұйымдарды сатудан түскен түсімдер		11.657	63.870
БТА және Forte Bank акцияларын сатудан болған дебиторлық берешекті өтеуден түскен түсімдер		-	57.473
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды сату/(сатып алу)		70.469	(3.366)
Иелік ету үлесін өзгертпестен бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың жарғылық капиталына салынған салымдар		(22.227)	(4.765)
Берілген қарыздарды өтеу		79.937	59.686
Борыштық құралдарды сатып алу		(312.747)	(123.589)
Өзге де түсімдер		101.608	131.674
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(594.628)	(757.194)

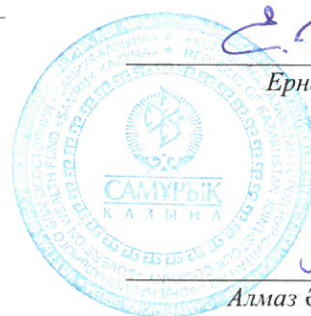
9-123 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

<i>Миллион теңгемен</i>	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)*
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Қарыздар бойынша түсімдер		1.859.611	1.406.455
Қарыздарды өтеу		(1.811.258)	(1.538.093)
Еншілес компанияның өз акцияларын сатып алуы		(212)	(2.979)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу		(95.384)	(104.090)
Бас компания акционерінің жарғылық капиталға салған жарналары	18.1	26.000	95.196
Бақыланбайтын қатысу үлесінің жарғылық капиталына салынған жарналар		18	120
Акционерге бөлулер	18.5	(59.852)	(131.518)
Еншілес ұйымдардағы бақыланбайтын қатысу үлестеріне төленген дивидендтер	18.2	(72.054)	(53.240)
Бақылаудан айырылуға әкелмейтін қатысу үлесін сату	18.9	83.944	49.145
Акционерге төленген дивидендтер	18.2	(120.000)	(63.750)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтегені үшін сыйлықақы мен комиссия	19	(45.278)	(45.236)
Өзге де төлемдер		(7.527)	(3.128)
Қаржылық қызметтегі ақша қаражатының таза жұмсалуды		(241.992)	(391.118)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі/ (азаяуы)		74.765	(477.163)
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері		158.524	(23.375)
Сатуға арналған активтерге қайта топтастырылған еншілес ұйымдардың ақша қаражатындағы өзгеріс		87	7.399
Күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтегі өзгеріс		331	(452)
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		1.993.962	2.487.553
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	17	2.227.669	1.993.962

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 2-ескертпеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі қоса басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Ернар Жанәділ

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ**Корпоративтік ақпарат**

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Қор» немесе «Самұрық-Қазына») Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы қаулысына сәйкес 2008 жылғы 3 қарашада құрылды. Құрылу «Қазына» орнықты даму қоры» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Қазына») мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» акционерлік қоғамын (бұдан әрі – «Самұрық») біріктіру және Мемлекеттің Қорға Қазақстан Республикасы Үкіметіне (бұдан әрі – «Мемлекет» немесе «Үкімет») тиесілі кейбір кәсіпорындардағы өзінің қатысу үлесін қосымша беру жолымен жүзеге асырылды. Үкімет Қордың жалғыз акционері (бұдан әрі – «Акционер») болып табылады.

Осы қайта ұйымдастыру кезіндегі Үкіметтің негізгі мақсаты менеджменттің тиімділігін арттыру және Үкіметтің тиісті бағдарламаларында белгіленген стратегиялық міндеттерін табысты орындау мақсатында Қордың еншілес ұйымдарындағы ұйымдық құрылымдарды оңтайландыру болып табылады.

Қор *36-ескерпнеде* санамаланған бірқатар компанияларды біріктіретін холдинг (бұдан әрі – «Топ») болып табылады. Қордың қызметі 2012 жылғы 1 ақпанға дейін «*Ұлттық әл-ауқат қоры туралы*» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 13 ақпандағы №134-4 Заңымен реттеліп, ел экономикасының тұрақты дамуын қамтамасыз етуге жәрдемдесуге, экономиканы жаңғыртуға және әртараптандыруға, Топ компаниялары қызметінің тиімділігін арттыруға бағытталған болатын. 2012 жылғы 1 ақпанда «*Ұлттық әл-ауқат қоры туралы*» Қазақстан Республикасының № 550-4 Заңы қабылданды, оған сәйкес Қордың қызметі Топқа кіретін ұйымдардың ұзақ мерзімді құнын (құндылығын) ұлғайту және Топ активтерін тиімді басқару арқылы Қазақстан Республикасының ұлттық әл-ауқатын арттыруға шоғырлануы тиіс.

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (*40-ескерпне*):

- Мұнай-газ сегменті мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай мен газды тасымалдау, мұнай мен газды қайта өңдеу және сату, шикі мұнай, газ және қайта өңделетін өнімдер бойынша операцияларды қамтиды.
- Тасымалдау сегменті жүктер мен жолаушыларды темір жолмен және әуемен тасымалдау операцияларыны қамтиды.
- Коммуникация сегменті жергілікті, қалааралық және халықаралық байланысты қоса алғанда (ТМД-ға кіретін және кірмейтін елдерді қоса алғанда), тіркелген байланыс қызметтері, сондай-ақ байланыс арналарын жалдау, деректерді беру және сымсыз байланыс қызметтері операцияларын қамтиды.
- Энергетикалық сегмент электр энергиясын өндіру және беру, электр энергетикалық жүйеге электр энергиясын беру және импортталатын электр энергиясын тұтынуды техникалық диспетчерлеу операцияларын, Қазақстан Республикасының Бірыңғай электр энергетикасы жүйесінің объектілерін орталықтандырылған шұғыл-диспетчерлік басқару функцияларын қамтиды.
- Тау-кен сегменті минералды ресурстарды барлау, өндіру, қайта өңдеу және сату жөніндегі операцияларды қамтиды.
- Өнеркәсіптік сегментке химия саласын дамыту кәсіпорындары мен жобалары жатады.
- Корпоративтік орталық сегменті Қордың инвестициялық және қаржы операцияларын, оның ішінде байланысты және бөгде ұйымдарға қарыздар беруді қамтиды.
- Өзгелері сегменті мемлекетке тұрғын үй құрылысына инвестицияларды салу арқылы халық үшін тұрғын үйдің қолжетімділігін арттыруда қолдау көрсету операцияларын және басқа да операцияларды қамтиды.

Қордың тіркелген офісі Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Е10 көшесі, 17/10 мекенжайы бойынша орналасқан.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті 2021 жылғы 5 сәуірде Қордың Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директоры – Басқарма мүшесі және Бас бухгалтері шығаруға бекітті және осы күні Қордың Директорлар кеңесінің Аудит комитеті алдын ала бекітті. Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті кейіннен Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер бекітуі тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)****Жекешелендіру жоспары**

2014 жылғы 30 сәуірде Үкімет 2014-2016 жылдарға арналған бастапқы Жекешелендіру жоспарын бекітті. 2015 жылғы 30 желтоқсанда ол Қордың кейбір еншілес ұйымдарын қоса алғанда, жекешелендіруге жататын мемлекетке тиесілі активтердің жаңа тізбесін қамтитын 2016-2020 жылдарға арналған кешенді жаңа Жекешелендіру жоспарына ауыстырылды. 2020 жылғы 29 желтоқсанда «Жекешелендірудің 2021-2025 жылдарға арналған кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің № 908 қаулысымен 2021-2025 жылдарға арналған жаңа кешенді Жекешелендіру жоспары (бұдан әрі – «Жекешелендіру жоспары») бекітілді, оған жекешелендіруге және бәсекелестік ортаға беруге жататын мемлекеттік ұйымдар мен Қор тобы активтерінің жаңа тізбесі енгізілген.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде сипатталған жағдайларды қоспағанда, бастапқы құн қағидаты негізінде дайындалды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген және арнайы ескертілген жағдайларды қоспағанда, барлық ақша сомалары миллион теңгеге дейін дөңгелектелген.

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда, Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес әзірлеу белгілі бір сыни есептік бағалауды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер жөніндегі пайымдаманы қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар *4-ескертпеде* ашылған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ басшылығы бірқатар белгісіздіктердің, оның ішінде COVID-19 пандемиясының ықпалы себепті орын алуын ескере отырып, әлемдегі қазіргі экономикалық ахуалды назарға алды. Топ басшылығы шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде қызметтің үздіксіздігі қағидатын ұстанады.

Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер

«Khan Tengri Holding B.V.» компаниясының алдын ала белгіленген әділ құнын бағалаудың аяқталуы

2019 жылғы 28 маусымда Топ «Khan Tengri Holding B. V.» компаниясын бақылауға алды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ сатып алынған активтер мен міндеттемелерді есепке алу үшін баланстық құнды қолданды, өйткені бизнесті біріктіруді бағалау туралы есеп есепті кезеңнің соңында аяқталмады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тәуелсіз бағалаушы сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды аяқтады, нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді.

«Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «ЕМАЭС-2») алдын ала белгіленген әділ құнын бағалаудың аяқталуы

2019 жылғы 12 желтоқсанда Топ «ЕМАЭС-2» компаниясын бақылауға алды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ сатып алынған активтер мен міндеттемелерді есепке алу үшін баланстық құнды қолданды, өйткені бизнесті біріктіруді бағалау туралы есеп есепті кезеңнің соңында аяқталмады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тәуелсіз бағалаушы сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды аяқтады, нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

«Кселл» АҚ пайдасына салынған салықты қайта есептеу

2020 жылы Топтың еншілес ұйымы – «Кселл» АҚ, 2015-2018 жылдар аралығындағы кезең үшін пайда салығы бойынша декларацияларды қайта ұсыну мақсатында өзінің 2015-2018 жылдар үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігінде танылған пайдаға салынған салықтың есептелуін қайта қарады, нәтижесінде «Кселл» АҚ 2015-2018 жылдар аралығындағы кезеңдерге қатысты пайдаға салынған салықты есептеуде белгілі бір түзетулерді анықтады.

Анықталған түзетулер негізінен фискалдық құжаттарды алуда болған кідіріске және «Кселл» АҚ мен оның контрагенттері арасында жасалған салыстырып тексерудің ұзақ процесімен байланысты болды. Бұл түзетулердің нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді.

Есеп саясатындағы өзгерістер

Төменде сипатталғандай, күн тәртібі бойынша ХҚЕС-ті түсіндіру комитетінің (IFRIC) шешім қабылдауы нәтижесінде есеп саясатындағы өзгерістердің әсерін көрсету үшін, 2019 жылғы 31 желтоқсан мен 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі, 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі, 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептегі белгілі бір сомалар қайта қаралды.

ХҚЕС-ті түсіндіру комитетінің (IFRIC) күші жойылатын немесе жаңартылатын жалдау және жалға алынған мүліктің осыған байланысты ажырамас жақсартулары жөніндегі шешімі

2019 жылы қарашада ХҚЕС-ті түсіндіру комитеті (IFRIC) күші жойылатын немесе жаңартылатын жалдау және жалға алынған мүліктің осыған байланысты ажырамас жақсартулары жөніндегі шешімді шығарды. Осы шешім бойынша қорытынды мынадай түрде ұсынылды:

Жалдау мерзімі

ХҚЕС-ті түсіндіру комитеті (IFRIC) жалдау шартының мерзімін анықтау кезінде ұйым мыналарды ескеруі керек екендігін атап өтті:

- жалдау төлемдерін тоқтатудың әсерін ғана емес, шарттың экономикалық тұрғыдан алғандағы мәнін. Мысалы, жалдау шартын бұзғаны үшін болмашы мөлшерден көбірек айыппұл салынатыны себепті, тараптардың бірі жалдауды тоқтатпауға экономикалық тұрғыдан мүдделі жағдайда, шартты бұзуға болатын мерзім өткеннен кейін шарттың қорғалатыны қамтамасыз етілген болып есептеледі; және
- тараптардың әрқайсысы болмашы мөлшерден аспайтын айыппұл төлей отырып, жалдау шартын бір жақты тәртіптен (екінші тараптың рұқсатынсыз) бұзуға құқылы ма? Екі тараптың да осындай құқығы болған кезде ғана жалдауды қорғау қамтамасыз етілмейді. Демек, тараптардың бірі ғана болмашы мөлшерден аспайтын айыппұл төлей отырып, екінші тараптың рұқсатынсыз жалдау шартын бұзуға құқылы болса, осы тарап бұза алатын мерзім аяқталғаннан кейін шарт қорғалған болып табылады.

Егер ұйым жалдауды мерзімінен бұрын тоқтату мерзімі (немесе жаңартылатын жалдаудың бастапқы кезеңі) аяқталғаннан кейін шарт қорғаумен қамтамасыз етілген деп қорытынды жасаса, онда ұйым жалға алушының жалдауды тоқтату опционын орындамайтындығына жеткілікті сенімділікті бағалауы тиіс.

Жалға алынған мүліктің ажырамас жақсартуларын тиімді пайдалану мерзімі

Ұйым жалға алынған мүліктің ажырамас жақсартуларын тиімді пайдалану мерзімін айқындау кезінде 16 ХҚЕС-ті (IAS) қолданады. Егер тиісті жалдау шартының жалдау мерзімі жалға алынған мүліктің осы ажырамас жақсартуларының экономикалық мерзімінен қысқарақ болса, онда ұйым осы жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін жалға алынған мүліктің ажырамас жақсартуларын пайдалануды жоспарлап отыр ма деген мәселені қарастырады. Егер ұйым мұны күтіп отырмаса болса, онда ол 16 ХҚЕС-ті (IAS) қолдана отырып, жалға алынған мүліктің ажырамас жақсартуларын тиімді пайдалану мерзімі жалдау мерзіміне тең деген қорытындыға келеді. Топтың қазіргі тәжірибесі осы түсініктемелерге сәйкес келетіндіктен, бұл Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

ХҚЕС-ті түсіндіру комитетінің (IFRIC) күші жойылатын немесе жаңартылатын жалдау және жалға алынған мүліктің осыған байланысты ажырамас жақсартулары жөніндегі шешімі (жалғасы)

Жалға алынған мүліктің ажырамас жақсартуларын тиімді пайдалану мерзімі (жалғасы)

ХҚЕС түсіндіру комитетінің (IFRIC) осы шешімі ретроспективті қолданылуы тиіс және ол 2019 жылы қарашада жарияланған күннен бастап дереу күшіне енеді.

Топ бұрын қысқа мерзімді жалдау шарттары ретінде танылған, мемлекеттік мекемелермен жасалған техникалық сайттарды жалдау шарттарының есебін қайта қарады, өйткені Топ 16 ХҚЕС-тің 5-тармағына сәйкес қысқа мерзімді жалдау үшін танудан босатуды қолданды.

Топ ХҚЕС-ті түсіндіру комитетінің (IFRIC) шешімін қолданатындықтан, ол шартты бұзғаны үшін салынатын айыппұлдарды ғана емес, сонымен қатар жалға алушы үшін экономикалық ынталандыру тудыратын барлық тиісті фактілер мен жағдайларды ескереді. Топтың жалдау шарттарын ұзартуға (немесе тоқтатпауға) жеткілікті сенімділігінің бар-жоғын бағалау кезінде Топ техникалық сайттарды жалдау шарттарының мерзімдерін орнатылған базалық станцияларды тиімді пайдаланудың орташа мерзіміне тең етіп айқындады.

Топ ХҚЕС-ті түсіндіру жөніндегі комитеттің (IFRIC) шешімін қабылдады және Топтың 16 ХҚЕС-ті (IAS) қабылдаған күні – 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген, мемлекеттік ұйымдармен жасалған жалдау шарттарын ретроспективті түрде қайта санады. Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер бастапқы тану күніндегі қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалануды қоспағанда, ХҚЕС-ті түсіндіру жөніндегі комитеттің (IFRIC) шешімі әрдайым қолданылғандай баланстық күн негізінде танылды. Жалдау бойынша міндеттемелер бастапқы тану күніндегі қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған, қалған жалдау төлемдерінің келтірілген құны негізінде танылды.

Топ бастапқы қолдану күні стандартты қолданудың жиынтық әсерін мойындай отырып, 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап түрлендірілген ретроспективті қолдану әдісі пайдаланылатын 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдана бастағандықтан, жоғарыда сипатталған ХҚЕС-ті түсіндіру комитетінің (IFRIC) шешіміне қатысты түзетулер «16 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезеңнің басындағы сальдодағы өзгеріс» жолы бойынша көрсетілді.

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепті ұсынудағы өзгерістер

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі кейбір сомалар 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданған ұсынуға сәйкес өзге де активтердің құрамынан өзге де қаржы активтерінің құрамына қайта жіктелді. Топ өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін ұсынуды өзгертті, өйткені жаңа ұсынуға шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін өзекті болатын ақпарат ұсынылады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепті ұсынудағы өзгерістер

2019 жылғы ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептегі кейбір сомалар 2020 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданған ұсынуға сәйкес жеке жолдарға қайта жіктелді. Топ өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін ұсынуды өзгертті, өйткені жаңа ұсынуға шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін өзекті болатын ақпарат ұсынылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

Қайта есептеулер мен қайта жіктеулердің әсері төменде көрсетілген.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есепке қайта есептеудің әсері:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан (аудит жүргізілген)	«Khan Tengri Holding B.V.» компаниясы- ның алдын ала белгіленген әділ құнын бағалаудың аяқталуы	«ЕМАЭС-2» компаниясы- ның алдын ала белгіленген әділ құнын бағалаудың аяқталуы	«Кселл» АҚ-ға қатысты түзетулер	Есеп саясатындағы өзгерістер	Өзге де қаржы активтерін қайта жіктеу	2019 жылғы 31 желтоқсан (аудит жүргізілген) (қайта есептелген)
Активтер							
Ұзақ мерзімді активтер							
Негізгі құралдар оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы түріндегі активтер:	13.141.006	807	4.944	-	2.427	-	13.149.184
Материалдық емес активтер	414.960	-	-	-	2.427	-	417.387
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	2.000.417	3.581	-	(2.090)	-	-	2.001.908
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	91.229	-	-	-	53	-	91.282
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	336.245	-	-	-	-	107.859	444.104
	768.673	-	-	-	-	(107.859)	660.814
Ағымдағы активтер							
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	81.894	-	-	2.192	-	-	84.086
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	74.669	-	-	-	-	102.003	176.672
Өзге де ағымдағы активтер	396.166	-	-	-	-	(102.003)	294.163
Активтердің жиыны	26.405.096	4.388	4.944	102	2.480	-	26.417.010
Капитал							
Бөлінбеген пайда	6.171.964	23	4.944	-	(75)	-	6.176.856
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал	12.703.429	23	4.944	-	(75)	-	12.708.321
Бақыланбайтын қатысу үлесі	1.634.047	22	-	697	(134)	-	1.634.632
Капитал жиыны	14.337.476	45	4.944	697	(209)	-	14.342.953
Міндеттемелер							
Ұзақ мерзімді міндеттемелер							
Жалдау бойынша міндеттемелер	340.029	-	-	-	2.545	-	342.574
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.064.128	1.160	-	-	-	-	1.065.288
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	111.659	1.861	-	-	-	-	113.520
Ағымдағы міндеттемелер							
Жалдау бойынша міндеттемелер	84.138	-	-	-	144	-	84.282
Төленуге жататын табыс салығы	16.124	-	-	(595)	-	-	15.529
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	1.046.047	(765)	-	-	-	-	1.045.282
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	739.639	2.087	-	-	-	-	741.726
Міндеттемелер жиыны	12.067.620	4.343	-	(595)	2.689	-	12.074.057
Капитал мен міндеттемелер жиыны	26.405.096	4.388	4.944	102	2.480	-	26.417.010

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есепке қайта есептеудің әсері

<i>Миллион теңгемен</i>	2018 жылғы 31 желтоқсан (бастапқы ұсыныл- ғандай)	«Кселл» АҚ-ға қатысты түзетулер	Есеп саясатын- дағы өзгерістер	2018 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Активтер				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	12.692.464	-	2.862	12.695.326
<i>оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы түріндегі активтер</i>	128.436	-	2.862	131.298
Материалдық емес активтер	1.688.235	(2.090)	-	1.686.145
Ағымдағы активтер				
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	68.858	933	-	69.791
Активтердің жиыны	25.744.925	(1.157)	2.862	25.746.630
Капитал				
Бөлінбеген пайда	5.100.419	-	(29)	5.100.390
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал				
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал	11.546.123	-	(29)	11.546.094
Бақыланбатын қатысу үлесі	1.407.152	697	(66)	1.407.783
Капитал жиыны	12.953.275	697	(95)	12.953.877
Міндеттемелер				
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Жалдау бойынша міндеттемелер	130.640	-	2.044	132.684
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	937.119	-	(39)	937.080
Ағымдағы міндеттемелер				
Жалдау бойынша міндеттемелер	25.853	-	952	26.805
Төленуге жататын табыс салығы	18.699	(1.854)	-	16.845
Міндеттемелер жиыны	12.791.650	(1.854)	2.957	12.792.753
Капитал мен міндеттемелер жиыны	25.744.925	(1.157)	2.862	25.746.630

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

2019 жылғы жиынтық кіріс туралы есепке қайта есептеудің әсері:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019 жыл (бастапқы ұсынылған- дай)	Khan Tengri Holding B.V. компаниясы- ның алдын ала белгіленген әділ құнын бағалаудың аяқталуы	«ЕМАЭС-2» компаниясы- ның алдын ала белгіленген әділ құнын бағалаудың аяқталуы	Есеп саясатын- дағы өзгерістер	2019 жыл (қайта есептелген)
Өткізудің өзіндік құны	(7.988.684)	(374)	-	277	(7.988.781)
Жалпы пайда	2.715.017	(374)	-	277	2.714.920
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(779.807)	773	-	-	(779.034)
Бизнесісті біріктіруден түскен пайда	80.143	-	2.466	-	82.609
Операциялық қызметтен түскен пайда	1.213.982	399	2.466	277	1.217.124
Қаржылық шығындар	(639.363)	-	-	(417)	(639.780)
Өзге де операциялық емес кіріс (Теріс)/оң бағамдық айырма, нетто	111.320	(268)	2.478	-	113.530
	(16.814)	(8)	-	-	(16.822)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда	1.797.988	123	4.944	(140)	1.802.915
Табыс салығы бойынша шығыстар	(382.382)	(78)	-	26	(382.434)
Кезеңдегі таза пайда	1.415.606	45	4.944	(114)	1.420.481
Мыналарға тиесілі кезеңдегі таза пайда					
Бас компанияның акционеріне	1.243.050	23	4.944	(46)	1.247.971
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	172.556	22	-	(68)	172.510
Мыналарға тиесілі кезеңдегі жиынтық кірістің жалпы сомасы					
Бас компанияның акционеріне	1.227.532	23	4.944	(46)	1.232.453
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	170.594	22	-	(68)	170.548

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

2019 жылғы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке түзетулер мен қайта жіктеулердің әсері:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019 жыл (бастапқы ұсынылған- дай)	Есеп саясатын- дағы өзгерістер	Ақша ағындарын қайта жіктеу	2019 жыл (қайта есептелген)
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары				
Өнім берушілерге ақшалай төлемдер	(6.738.690)	863	-	(6.737.827)
Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер және ауыспалы жалдау төлемдері	-	-	(82.314)	(82.314)
Өзге де төлемдер	(206.101)	-	82.314	(123.787)
Төленген пайыздар	(473.695)	(417)	-	(474.112)
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі	670.703	446	-	671.149
Инвестициялық қызметтен болатын ақша ағындары				
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер	-	-	31.415	31.415
Қаржылық емес активтерді сатудан түскен түсімдер	-	-	53	53
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер	-	-	34.931	34.931
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды сату/(сатып алу)	(8.131)	-	4.765	(3.366)
Иелік ету үлесін өзгертпестен бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың жарғылық капиталына салымдар	-	-	(4.765)	(4.765)
Өзге де түсімдер	198.073	-	(66.399)	131.674
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды	(757.194)	-	-	(757.194)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары				
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	(103.644)	(446)	-	(104.090)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйақы және комиссия	-	-	(45.236)	(45.236)
Өзге де төлемдер	(48.364)	-	45.236	(3.128)
Қаржылық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды	(390.672)	(446)	-	(391.118)

Сонымен бірге Топ жіктеуді өзінің Корпоративтік есеп саясатына сәйкес келтіру үшін негізгі құралдардың санаттары арасындағы жалдау шарттары бойынша негізгі құралдарды пайдалану құқықтарын қайта жіктеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер (жалғасы)**

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдарды пайдалану құқығы түріндегі активтердің баланстық құнына қайта есептеу мен қайта жіктеулердің әсері төменде көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019 жылғы 31 желтоқсан (бастапқы ұсынылған- дай)	Есеп саясатындағы өзгерістер	Қайта жіктеу	2019 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Негізгі құралдардың құрамына енгізілген жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы түріндегі активтер				
Ғимараттар мен құрылыстар	30.694	2.427	40.837	73.958
Машиналар, жабдықтар және көлік құралдары	294.357	–	(18.154)	276.203
Өзгесі	45.167	–	(22.683)	22.484
	414.960	2.427	–	417.387

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелердегі салыстырмалы ақпараттың барлық сомалары тиісінше өзгертілді.

Топ 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап түрлендірілген ретроспективті қолдану әдісі пайдаланылатын 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдана бастағандығына байланысты ХҚЕС-ті түсіндіру комитетінің (IFRIC) шешіміне қатысты түзетулер «16 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезеңнің басындағы сальдодағы өзгеріс» жолы бойынша көрсетілді.

Шетел валютасын қайта есептеу*Функционалдық валюта және ұсыну валютасы*

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген Топ кәсіпорындарының әрқайсысының қаржылық есептілігінің элементтері кәсіпорындар өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасын (бұдан әрі – «функционалдық валюта») пайдалана отырып бағаланады.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетел валютасындағы операциялар операция жүзеге асырылған күнгі валюта бағамдарын пайдалана отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Осындай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде және жыл соңындағы бағамдар бойынша шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден туындаған бағамдық айырмадан пайда болатын кірістер мен шығындар пайдалар мен шығындарда танылады.

Тарихи құнның негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Топтың кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығыстары және қаржылық жағдайы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- ұсынылған қаржылық жағдай туралы есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күндердегі бағамдар бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар кезеңдегі орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам операция жүзеге асырылған күнгі бағамдардың жиынтық әсерінің ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операция жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке құрамдауыш ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)***Валюталарды айырбастау бағамдары*

Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа алынған валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Келесі кестеде шетел валютасының теңгеге қатысты бағамы көрсетілген:

	2020 жылғы 31 желтоқсан	2019 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы орташа алынған бағам	2019 жылғы орташа алынған бағам	2021 жылғы 5 сәуір
АҚШ доллары	420,91	382,59	413,46	382,87	427,39
Еуро	516,79	429	472,05	428,61	501,71
Ресей рублі	5,62	6,16	5,73	5,92	5,60

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ**Жаңа стандарттар, түсіндірулер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге түзетулер**

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары 2020 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген, қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірулерді қоспағанда, Топтың 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірулерді және түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Топ алғаш рет 2020 жылы кейбір түзетулер мен түсіндірулерді қолданды, бірақ олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді:

3 ХҚЕС «Бизнесті айқындау» (IFRS) стандартына түзетулер

Түзету кезінде стандарт арқылы енгізілетін бизнес ұғымына нақтылау енгізіледі және бизнес ретінде есептелу үшін қызмет түрлері мен активтердің біріктірілген жиынтығы, кем дегенде, бірлесіп қайтарымның болуына айтарлықтай ықпал етуі мүмкін салым мен түбегейлі маңызды процесті қамтуы керек екендігі түсіндіріледі. Бұл ретте, бизнес қайтарымның болуы үшін қажетті барлық салымдар мен процестерді міндетті түрде қамтуы тиіс еместігі түсіндіріледі. Түзетулер перспективті түрде қолданылады. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені ағымдағы практика бұл түзетулерге сәйкес келеді.

7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу», 39 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

Түзетулерде базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау тікелей әсер ететін хеджирлеудің барлық қатынастарына қолданылатын бірқатар босатулар ескеріледі. Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау оны қолдану нәтижесінде хеджирлеу объектісі бойынша немесе хеджирлеу құралы бойынша базалық пайыздық мөлшерлемеге негізделген ақша ағындарының пайда болу мерзіміне немесе шамасына қатысты белгісіздік туындаған жағдайда хеджирлеу қатынастарына әсер етеді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені ол пайыздық мөлшерлемелерге негізделген хеджирлеу қарым-қатынастарын жасамайды.

1 ХҚЕС (IAS) «Қаржылық есептілікті ұсыну» және 8 ХҚЕС (IAS) «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер және қателер» стандарттарына түзетулер

Бұл түзетулерде елеуліліктің жаңа анықтамасы ұсынылады. Негізгі пайдаланушыларының шешімдеріне әсер етеді деп негізді түрде күтуге болатын болса, онда ақпараттың бұрмалануы елеулі болып табылады. Ағымдағы практиканың осы түзетулерге сәйкес келетіндігі себепті, бұл Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінің қайта қаралған редакциясы

Атап айтқанда, қайта қаралған редакцияда активтер мен міндеттемелердің жаңартылған анықтамалары, сондай-ақ кірістер мен шығыстардың нақтыланған анықтамалары енгізілген. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Жаңа стандарттар, түсіндірулер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге түзетулер (жалғасы)**

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау» – «COVID-19: жалдау шарттарына қатысты концессиялар» стандартына түзету

Түзету жалға алушыларға COVID-19-бен тікелей байланысты жалдау шарттарының концессияларын шарттың түрленімі деп есептеуге мүмкіндік береді. Көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етпеді, өйткені Топтың COVID-19 туындатқан жалдау шарттарының елеулі концессиялары болмады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі шығарылған күнгі жағдай бойынша шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа және өзгертілген стандарттар мен түсіндірулер төменде келтіріледі. Топ жаңа стандарттар мен түсіндірулерді күшіне енетін күннен бастап қолдануды көздеп отыр.

Төменде көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді.

- 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»;
- 1 ХБЕС (IAS) «Қаржылық есептілікті ұсыну» стандартына түзету – «Қаржылық міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде жіктеу»;
- 3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнесерді біріктіру» стандартына түзету – «Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелер»;
- 16 ХБЕС (IAS) «Негізгі құралдар» стандартына түзету – «Негізгі құралдар: нысаналы пайдалануды бастағанға дейінгі кіріс»;
- 37 ХБЕС (IAS) «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер және шартты активтер» стандартына түзету – «Ауыртпалықты келісімшарттар: шартты орындау шығындары»;
- 1 ХҚЕС (IFRS) «ХҚЕС-ті алғаш рет қолдану» стандартына түзету – «ХҚЕС-ті алғаш рет қолдану: еншілес қоғам ХҚЕС-ті алғаш рет қолдануда»;
- 9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» стандартына түзету – «Қаржылық міндеттемені мойындауды тоқтату қажеттілігіне арналған 10%-дық тестті қолдану кезіндегі сыйақылар»;
- 7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету», 9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары», сондай-ақ 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» және 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау» - «Базалық пайыздық мөлшерлемелер реформасы 2-кезең» стандарттарына түзетулер;
- 1 ХҚЕС (IAS) «Қаржылық есептілікті ұсыну» стандартына түзетулер және ХҚЕС «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» стандартын қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдар;
- 8 ХҚЕС (IAS) «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер» түзетулер.

1 ХҚЕС (IAS) және 8 ХҚЕС (IAS) стандарттарына енгізілетін түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе содан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді, оларды мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген.

Топ мерзімінен бұрын қолдану мүмкін болатын жоғарыда көрсетілген жаңа стандарттар мен қолданыстағы стандарттарға түзетулерді мерзімінен бұрын қолдануды жоспарлап отырған жоқ.

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір стандарттарды, түсіндірулерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Мемлекеттік органдар тарапынан сенімгерлік басқару шарттары бойынша газ құбырларының жарнасына сәйкес бағалаудағы өзгеріс

Өткен жылдары Топ жергілікті атқарушы органдармен («ЖАО») және Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің («ММЖК») департаменттерімен жасалған сенімгерлік басқару шарттары («СБШ») бойынша өзіне берілген құбырларды Топ бақылайтын активтер ретінде мойындау қажет пе жоқ па екендігін анықтау кезінде пайымдауды қолданды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)*****Мемлекеттік органдар тарапынан сенімгерлік басқару шарттары бойынша газ құбырларының жарнасына сәйкес бағалаудағы өзгеріс (жалғасы)***

Пайымдаудың мәні – Топқа құбырларға меншік құқығының берілуі аяқталған кезеңге оған құбырларды бақылауды ұсыну үшін СБШ қысқа мерзімді тетік болып табылатындығында болды. Топ бұл газ құбырлары кейіннен Мемлекеттен Топқа қысқа мерзім ішінде беріледі деп күтті. Бұл шешім ЖАО-мен 2017 жылы қол қойылған Өзара түсіністік туралы меморандумның талаптарымен расталды, оған сәйкес мүлік салығын төлеу міндеттемесі мен тарифтерді қалыптастыру кезіндегі құқықтарды қоса алғанда, барлық тәуекелдер мен сыйақылар Топқа ауысады.

2020 жылы бастапқы пайымдауда расталған фактілер мен жағдайларда мынадай едәуір өзгерістер орын алды:

- бастапқы СБШ-ның қолданылу мерзімі ұзартусыз аяқталды, бастапқыда Топ активтерге меншік құқығын алады деп болжанса да, газ құбырлары ЖАО-ға қайтарылды;
- СБШ бойынша алынған активтер республикалық меншікке (ММЖК-ға) және одан кейін Топқа, болжанғандай, қысқа мерзімде берілмеді. Бұл беру тетігі Топқа құқықтық титулдың формалды түрде берілгеніне дейін меншік құқықтарын беру үшін уақытша шара болмағандығын анықтады;
- көрсетілген меморандумның қолданылу мерзімі аяқталды.

Осының негізінде Топ 2020 жылдан бастап бастапқы пайымдау бұдан былай өзекті емес және іс жүзінде СБШ ұзартылғаннан кейін ол ЖАО ұсынған құбырларды бақыламайды деген тұжырымға келді. 8 ХҚЕС (IAS) «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер мен қателер» стандартына сәйкес пайымдауды өзгерту бухгалтерлік есептегі қатені білдірмейді және тиісінше, перспективті түрде ескерілуі тиіс.

Нәтижесінде, 2020 жылы Топ мұндай СБШ аясында алынған барлық құбырларды олардың осы күнгі баланстық құны бойынша тануын тоқтатты және тиісінше, қосымша төленген капиталды 17.323 миллион теңгеге азайтты (18-ескертіме). Пайымдаудың өзгеруі ағымдағы және келешек есепті кезеңдерге әсер етеді және егер пайымдау 2020 жылы өзгертілмеген болмаса, онда капитал мен негізгі құралдар ағымдағы есепті кезеңнің соңында 15.873 миллион теңгеге көбірек болар еді, ағымдағы және келешек есепті кезеңнің жиынтық кірісі туралы есепке әсер болмашы ғана.

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Қордың және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қамтиды (36-ескертіме).

Еншілес ұйымдар

Еншілес ұйымдар – бұл Топ бақылайтын кәсіпорындар. Топ инвестициялардан болатын ауыспалы қайтарымдылыққа құқылы немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда, бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда, келесі талаптар орындалатын жағдайда:

- Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктері болатын (яғни, инвестициялар нысанының тиісті қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолданыстағы құқықтар);
- Топ инвестициялардан болатын ауыспалы қайтарымдылыққа құқылы немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраған;
- Топтың инвестициялардан болатын ауыспалы қайтарымдылыққа ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болатын жағдайда ғана Топ инвестициялар объектісін бақылайды.

Топтың инвестициялар объектісіне қатысты дауыстың көпшілігінен азырақ дауыс беру құқығы немесе инвестициялар объектісіне қатысты ұқсас құқықтары болған кезде, ол осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің бар-жоғын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен мән-жайларды:

- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісімді;
- басқа келісімдерде ескерілген құқықтарды;
- Топқа тиесілі дауыс беру құқықтарын және әлеуетті дауыс беру құқықтарын ескереді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)***Еншілес ұйымдар (жалғасы)*

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш компонентінің бірінің немесе бірнешеуінің өзгергендігін көрсетсе, онда Топ инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың бар-жоғына қайтадан талдау жүргізеді. Еншілес ұйымның шоғырлануы Топ еншілес ұйымды бақылауға алған кезде басталады және еншілес ұйымды бақылаудан айырылған кезде тоқтатылады.

Бір жылдың ішінде сатып алынған немесе шығарылған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері және шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кірістер шоғырландырылған есепке және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі, сондай-ақ Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар арасында жасалған мәміледегі сатып алуды қоспағанда, еншілес ұйымдар оларды Топ бақылауға алған күн болып табылатын сатып алу сәтінен бастап осындай бақылау аяқталған күнге дейін шоғырландырылады. Еншілес ұйымдарды сатып алған кезде сатып алу құны оларды сатып алған күнгі әділ құны негізінде активтер мен міндеттемелерге бөлінеді. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі келісілген есеп саясатын пайдаланыла отырып, Қордың қаржылық есептілігі дайындалатын есепті кезеңге дайындалады.

Мәмілелер бойынша барлық топшілік сальдо және топшілік мәмілелер бойынша туындайтын іске асырылмаған пайданы қоса алғандағы мәмілелер шоғырландырылған қаржылық есептіліктен толығымен шығарылады. Іске асырылмаған шығындар құнсыздану туралы дәлел болмайтындай дәрежеде ғана алынып тасталатындығын қоспағанда, іске асырылмаған пайда сияқты алынып тасталады.

Бақыланбайтын қатысу үлесі Топқа тиесілі емес еншілес ұйымдар капиталының бір бөлігін білдіреді және Акционерге қатысты капиталдан бөлек, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі капиталдың құрамында жеке көрсетіледі. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті бұл теріс сальдоға әкелетін жағдайда да бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

Бақылаудан айырылмастан еншілес ұйымға қатысу үлесінің өзгеруі капиталмен жүргізілетін операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылатын болса, онда ол:

- еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін (оның ішінде оған жататын гудвилді) мойындауды тоқтатады;
- бақыланбайтын қатысу үлесінің баланстық құнын мойындауды тоқтатады;
- капиталда көрсетілген жинақталған бағам айырмаларын мойындауды тоқтатады;
- алынған сыйақының әділ құнын мойындайды;
- қалған инвестицияның әділ құнын мойындайды;
- операцияның нәтижесінде пайда болған артық қаражатты немесе тапшылықты пайда немесе шығын ретінде мойындайды;
- бұрын өзге де жиынтық кірістің құрамында мойындалған компоненттердегі негізгі компанияның үлесін Топтың тиісті активтерді немесе міндеттемелерді тікелей шығаруды жүзеге асырғаны сияқты пайданың немесе шығынның немесе бөлінбеген пайданың құрамына қайта жіктейді.

Кәсіпорындарды біріктіру

Кәсіпорындарды (бизнесі) біріктіру сатып алу әдісі пайдаланыла отырып ескеріледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі ретінде бағаланады. Бизнесі біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты болған шығындар жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Егер Топ бизнесі сатып алса, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шарттың талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлудің қажеттілігіне қатысты талдау жасау жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)***Кәсіпорындарды біріктіру (жалғасы)*

Бизнес кезең-кезеңімен біріктірілген жағдайда Топқа бұрын тиесілі болған сатып алынатын компаниядағы қатысу үлесі пайда немесе шығын арқылы бақылауды алған күнгі әділ құны бойынша қайта бағаланады.

Сатып алатын тарап беруі тиіс шартты сыйақы сатып алған күнгі әділ құн бойынша танылуы тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ХҚЕС-тің аясында қолданылатын актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі 9 ХҚЕС-ке сәйкес пайда немесе шығын құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ХҚЕС-тің аясында қолданылмайтын болса, онда ол пайда немесе шығын құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Егер шартты өтеу меншікті капитал ретінде жіктелетін болса, онда ол кейіннен қайта бағаланады және оны өтеу меншікті капитал құрамында көрсетіледі.

Гудвилл бастапқыда берілген сыйақы және танылған бақыланбайтын қатысу үлесі сомасының және сатып алушыға бұрын тиесілі болған қатысу үлестерінің Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің сомасынан асып түсуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемақы сомасынан асатын болса, онда Топ барлық сатып алынған активтердің және барлық қабылданған міндеттемелердің анықталуының дұрыстығына, сондай-ақ сатып алу күні танылуы тиіс болған сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған рәсімдерге қайтадан талдау жүргізеді. Егер қайталап жасалған талдаудан кейін берілген өтемақы сатып алынған таза активтердің әділ құнынан кем болып қалса, онда пайда пайданың немесе шығынның құрамында танылады.

Кейіннен гудвилл құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегерілген бастапқы құн бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді құнсыздану тұрғысынан тексеру мақсатында, гудвилл компаниялар Тобы сатып алған күннен бастап Топтың сатып алынатын компанияның басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бөлімшелерге жататын-жатпайтындығына қарамастан, бизнестің бірігуінен пайда алады деп болжанатын ақша ағындарын біріктіретін әрбір бөлімшесіне бөлінеді.

Егер гудвилл ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің бір бөлігін құраса, және осы бөлімшенің бір бөлігі шығып қалса, тоқтатылған қызметке жататын гудвилл оның шығарылуынан келетін пайданы немесе шығынды анықтау кезінде осы қызметтің баланстық (ағымдағы) құнына қосылады. Осындай жағдайларда шығып қалған гудвилл тоқтатылған қызметтің құны мен ақша ағындарын қалыптастыратын бөлімшенің қалған бөлігі құнының қатынасы негізінде бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру

Сатып алу күніндегі сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесі тиісті кірісті немесе шығысты пайданың немесе шығынның құрамында мойындай отырып әділ құнына дейін қайта бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру кезінде сатып алушы сатып алу күнгі гудвилді төменде көрсетілгендей (а)-ның (б)-дан асып түсуі ретінде есептейді:

(а) Мыналардың:

- 3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнесті біріктіру» стандартына сәйкес, әдетте сатып алу күніндегі әділ құны бойынша бағаланатын берілген сыйақының;
- 3 ХҚЕС (IFRS) стандартына сәйкес сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесі құнының;
- сатып алынатын ұйымдағы сатып алатын тарапқа бұрын тиесілі болған қатысу үлесін сатып алу күніндегі әділ құнның сомасы.

(б) Сатып алынған активтерді және қабылданған міндеттемелерді сатып алу күніндегі таза әділ құны.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды (Мемлекет бақылайтын кәсіпорындар) сатып алуды есепке алу үлестерді біріктіру әдісі бойынша жүргізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)**

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу (жалғасы)

Берілген еншілес ұйымның жалпы бақылаудағы активтері мен міндеттемелері берілген күнгі беруші компанияның (алдыңғы иесі) есептілігінде олардың баланстық құны бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетіледі. Алдыңғы иесі ұйымды бастапқы сатып алған кезде пайда болған гудвил осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте де көрсетіледі. Алдыңғы иесінің гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы баланстық құны мен төленген қаражат сомасы арасындағы айырма осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында капиталды түзету ретінде ескеріледі.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, осындай еншілес ұйымды Топ оны алдыңғы иесі бастапқы сатып алған күні сатып алған күндегідей дайындалды.

Бар еншілес ұйымдардағы қатысу үлесінің өзгеруі

Бақылауды сақтай отырып, қызмет жасайтын еншілес ұйымдағы қатысу үлесінің бір бөлігі сатылатын немесе сатып алынатын мәмілелерде еншілес ұйымның таза активтеріндегі иеліктен шығарылатын немесе сатып алынатын үлестің баланстық құны мен осы үлесті сатып алу құнының арасындағы айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы немесе азаюы ретінде көрсетіледі.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Қауымдасқан компания – соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – бұл инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау емес.

Бірлескен кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сәйкес келісімге қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартта ескерілген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Топтың олардың экономикалық қызметіне бірлескен бақылау белгіленетін шарттық келісімге кірген бірлескен қызметке қатысушылар бірлесіп бақыланатын компаниялар нысанындағы бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлестері бар. Сондай-ақ Топтың олардың экономикалық қызметіне елеулі ықпал ете алатын қауымдасқан компанияларда да үлесі бар. Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Қатысу үлесі әдісіне сәйкес бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бастапқы құны бойынша ескеріледі, оған қоса Топқа тиесілі бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның таза активтері үлесінде сатып алғаннан кейін туындаған өзгерістер де ескеріледі. Бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға тиесілі гудвилл инвестицияның баланстық құнына енгізіледі және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану тұрғысынан жеке тексерілмейді.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын/қауымдасқан компания қызметінің қаржылық нәтижелерінің үлесін көрсетеді. Егер бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның капиталында тікелей мойындалған өзгерістер болса, онда Топ осындай өзгерістегі өз үлесін мойындайды және оны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолдануға болатын болса, бұл фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорынмен/қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындайтын, іске асырылмаған пайдалар мен шығындар Топтың бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға қатысу үлесі бар деңгейде алынып тасталды.

Бірлескен кәсіпорындағы/қауымдасқан компаниядағы пайдадағы үлес жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тікелей берілген. Ол бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның акционерлеріне тиесілі пайданы білдіреді, сондықтан салық салуды және бірлескен кәсіпорындардың / қауымдасқан компаниялардың еншілес ұйымдарындағы бақыланбайтын қатысу үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)***Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар (жалғасы)*

Бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі бас компанияның қаржылық есептілігі кезеңіндегі есепті кезеңге жасалады. Қажет болған жағдайда, есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ өзінің бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға салған инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша шығынын мойындау қажеттілігін айқындайды. Әрбір есепті күнге Топ бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялардың құнсыздануының объективті дәлелінің бар-жоғын анықтайды. Осындай дәлелдер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданудан болған шығынды мойындайды.

Бірлескен кәсіпорынды бірлесіп бақылаудан/қауымдасқан компанияға елеулі ықпал етуден айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалайды және мойындайды. Бірлесіп бақылаудан / елеулі ықпал етуден айырылған сәттегі бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға салынған инвестицияның баланстық құны және қалған инвестициялардың әділ құны мен шығудан түскен түсімдердің арасындағы айырма пайдада немесе шығында мойындалады.

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайда қысқа мерзімді ретінде жіктеледі:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға және тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдіреді.

Барлық өзге де активтер ұзақ мерзімді активтер ретінде жіктеледі.

Міндеттеме мына жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- компанияның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық өзге де міндеттемелерді ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп тасталғанда, екі мәннің – баланстық құны мен әділ құнының азы бойынша бағаланады. Активтер мен шығу топтары, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, сату мәмілесі арқылы өтелуге жатса, онда сату үшін арналған болып жіктеледі. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Басшылықтың, оған қатысты жіктелген күннен бастап 1 (бір) жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде мойындау өлшемшарттарына сәйкестігі күтілуі тиіс сатуды жүргізуге ниеті бекем болуы тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)**

Есепті кезеңдегі, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен түскен кірістер мен шығыстар, тіпті сатқаннан кейін Топ еншілес ұйымдағы бақыламайтын қатысу үлесін сақтап қалса да, әдеттегі кірістер мен шығыстардан жеке ескеріледі. Табыс салығы есептелгеннен кейін пайда немесе шығын жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жеке ұсынылады.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар*Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) алғанға дейін болған шығындар*

Лицензияларды алғанға дейін болған шығындар олар болған кезеңдегі шығыстарға жатқызылады. Қазақстан Республикасының Үкіметімен тиісті келісімге қол қойылғаннан кейін болған шығындар капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары

Жер қойнауын пайдалану (барлау және өндіру) құқығын сатып алу шығындары қол қойылатын бонустарды, тарихи шығындарды, экологиялық және әлеуметтік бағдарламаларға жұмсалатын міндетті шығыстарды қамтиды және материалдық емес активтердің құрамында кен орны бойынша барлау және бағалау сатысында жер қойнауын пайдалану құқығы ретінде капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу шығындарын есепке алу кен орындары бөлінісінде жүргізіледі. Әрбір кен орны жыл сайын құнсыздану тұрғысынан қаралады. Егер объекті бойынша болашақта жұмыстар жоспарланбаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарының қалған сальдосы есептен шығарылады. Кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап жер қойнауын пайдалану құқығы (қалған шығындар) негізгі жабдық құрамына ауыстырылады және дәлелденген қорлардың жалпы сомасына сүйене отырып, іс жүзіндегі өндіру бойынша өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады.

Барлау және бағалау шығындары (аяқталмаған құрылыс)

Барлау және бағалау шығындары геологиялық және геофизикалық шығыстарды, барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындарды, аршу жұмыстарын, әкімшілік және нақты кен орнына жатқызуға болатын барлау және бағалау бойынша өзге де шығыстарды қамтиды. Мұндай шығындар жалақыны, материалдар мен жанармайды, бұрғылау станоктарының құны мен мердігерлерге төленетін төлемдерді қамтиды. Геологиялық және геофизикалық шығыстарды қоспағанда, барлау және бағалау шығындары барлау және бағалау бойынша материалдық емес немесе материалдық активтердің құрамында капиталдандырылады және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бөлінісінде ескеріледі және амортизацияланбайды. Егер минералдық ресурстар немесе көмірсутегілер табылмаса, бұл құнсызданудың дәлелі болуы мүмкін. Барлық капиталдандырылған шығындарға табылған затты коммерциялық өңдеу немесе одан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілі туралы ниетті растау үшін, кемінде жылына бір рет техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеру жүргізілуі тиіс. Әйтпегенде, шығындар шығыс ретінде есептен шығарылады. Минералдық ресурстардың немесе көмірсутектердің қорлары дәлелденіп, өндіруді жалғастыруға шешім қабылданған жағдайда, тиісті шығындар мұнай-газ немесе тау-кен активтерінің кіші сыныптарына ауыстырылады.

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Барлауға және өндіруге жұмсалатын шығындар бұрын капиталдандырылған (және игерудің басында қайта жіктелген) жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарын және барлау және бағалау шығындарын, бұрғылау нәтижелеріне қарамастан пайдалану ұңғымаларын бұрғылауға, полигондар салуға, кен орындарындағы көміртегілер мен минералдық ресурстарды өндіру, жинау және дайындау үшін қажетті жерүсті технологиялық құрылыстар салуға арналған шығыстарды, кен орындарында коммерциялық өндіруді ұйымдастыру барысында жұмсалған өзге де шығындарды, ұңғымаларды консервациялауға және учаскелерді қалпына келтіруге арналған капиталдандырылған дисконтталған шығындарды қамтиды. Әзірлеуге және өндіруге жұмсалған шығындар негізгі құралдардың (мұнай-газ және тау-кен активтері) құрамында капиталдандырылады, есеп кен орындары бөлінісінде жүргізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар (жалғасы)**

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері) (жалғасы)

Пайдалы қызмет мерзімі кен орындарының пайдалы қызмет мерзімінен айтарлықтай ерекшеленетін кейбір мұнай-газ және тау-кен активтері объектілері (жерүсті технологиялық құрылыстар мен жабдықтар) пайдалы қызмет мерзімі ішінде түзу сызықты әдісті пайдалана отырып амортизацияланады. Кен орындарын пайдаланудан шығаруға жұмсалған дисконтталған шығындарды қамтитын жер қойнауын пайдалану құқығын алуға жұмсалатын шығындар дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады. Кен орындарын игеруге жұмсалған қалған шығындар дәлелденген игерілген қорлардың есебінен амортизацияланады.

Негізгі құралдар (мұнай-газ және тау-кен активтерінен басқа)

Бастапқы мойындау кезінде негізгі құралдар бастапқы құн бойынша бағаланады. Кейін негізгі құралдар жинақталған тозу, таусылу және құнсыздану шегерілген, бастапқы құны бойынша ескеріледі. Шаруашылық тәсілмен құрылған активтердің құны материалдардың құнын, тікелей еңбек шығындарын және өндірістік жүктеме шығыстарының тиісті үлесін қамтиды.

Мұнай-газ және тау-кен активтерінен басқа негізгі құралдар негізінен мынадай негізгі құралдардың кластарын қамтиды, олар мына пайдалы қызмет мерзімі ішінде түзу сызық әдісімен амортизацияланады:

ҰЭЖ электрді тарату желілері	50 жыл
МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимараттар мен құрылыстар	2-100 жыл
Темір жолдар мен инфрақұрылым	10-80 жыл
Машиналар, жабдықтар және көлік құралдар	2-50 жыл
Өзгесі	2-20 жыл

Негізгі құралдардың объектілері ірі ауқымды техникалық тексеру нысаны болып табылатын жағдайларда тиісті шығындар 16 ХБЕС-те белгіленген мойындау өлшемшарттары сақталған жағдайда құрамдас бөлігін ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады.

Негізгі құралдар объектісін мойындау ол істен шыққаннан кейін немесе оны пайдаланудан не шығуынан болатын болашақ экономикалық пайда алу күтілмейтін болса, тоқтатылады. Активті мойындау тоқтатылған кезде пайда болған кез келген пайда немесе шығын (шығу мен активтің қалдық құнынан түскен таза түсімдер арасындағы айырма ретінде есептелген) активті мойындау тоқтатылған есепті кезеңдегі пайдалар мен шығындарға қосылады.

Активтің қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі және амортизациялау әдістері қажет жағдайда әрбір қаржы жылының аяғында қайта қаралады және түзетіледі.

Материалдық емес активтер

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы мойындау кезінде сатып алу құны бойынша ескеріледі. Ұйымдарды біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің құны сатып алу күніндегі әділ құнды білдіреді. Материалдық емес активтер бастапқы мойындалғаннан кейін кез келген жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болатын кез келген жинақталған шығын шегерілген сатып алу құны бойынша ескеріледі. Әзірлеуге жұмсалған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, өз күштерімен құрылған материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыстар олар туындаған кезеңдегі пайдалар мен шығындарда мойындалады.

Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі шектеулі немесе шектеусіз ретінде айқындалады. Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер қызметтің осы мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес актив құнсыздануы мүмкін көрсеткіш болған кезде құнсыздану тұрғысынан бағаланады. Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер үшін амортизациялау кезеңі және амортизация әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың аяғында қайта қаралады. Пайдалы қызметтің күтілетін мерзіміндегі немесе материалдық емес активтен түсетін болашақ экономикалық пайданың күтілетін көлеміндегі өзгерістер амортизация кезеңін немесе мән-жайлар бойынша амортизация әдісін өзгерту арқылы ескеріледі және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер ретінде қаралады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Материалдық емес активтер (жалғасы)**

Қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтерді амортизациялау бойынша шығыстар материалдық емес активтің мақсатына сәйкес шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер негізінен мынадай пайдалы қызмет мерзімі ішінде түзу сызық әдісімен амортизацияланатын активтердің мынадай сыныптарын қамтиды:

Лицензиялар	3-20 жыл
Бағдарламалық жасақтама	1-14 жыл
Өзгесі	2-15 жыл

Қызмет мерзімі шектелмеген материалдық емес активтер амортизацияланбайды, бірақ жыл сайын немесе құнсыздану көрсеткіштері болған кезде құнсыздану тұрғысынан тексеріледі және қажет болған кезде өтелетін шамаға дейін есептен шығарылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Топ есептеу әдісін бастапқы құн бойынша қолданатындықтан, бастапқы мойындалғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік 16 ХҚЕС «Негізгі құралдар» стандартына сәйкес қабылданған әдіс бойынша, яғни жинақталған құнсыздану мен жинақталған амортизацияны ескере отырып ескеріледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік 2 жылдан 100 жылға дейінгі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тура сызықты әдіспен амортизацияланады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде (қаржылық жағдай туралы есептегі элиминация кезінде) не болмаса ол пайдаланудан шығарылған және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмейтін жағдайда тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ қаржылық емес активтерді немесе активтер тобын оқиғалар немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің баланстық құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда, құнсыздану тұрғысынан бағалайды. Жекелеген активтер негізінен басқа активтердің топтары туындататын ақша ағындарынан тәуелсіз сәйкестендірілетін ақша ағындары бар ең төменгі деңгейде бағалау мақсаттары үшін құнсыздануға топтастырылады. Құнсызданудың осындай көрсеткіштері болған немесе активтер топтарын құнсыздану тұрғысынан жыл сайын тестілеу талап етілген жағдайда Топ активтің өтелетін құнын бағалайды.

Активтердің немесе ақша ағындарын тудыратын бірліктердің («ААТБ») өтелетін құны оларды өткізу шығыстары және пайдалану құны шегерілген әділ құнының ең көбі болып табылады. Активтердің немесе ААТБ баланстық құны оның өтелетін құнынан артық болған жағдайда, активтер немесе ААТБ құнсыздануға жатады және активті өтеу құнына дейін төмендетуге арналған резерв құрылады. Пайдалану құндылығын бағалау кезінде күтілетін ақша ағындары активтерге немесе ААТБ-ға тән тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, оның ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Бағалау бұрын мойындалған құнсыздану резервтері енді жоқ немесе азайды деген қандай да бір көрсеткіштің бар-жоқтығына қатысты әрбір есепті күні жүргізіледі. Егер ондай көрсеткіштер бар болса, онда өтелетін құн бағаланады.

Бұрын мойындалған құнсыздану шығыны, тек егер құнсызданудан болған соңғы шығын танылған сәттен бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауларда өзгеріс болса ғана, түзетіледі. Мұндай жағдайда активтің қалдық құны өтелетін құнға дейін ұлғайтылады. Активтің ұлғайтылған құнының, егер алдыңғы кезеңдерде құнсыздану шығыны мойындалмаған болса, тозу немесе амортизация шегерілген, айқындалған баланстық құннан асуы мүмкін емес. Мұндай түзету пайдалар мен шығындарда мойындалады.

Түзетілген жазба жасалғаннан кейін, кейінгі кезеңдерде қалған пайдалы қызмет мерзімінің ішінде жүйелі негізде қалдық құны шегерілген, активтің қайта қаралған баланстық құнын бөлу үшін тозу/амортизация шығыстары түзетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)**

Гудвилдің құнсыздануын бағалау кезінде мынадай процесс қолданылады:

- гудвилл 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жыл сайын және жағдаяттар баланстық құнның құнсыздануы мүмкіндігін көрсеткен кезде құнсыздану белгілерінің бар-жоқтығына қатысты тестіленеді;
- гудвилдің құнсыздануы, гудвилл жататын ақша ағындарын қалыптастыратын бірліктердің өтелетін сомасын бағалау арқылы айқындалады. Егер гудвилл жататын ақша ағындарын қалыптастыратын бірліктердің өтелетін сомасы оның баланстық құнынан аз болса, онда құнсызданудан болған шығын мойындалады. Құнсызданудан болған шығынды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Барлау және бағалау активтері игеру бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына ауысатын немесе активтердің құнсыздануын көрсететін фактілер мен жағдайлар бар жағдайда, Топ мұндай активтерді құнсыздану тұрғысынан тексереді. Төмендегі фактілердің біреуінің немесе одан да көбінің болуы Топтың өзінің барлау және бағалау активтерін құнсыздану тұрғысынан тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбе толық болып табылмайды):

- соның ішінде Топ компаниясы белгілі бір учаскеге барлау жүргізуге құқылы кезең өтіп кеткен немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға жұмсалатын едәуір шығыс бюджетке енгізілмеген және жоспарланып отырған жоқ;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкелген жоқ және Топ белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату жөнінде шешім қабылдаған;
- топтың белгілі бір учаскені игерудің ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау активінің ағымдағы құны нәтижелі игеру немесе сату нәтижесінде толық өтелмейді деген жеткілікті деректері бар.

Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері алғаш рет танылған жағдайда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны (ӨЖКӨК) бойынша және пайда немесе шығын арқылы әділ құны (ПШӨК) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі қаржы активі бойынша сипаттамаларға, келісімшартта көзделген ақша ағындарына және бұл активтерді басқару үшін Топ қолданатын бизнес-модельге байланысты болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе оған қатысты Топ практикалық сипаттағы жеңілдетуді қолданған сауда дебиторлық берешегін қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе оған қатысты Топ практикалық сипаттағы жеңілдетуді қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХКЕС (IFRS) стандартына сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша бағаланады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКӨК бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптарында борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «тек қана борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебіне төленетін төлемдер» болып табылатын ақша ағындарын алу ескерілу керек. Мұндай бағалау SPP1-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жүзеге асырылады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модельде ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсіл сипатталады. Бизнес-модельде ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болады ма жоқ па екендігі айқындалады.

Заңнамада белгіленетін немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидаларға сәйкес мерзім ішінде активтерді жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар мәміле жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Одан кейінгі бағалау*

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері үш санатқа жіктеледі:

- амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері;
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Келесі талаптардың екеуі де орындалған жағдайда Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптарында көрсетілген күндері тек қана борыштың негізгі сомасы және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігінің пайызы есебіне төленетін төлемдер болып табылатын ақша ағындарын алу ескеріледі.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе шығын активтің мойындалуы тоқтатылған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе шығынның құрамында мойындалады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және өзге де дебиторлық берешекті, үшінші және байланысты тараптарға берілген қарыздарды, үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздарын және банк салымдарын жатқызады.

Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Егер мынадай екі лшемшарт сақталған болса, онда Топ қаржы активтерін ӨЖКӨҚ бойынша бағалайды:

- бизнес-модельдің мақсаты – барлық шарттық ақша ағындарын алу үшін, сол сияқты қаржы активін сату арқылы қаржы активін ұстап қалу болып табылады; және
- шарттық ақша ағындары тек пайыздық сыйақы мен негізгі борыш бойынша төлемдер арқылы ғана білдірілген. Сыйақы ақшаның уақытша құны мен белгілі бір уақыт кезеңінде өтелуге жататын негізгі борышпен байланысты кредиттік тәуекел үшін ақы төлеуді білдіреді.

ӨЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары жатады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

ПШӨҚ бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ байланысты тараптарға берген және әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын өзге де қаржы активтерінің құрамына қосылған туынды қаржы құралдары мен купондық облигацияларды қамтитын кейбір қарыздар жатады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан ПШӨҚ бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды амортизацияланған құны немесе ӨЖКӨҚ бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған өлшемшарттарға қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, ПШӨҚ бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.

ПШӨҚ бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ПШӨҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен ноттар, берілген қарыздар, үшінші және байланысты тараптардың борыштық және үлестік бағалы қағаздары жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)*****Тануды тоқтату***

Қаржы активі мойындалуын тоқтатады (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа алынатын ақша ағындарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір айтарлықтай кідіріссіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе; не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алудың барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағандығын, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активті бақылауды бермесе, онда Топ өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде берілген активту тануын жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің – активтің бастапқы баланстық құнының немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп сомасының ең азы бойынша бағаланады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін кредиттік шығынның (ККШ) бағалау резервін мойындайды.

ККШ актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған, шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

ККШ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық ККШ) ішінде болуы мүмкін дефолттардың салдарынан туындауы ықтимал несие шығындарына қатысты шығындарға арналған бағалау резерві құрылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайған қаржы құралдары үшін дефолттың орын алу мерзіміне қарамастан (бүкіл мерзім үшін ККШ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін кредиттік шығынға қатысты шығындар үшін бағалау резерві құрылады.

Сауда және өзге де дебиторлық берешекке қатысты Топ ККШ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несие тәуекелінің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік шығынға тең сомдағы шығындар үшін бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несие шығынының пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімінен 90 күн өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат ол ұстап қалатын несие сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, оның шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алуы екіталай екендігін көрсетсе, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген болжалы болмаса, онда қаржы активі есептен шығарылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Хеджирлеуді есепке алу**

Топ валюталық тәуекелдер бойынша хеджирлеудің жекелеген құралдарын ақша ағындарын хеджирлеу немесе таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу ретінде айқындайды.

Топ тәуекелдерді басқару және хеджирлеу стратегиясына сәйкес хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін баптардың арасындағы қатынастарды олар белгіленген сәттен бастап құжат арқылы ресімдейді. Бұдан басқа, хеджирлеу қатынастары белгіленген сәтте және одан әрі Топ әділ құнның немесе хеджирленетін тәуекелге жататын хеджирленетін баппен байланысты ақша ағындарының өзгерістерін өтеу тұрғысынан хеджирлеу құралының тиімділігін тұрақты түрде құжатпен дәлелдейді.

Бұрын жиынтық кірісте мойындалған сомалар хеджирленетін позиция пайдалар мен шығындарға әсер ететін кезеңдердегі пайдаға және шығынға, хеджирленетін позицияны есептен шығару көрсетілетін бапқа қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу:

- а) Топ хеджирлеу қатынастарын тоқтатқан;
- б) хеджирлеу құралын қолдану, сату, бұзу немесе оны орындау мерзімі өткен; немесе
- в) қаржы құралы хеджирлеу құралы ретінде есепке алу талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Өзге де жиынтық кірістің құрамында және капиталда көрсетілген пайда немесе шығын болжанатын мәміле мойындалғаннан кейін пайдалар мен шығындарда көрсетіледі. Егер болжанатын мәмілені жасау енді күтілмесе, капиталда жинақталған пайда немесе шығын дереу пайдалар мен шығындарға жатқызылады. Тиімді емес бөлікке жататын пайда немесе шығын да дереу пайдалар мен шығындарға жатқызылады.

Таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу

Валюталық тәуекелдерді хеджирлеу құралдары бойынша есеп айырысулардың нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмадан болатын кірістер мен шығындар есепті күнгі бағам бойынша шетелдік валютада көрсетілген активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу кезінде пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте есептілік валютасын қайта есептеу жөніндегі резервтің құрамында мойындалады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Қаржы құралдарын қайта есептеу кезінде туындайтын және ақша ағындарын хеджирлеу құралдары болып табылатын бағамдық айырмадан болған пайдалар мен шығындар пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте хеджирлеу резервінің құрамында мойындалады.

Қорлар

Қорлар өзіндік құнның ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша бағаланған. Өзіндік құн жеткізуге және қорларды ағымдағы жағдайға келтіруге байланысты шығындарды қамтиды. Таза өткізу құны аяқтауға жұмсалған шығын және өткізуге жұмсалған есеп айырысу шығыны шегерілген, әдеттегі қызмет барысында қорларды өткізу бағасын бағалауды білдіреді. Шығындарды есептеудің ұқсас формуласы сипаттамасы мен мақсаты ұқсас барлық қорлар үшін пайдаланылады. Мұнай-газ және энергетикалық операциялық сегменттердің қорлары ФИФО әдісі негізінде бағаланады. Барлық қалған қорлар орташа өлшенген құн негізінде бағаланады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, мерзімді депозиттерді, алдын ала келісілген ақша қаражаты сомасына еркін айырбасталатын және олардың құнының өзгеруіне байланысты елеусіз тәуекел деңгейіне ұшырайтын өтеу мерзімі 3 (үш) айдан аспайтын қысқа мерзімді және өтімділігі жоғары инвестицияларды қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе шығын, несиелер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда несиелер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша мойындалады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және өзге де кредиторлық берешек, несиелер мен қарыз алулар, сондай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау оларды былай жіктеуге байланысты болады:

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«ПШӨҚ бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер және бастапқыда мойындалған кезде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер жатады.

Қаржылық міндеттемелер жақын болашақта сату мақсатында сатып алынған жағдайда саудаға арналған деп жіктеледі. Бұл санатқа Топ шарт бойынша бір тарап болып табылатын, олар 9 ХҚЕС-те айқындалғандай хеджирлеу операциясындағы хеджирлеу құралдары ретінде айқындалмаған туынды қаржы құралдары жатады. Бөлініп көрсетілген кіріктіріме туынды құралдар, олар тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар пайда мен шығындарда мойындалады.

Топтың бастапқыда мойындау кезінде ПШӨҚ бойынша қайта бағаланатын міндеттемелер ретінде айқындалған қаржы міндеттемелері жоқ.

Сауда және өзге де кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда мойындалғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды мойындау тоқтатылғанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Егер Топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі. Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша өзге шығындар пайда болу сәтіндегі шығыстар ретінде танылады.

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралы шарттарына сәйкес төлемді уақтылы жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан көрген шығынын өтеу үшін төлем жасауды талап ететін шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары ең алдымен кепілдік шығарылымымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме келесі өлшемдердің ең көбі бойынша бағаланады: қажет болған жағдайда 15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» стандартына сәйкес кірістің жинақталған сомасы/амортизация шегерілген, бастапқы танылған соманың құны және шығынға арналған бағалау резервінің сомасы.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)*****Қаржылық міндеттемені мойындауды тоқтату***

Қаржылық міндеттеменің мойындалуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған болса тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында айтарлықтай айырмашылығы бар талаптармен өзге міндеттемеге ауыстырылатын болса немесе қолданыстағы міндеттеменің талаптары айтарлықтай өзгертілген болса, онда мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттемені мойындаудың тоқтатылуы және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен шығында мойындалады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте жүзеге асыруға болатын, мойындалған сомаларды өзара есепке алу құқығы бар, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу не болмаса активтерді өткізу және осымен бірге міндеттемелерді өтеу ниеті болған жағдайда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнгі жағдай бойынша белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылатын қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығын шегерілмеген, нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) сүйене отырып анықталады.

Саудасы белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құны тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелер мыналарды:

- жақында коммерциялық негізде жүргізілген мәмілелердің бағаларын пайдалануды;
- ұқсас құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалануды;
- дисконтталған ақша ағындарын талдауды не болмаса бағалаудың басқа да үлгілерін қамтуы мүмкін.

Қаржы құралдарының әділ құнын талдау және оны айқындау әдістері туралы қосымша ақпарат *38-ескертпеде* келтіріледі.

Жалдау

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілерінің бар-жоқтығын екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніндегі келісімнің мазмұнын талдауға негізделеді. Егер келісімнің орындалуы нақты активті (немесе активтерді) пайдалануға байланысты және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа ауысатын болса, тіпті бұл актив (немесе бұл активтер) келісімде анық көрсетілмеген болса да, келісім жалдау болып табылады немесе жалдау белгілерін қамтиды.

Топ жалға алушы ретінде

Топқа өтемақыға айырбас ретінде белгілі бір кезең ішінде сәйкестендірілген активті (16 ХКЕС (IFRS) «Жалдау» стандартында айқындағандай) пайдалануды бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жеке компоненттеріне) қатысты Топ активті пайдалану құқығы нысанында және жалдау басталған күнгі тиісті міндеттемені мойындайды. Шарттардың жалдауға қатысы жоқ құрауыштары өзге орынды стандарттарға сәйкес ескеріледі.

16 ХКЕС (IFRS) «Жалдау» стандартына сәйкес Топ көрсетілген стандартты жалдау басталған күні көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алу опционын қамтымайтын жалдау шарттарына, жалдау мөлшерлемесі құбылмалы жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен активтерді жалдау шарттарына қолданбайды. Қысқа мерзімді жалдау мен құны төмен активтерді жалдауды Топ жалдау мерзімінің ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде мойындайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Жалдау (жалғасы)***Топ жалға алушы ретінде (жалғасы)*

Топ жалдаудың басталу күніне жалдау бойынша міндеттемені осы күнгі жағдай бойынша әлі жүзеге асырылмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша бағалайды. Дисконттау, оңай айқындауға болатын жалдау шарттарында белгіленген мөлшерлемелерді қоспағанда, Топтың қосымша қарыз қаражатын тартуының пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып жүзеге асырылады.

Топ жалдау міндеттемесін мына жағдайларда әрдайым қайта бағалайды (және пайдалану құқығы нысанындағы тиісті активті тиісінше түзетеді):

- жалдау мерзімі өзгерген немесе сатып алу опционының орындалуын бағалауда өзгеріске әкеп соқтырған айтарлықтай оқиға немесе жағдайларда өзгеріс болған, және бұл жағдайда жалдау міндеттемесі қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы қайта бағаланады;
- жалдау төлемдері индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және мұндай жағдайларда жалдау міндеттемесі өзгермеген дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы қайта бағаланады (егер тек жалдау төлемдерінің өзгеруі құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылмаса, мұндай жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі қолданылады);
- жалдау шарты түрлендірілген және жалдау шартының өзгеруі бөлек жалдау шарты ретінде ескерілмейді және мұндай жағдайда жалдау міндеттемесі түрлендірудің күшіне ену күніне қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы түрлендірілген жалдау шартының жалдау мерзімінің негізінде қайта бағаланады.

Топ Жалдаудың басталу күніне пайдалану құқығы нысанындағы активті жалдау міндеттемесін бастапқы бағалаудың көлемі, жалдау бойынша ынталандыратын төлемдер шегерілген, жалдаудың басталу күніне немесе мұндай күнге дейінгі жалдау төлемдері, жалға алушы көрген кез келген бастапқы тікелей шығын жататын бастапқы құны бойынша бағалайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншіктегі активтерге қатысты, оның ішінде тозу мен амортизацияны есептеуге, сондай-ақ құнсыздану тұрғысынан жүргізілетін тексеруге қатысты қолданылатын есеп саясаты қолданылады.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына тікжелілік әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі.

Топ жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бөлек баппен (22-ескертпе) көрсетеді, ал дәл сол баптардағы пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншікте болса, яғни негізгі құралдардың құрамында болса, тиісті базалық активтер көрсетілетін баптарда көрсетіледі (7-ескертпе).

16 ХҚЕС (IFRS) талаптарына сәйкес жалдау төлемдері жалдау міндеттемесінің пайыздық бөлігі мен оның негізгі бөлігін өтеу бойынша ақшалай төлемдерге бөлінеді. Топ қаржылық қызметтен болған ақша ағындарындағы негізгі борыштың өтелуін жіктеді және Топтың Есеп саясатына сәйкес төленген пайыздар операциялық қызметтен болған ақша қаражаты ағындарының бір бөлігі ретінде жіктеледі. Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер, құны төмен активтерді жалдау төлемдері мен жалдау міндеттемесін бағалауға қосылмаған ауыспалы жалдау төлемдері операциялық қызметтің бір бөлігі ретінде көрсетілген.

Топ жалға беруші ретінде

Топ жалдау шарттарын негізгі құралдардың кейбір объектілеріне қатысты жалға беруші ретінде жасайды.

Соның шеңберінде Топ жалға беруші болып табылатын жалдау қаржылық немесе операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдау талаптарына сай жалға алушыға меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда ауысатын жағдайда, жалдау шарты қаржылық жалдау шарты ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық басқа түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық қызметтен түскен кіріс жалдау мерзімінің ішінде желілік негізде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Резервтер**

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығаруға арналған резервтер Топтың объектіні немесе негізгі құралды демонстрацияда мен көшіру бойынша және объекті тұрған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болған кезде, сондай-ақ мұндай резервті пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болған кезде, дисконтталған негізінде толық көлемде мойындалады.

Мойындалатын сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығындардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама болатын негізгі құралдардың баланстық құнының тиісінше ұлғаюы мойындалады. Кейіннен осы шығындар тиісті амортизация әдісінің негізінде өндірістік құралдар мен тасымалдау құралдары бойынша күрделі шығындар шеңберінде амортизацияланады.

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемені өтеу үшін қажетті экономикалық пайданың негізінде жатқан ресурстардың кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болып табылған пайдаланудан шығару бойынша қолда бар резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс былайша ескеріледі:

- а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңде тиісті активтің баланстық құнына қосылады немесе шегерілетіндей;
- б) актив құнынан шегерілген сома оның баланстық құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің баланстық құнынан асып кетсе, онда асып кету жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте дереу мойындалады; және
- в) егер түзету актив құнының ұлғаюына әкелсе, Топ активтің жаңа баланстық құны толығымен өтеле алмайтынының көрсеткіші болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және 36 ХБЕС-ке сәйкес құнсыздану бойынша кез келген шығынды ескереді.

Өзге де резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаларға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағалау жүргізу мүмкін болғанда шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Егер Топ резерв өтеледі деп күтсе, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жеке актив ретінде көрсетіледі, бірақ өтеу іс жүзінде кепілді болып табылғанда ғана.

Егер ақша қаражатының уақытша құнының әсері мәнді болып табылса, резервтер ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және орынды болған жерде міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салықтарды төлегенге дейін мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ қозғалысын дисконттау арқылы есептеледі. Дисконттауды пайдалану кезінде резервтің ұлғаюы уақыттың өтуі салдарынан қаржылық шығындар ретінде танылады.

Қызметкерлерге сыйақы

Зейнетақы қорларына аударымдар

Топ аударымдар ретінде өзінің жұмыскерлерінің жалақысынан олардың зейнетақы қорларына аударымдар ретінде 10% ұстайды. Заңнамаға сәйкес жұмыскерлер өздерінің зейнетақы қорларына зейнетақы төлемдеріне өздері жауапты болады және Топтың жұмыскерлерге олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін бұл төлемдер бойынша ағымдағы және болашақтағы міндеттемелері жоқ.

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық есептелуіне қарай шығыстарға жатқызылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қызметкерлерге сыйақы (жалғасы)**

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары

Кәсіптік одақтармен жасалған ұжымдық шарттарға және өзге де сыйақылар туралы ережелерге сәйкес Топтың кейбір еншілес ұйымдары өздерінің жұмыскерлеріне еңбек қызметін аяқтағанда («Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары») белгілі бір сыйақылар төлейді.

Топ олар өзге де жиынтық пайда мен шығындардың құрамында анықталған кезеңде жұмыскерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалаудан туындаған актуарлық пайдалар мен шығындарды мойындайды және 19 ХБЕС «*Жұмыскерлерге берілетін сыйақы*» стандартында айқындалған бағаға сәйкес сыйақы бойынша шығыстарды және міндеттемелерді мойындайды.

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарына сәйкес міндеттемелер мен сыйақы бойынша шығыстар болжамдалған шартты бірлік әдісінің көмегімен анықталады. Бұл әдіс әрбір жұмыс істелген жылды сыйақы алу құқығына қосымша бірлігіне өсу ретінде қарастырады және жиынтық міндеттемені көрсету үшін әрбір бірлікті жеке өлшейді. Сыйақылар беру бойынша шығыстар, белгіленген төлемдер мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша сыйақы формуласына сәйкес жұмыскерлердің жұмыс өтілі ішінде жиынтық сыйақыны бөлу үшін пайдалар мен шығындарда көрсетіледі. Бұл міндеттеме валютасы мен шарттары төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелер валютасымен және бағаланған шарттарымен салыстыруға болатын мемлекеттік облигациялар бойынша сыйақы мөлшерлемесіне ұқсас дисконт мөлшерлемесін қолдана отырып, болашақтағы есеп айырысу ақша қозғалысының ағымдағы құны бойынша өлшенеді.

Топтың еншілес ұйымдарының төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарлары қаржыландырылмайтын болып табылады.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа, жаңа акциялар шығаруға тікелей қатысы бар сыртқы шығындар капиталға түсімдер сомасынан шегерім ретінде көрсетіледі. Шығарылған акциялардың номиналды құнынан алынған қаражаттың әділ құнының кез келген асып кетуі бөлінбеген пайданың ұлғаюы немесе азаюы ретінде мойындалады.

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Бақыланбайтын қатысу үлесі Акционерге жататын капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті күнге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті күндегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бекітілген күніне дейін ұсынылса немесе жарияланса, шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашып көрсетіледі.

Акционерге өзге де бөлулер

Бөлінбеген пайданың азаюы ретінде танылатын Акционерге өзге де бөлулер болған шығындармен немесе активтердің акционер өкімі бойынша бөлулермен білдірілген, оған қоса негізгі құралдар объектілері, басқа кәсіпорынға қатысу үлестері, өзге де шығу топтары, ақша қаражаты және Топтың корпоративтік есеп саясатының анықтамасына сәйкес өзге де активтер жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Түсімді мойындау**

Егер Топ экономикалық пайда алады деген ықтималдық болса және, егер пайданың сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім мойындалады.

Тауарларды сату

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, орындау бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім мойындалады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе ретінде) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, сатудан түскен кірістер, әдетте оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, Қазақстан Республикасының шекарасында ауысады. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Қызметтерді көрсету

Қызметтер көрсетуден түсетін кірістер қызметтер көрсетілген сәтте мойындалады.

Тасымалдауға жататын қызметтерге қатысты, тасымалдаудың аяқталу дәрежесі мен кіріс сомасы жеткілікті түрде дәл анықталған жағдайда есепті күніндегі тасымалдаудың аяқталу дәрежесі бойынша мойындалады. Өлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары алу сәтінде тапсырыс берушілерден алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңдердің кірістері қызмет көрсетілуіне қарай ағымдағы кірістерге жатады.

Энергетика, коммуникациялар мен тасымалдау секторлары Тобының түсімі негізінен уақыт кезеңінің ішінде танылады, Топтың қалған сегменттерінің түсімі негізінен белгіленген уақыт сәтіне танылады.

Кері жалдаумен сату операциялары

Топ кері жалдаумен операцияларда активтің берілуін тек егер берілу 15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» стандартының талаптарына жауап берсе ғана сату ретінде ескереді.

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес, егер жалға алушы-сатушы сатуды мойындайтын болса, жалға алынатын активті пайдалану құқығы жалға алушы-сатушы сақтап қалатын пайдалану құқығымен байланысты активтің алдыңғы баланстық құнының бөлігі ретінде бағаланады. Жалға алушы-сатушы жалға беруші-сатып алушыға берілген құқықтарға жататын пайданың немесе шығынның сомасын ғана мойындайды.

Егер жалға алушы-сатушының активті беруі активті сату ретінде есепке алу үшін 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жауап бермесе, жалға алушы-сатушы берілген активтің мойындалуын жалғастырады және қаржылық міндеттемені 9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» стандартын қолдана отырып берілуден болған түсімдердің мөлшерінде мойындайды.

Пайыздық кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары мен ӨЖКӨҚ бойынша ескерілетін инвестициялар ретінде жіктелген пайыздық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша көрсетіледі, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі.

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек шартсыз (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәтті орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген) болып табылатын өтемақы сомасын сатып алушы төлеуі тиіс болғанда танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Түсімді мойындау (жалғасы)**

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттеме

Шарт бойынша міндеттеме, егер сатып алушыдан төлем Топ тиісті тауарларды бермейінше немесе қызметтерді көрсетпейінше алынса немесе төленуге жататын болса (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай), танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда (яғни тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды сатып алушыға бергенде), түсім ретінде мойындалады.

Шартты жасау шығындары

Топ коммуникациялар сегментінде жаңадан қосылған абоненттер үшін агенттерге сатулар бойынша комиссиялық сыйақыны төлейді. Сату жөніндегі агенттерге комиссиялық сыйақы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзге де ұзақ мерзімді активтердің құрамында капиталдандырылды. Келісімшартты алу шығындары қызмет тапсырыс берушіге көрсетілген кезең ішінде амортизацияланады.

Тарифтер белгілеу

Топтың бірқатар еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») тарапынан реттеу объектілері болып табылады. ТМРК негізінде еншілес ұйымдар өз кірістерінің айтарлықтай бөлігін алатын тарифтерді және тариф мөлшерлемелерін есептеу әдістемелерін бекітуге жауапты.

Мемлекеттік субсидиялар

Қазақстан Республикасының Үкіметі Қордың жалғыз акционері болып табылатындығына байланысты Топ Үкімет қандай жағдайларда ең алдымен Акционер ретінде, ал қандай жағдайларда реттеуші ретінде әрекет ететіндігін бағалай отырып, Үкіметпен жасасқан барлық мәмілелерді талдайды. Егер нақты операция кезінде Үкіметтің акционер ретінде әрекет ететіндігі анықталса, Топтың мұндай операцияның нәтижесінде алған кез келген пайдасы немесе шеккен шығыны тікелей капиталда жарна немесе Акционердің капиталын алып қою ретінде мойындалады.

Егер Үкіметтің ерекше операциясы Акционер ретіндегі әрекет ретінде анықталмаса, мұндай операциялар 20 ХБЕС «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашу» ережелеріне сәйкес ескеріледі. Мұндай жағдайларда мемлекеттік субсидиялар субсидиялардың алыныатындығы және онымен байланысты барлық қажетті жағдайлардың орындалатындығына ақылға қонымды сенімділік болған кезде олардың әділ құны бойынша мойындалады. Егер субсидия шығыс бабына қатысты болған жағдайда, ол жүйелі негізде өтеуі тиіс тиісті шығыстармен салыстыру үшін қажетті кезең ішіндегі кіріс ретінде мойындалады. Субсидия активке қатысты болған кезде оның әділ құны болашақ кезеңдердің кірісіне жатқызылады және тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің күтілетін кезеңі ішінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тең бөліктермен жыл сайын көрсетіледі. Кіріске жататын субсидиялар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте операциялық қызметтен түсетін кірістердің құрамында жеке көрсетілген.

Шығыстарды мойындау

Шығыстар пайда болуына қарай мойындалады және олар есептеу әдісінің негізінде, жатқызылған кезеңдегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтық кірісте немесе капиталда көрсетілетін баптарға жататын сомаларды қоспағанда, пайдалар мен шығындарда көрсетіледі, бұл жағдайда, ол тиісінше өзге жиынтық кірісте немесе капиталда мойындалады. Салық бойынша ағымдағы шығыстар – бұл бір жылғы салық салынатын кіріс бойынша төлеуге күтілетін салық және алдыңғы жылдарға қатысты төленетін салыққа қатысты кез келген түзетулер.

Үстеме пайдаға салынатын салық табыс салығы ретінде қаралады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрайды. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топ белгілі бір мәндерден асатын пайданың ішкі нормасы кезінде қолданылатын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес белгілі бір шегерімдер сомасына түзетуге жататын салық салудан кейін пайда сомасынан көрсетілген мөлшерлеме бойынша үстеме пайдаға салық есептейді және төлейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Табыс салығы (жалғасы)**

Кейінге қалдырылған салық корпоративтік табыс салығы («КТС») үшін, сол сияқты үстеме пайда салығы үшін есептеледі. Үстеме пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық келісімшарт бойынша төлеуге жататын үстеме пайдаға салықтың күтілетін мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақытша айырмалар бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық жағдай туралы есепте активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салу мақсаты үшін пайдаланылған сома арасындағы уақытша айырмалар бойынша баланстық әдіспен ескеріледі. Мыналардың нәтижесінде туындаған:

- компанияларды біріктіру болып табылмайтын мәміледе активті немесе міндеттемені бастапқы мойындау және мәміле жасасу сәтінде де, бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе шығынға да әсер етпейді; және
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын азайту уақытындағы бөлуді бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта азаймайды деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер қолданылған немесе есепті күні іс жүзінде қолданысқа енгізілген салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізге алына отырып, актив алынған немесе міндеттеме төленген кезеңге қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив оның есебіне актив өткізілуі мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар көлемде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер тиісті салық жеңілдігін іске асыру ықтималдығы бұдан әрі болмайтын көлемде азаяды.

Қосылған күн салығы («ҚҚС»)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатылымдарға нөлдік мөлшерлеме бойынша салық салынады.

Байланысты тараптар

Байланысты тараптар Топтың акционерін, негізгі басқарушы персоналды, қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарды және дауыс беретін акцияларының елеулі үлесі тікелей немесе жанама түрде Топтың акционерлеріне немесе негізгі басқарушы персоналына тиесілі ұйымдарды қамтиды.

Шартты міндеттемелер мен шартты активтер

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте мойындалмайды. Мұндай міндеттемелер туралы деректер, экономикалық пайдаларды құрайтын ресурстардың шамадан тыс кету ықтималдығы аз болып табылатын жағдайларды қоспағанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде *(39-ескертпе)* ашылып көрсетіледі.

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Егер мұндай активтерге байланысты экономикалық пайдалар алудың жеткілікті ықтималдығы болған жағдайда, көрсетілген активтер туралы деректер ескертпелерде ашылып көрсетіледі.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғанда болған және есепті күндегі Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайы туралы қосымша ақпаратты қамтитын оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болып табылса, шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты ескертпелерде ашылып көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР**

ХҚЕС-ке сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау басшылықтан есептілікте көрсетілген активтерге, міндеттемелерінің және есепті күндегі шартты активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалар мен жол берулерді, сондай-ақ есептілікте көрсетілген активтерді, міндеттемелерді, кірістерді, шығыстарды және есепті кезеңдегі шартты активтер мен міндеттемелерді пайдалануды талап етеді. Іс жүзіндегі нәтижелер осы бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күндегі бағалаулардағы айқынсыздықтың өзге де негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің баланстық құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін.

COVID-19 пандемиясының және 2020 жылғы көмірсутек нарығының әсері

COVID-19 бен әлемдік көмірсутек нарығының жағымсыз үрдістерінің әсері қызметтің үздіксіздігін бағалау бөлігі ретінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде талданды. Бұл жорамалды бағалау үшін Топ бірнеше стресс тесттердің негізінде өтімділік болжамын жасады. Және нәтижесінде құнсыздану тесттері өткізілді.

Ұзақ мерзімді активтердің өтелімділігі

Әрбір есепті кезеңде Топ құнсыздану индикаторларының болуын анықтау үшін әрбір активті немесе ақша қаражатын әкелетін («әкелуші бірлік») активтер тобын бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Мұндай есептеулер мұнайға деген ұзақ мерзімді бағалар (ағымдағы және тарихи бағаларды, бағаның өзгеруіндегі үрдістерді және ілеспе факторларды ескере отырып), дисконт мөлшерлемелері, операциялық шығындар, капиталдағы келешек мұқтаждық, пайдаланудан шығару шығындары және пайдалану сипаттамалары, резервтер мен операциялық қызмет (бұған өндіру және сату көлемдері кіреді) сияқты бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануды талап етеді. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды.

Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады. Әділ құн активті және/немесе әкелуші бірлікті нарықтық талаптарда мәлім және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және компанияға тән болуы мүмкін факторлардың әсерін ескермейді.

36 ХБЕС (IAS) стандартына сәйкес құнсыздану белгілерінің бірі кезең ішінде болған немесе таяу болашақта Топ қызметін жүзеге асыратын технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе заңгерлік талаптарда немесе соған актив арналған нарықта күтілетін Топ үшін теріс салдары болған елеулі өзгерістердің болуы болып табылады.

Мұнай-газ және мұнайды қайта өңдейтін активтердің және өзге де активтердің өтелімділігі

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ құнсыздану белгілерінің болуы салдарынан мұнай-газ активтерінің, мұнай өңдеуші және өзге де активтердің құнсыздануына жыл сайынғы тесттерді өткізді. Топ құнсыздану белгілерін қарастыру кезінде басқа факторлармен қатар мұнай өңдейтін зауыттардың болжамды маржасын және өндіріс көлемдерін ескерді.

Мұнай-газ активтерінің, мұнай өңдеуші және басқа да активтердің құнсыздануына өтелетін құнның құнсыздануына жасалған талдаудың нәтижесінде 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылды (31-ескерпне).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Мұнай-газ және мұнайды қайта өңдейтін активтердің және өзге де активтердің өтелімділігі (жалғасы)**

Құнсыздану тестісін жүргізу кезінде қабылданған жорамалдар

Топтың Brent маркалы мұнайға болжамды бағаларға, теңгенің АҚШ долларына айырбастау бағамы мен инфляцияның көрсеткіштеріне қатысты ұзақ мерзімді жорамалдары қайта қаралды және сыртқы дерек көздерінен алынған болжамдарға және ұзақ мерзімді нарықтық үміттерді болжайтын тәуелсіз зерттеу ұйымдарының бағалауларына негізделген. Өндіріс көлемдерінің есептеулері еншілес ұйымдардың дәлелденген әзірленген және әзірленбеген қорларына, сондай-ақ елеулі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар үшін дәлелденген және ықтимал қорларына негізделген. Өндіру кезеңі жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімінің аяқталу күнімен не болмаса Топтың лиценшығының қолданылу мерзімін ұзартуға ниеті болғанда, лиценшығының қолданылу мерзімін ұзарту кезеңімен айқындалады. Өндірістің бағаланған көлемі Топтың өндірістік жоспарларына негізделген, олар, негізінен, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың қолданылу мерзімін ұзартуға арналған өтінімдерді беру үшін пайдаланылады.

Дисконттау мөлшерлемелері ақша қаражатын генерациялайтын бірлік («АҚГБ») капиталының орташа алынған құнының негізінде есептелді және функционалдық валютаға, өндіріс кезеңіне, тәуекел үшін сыйлықақыға, бета коэффициентке және ақша ағындарын жасайтын тиісті бірліктің меншікті және қарызға алынған қаражатының ара қатынасына қарай 7,77%-дан бастап 14,50%-ға дейін құбылып отырды.

Ұзақ мерзімді баға жорамалдары қысқа мерзімді жорамалдар сияқты Блумберг консенсустың негізінде қабылданды, әрі солар бойынша бағалар 2020 жылға нақты көрсеткіштерде төменде көрсетілген:

	2021 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл
Brent маркалы мұнай (\$/баррель)	48	54,5	54	56	57

Құнсыздану шығыстары негізінен өндіруші активтерге жатады және негізінен Топтың мұнай мен газ бағасына қатысты жорамалдардың өзгеруі нәтижесінде туындады және оған Топтың еншілес компаниясы – «Ембімұнайгаз» АҚ-ға («ЕМГ») жататын 60.440 миллион теңге (31-ескерпне) және мұнай-газ сегментінің бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларына жататын 30.654 миллион теңге (31-ескерпне) жатады. АҚГБ деректерінің өтелетін құны пайдалану құндылығы әдісінің негізінде есептелген.

162.455 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану шығыстары COVID-19-дан туындаған локдауннан кейін қайта өңдеу маржасының төмендеуіне орай КМГІ мұнайды қайта өңдеу активтерінің ішінара құнсыздануын білдіреді (31-ескерпне). Құнсыздануға тексеру мақсатында бұл активтердің өтелетін құны есептен шығару шығыстарын шегере отырып әділ құнына сүйене отырып айқындалған.

Көптеген мұнай және мұнайды қайта өңдейтін активтердің қорлары бағалардың өзгеруіне немесе басқа да жорамалдарға сезімтал келеді. Келесі қаржы кезеңдерінің ішінде болған өзгерістер бұл активтердің өтелетін құны олардың ағымдағы баланстық құнынан асып түсуіне немесе төмен болып қалуына әкеп соқтыра алады және тиісінше, сол кезеңде құнсызданудың қалпына келу немесе есептелу тәуекелі бар.

Негізгі жорамалдарға сезімталдылық Топтың елеулі АҚГБ бойынша 31-ескерпнеде ашылып көрсетілген, әрі солар бойынша 2020 жылы құнсыздану танылды. Құнсыздануға тестілеуді тәуелсіз білікті бағалаушылар жыл сайынғы негізде өткізіп отырады.

Мұнай мен газдың қорлары

Мұнай мен газдың қорларын бағалау мұнай сегментінің тозуы, ескіруі және амортизациясы бойынша есеп айырысуда маңызды фактор болып табылады. Топ Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлық бағаларды пайдалану жыл соңындағы споттық бағаны пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша жорамалдар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Мұнай мен газдың қорлары (жалғасы)**

Барлық мұнай мен газ қорларын бағалаулар кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтіне қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, тауысылуды және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыс көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлардың кемуі тозуға, тауысылуға және амортизацияға арналған ақша аударымдарының ұлғаюына (тұрақты өндіру деңгейінде), кірістің азаюына әкеліп соқтырады және сондай-ақ мүлктің ағымдағы құнының тікелей азаюына әкеліп соқтыра алады. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға арналған аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Құнсыздану тестісінің жыл сайынғы нәтижелері туралы толық ақпарат *31-ескерпінде* ашып көрсетілген.

Тау-кен қорлары

Тау-кен қорлары активтердің өтелетін құнын және тау-кен өндіруші сегменттің тозуы және амортизациясы бойынша аударымдарды анықтау үшін пайдаланылатын ақша қаражатының болжанатын қозғалысын бағалаудың негізгі құрамдауышы болып табылады.

Топ қорларды әдетте кен орнын егжей-тегжейлі барлау нәтижелері бойынша бағалайды, әрі оны Қазақстан Республикасы Геология комитетінің Қорлар жөніндегі мемлекеттік комиссиясы («ҚМК») қарастырып, бекітеді. Әдетте әрбір тыңайтылған жер бойынша өндіру сатысында олар ҚМК бекіткен геологиялық қорлардан көп немесе аз жағына қарай ерекшеленеді.

Уран қорлары (бағалау)

2020 және 2019 жылдары Топ геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералдық ресурстар мен кен қорлары туралы есепті (2012) жасау үшін Австралазиялық кодекске (бұдан әрі – «JORC кодексі») сәйкес Топтың қорлары мен ресурстарын бағалау үшін тәуелсіз консультантты тартты. Қорлар мен ресурстарды тәуелсіз бағалау 2020 жылғы 31 желтоқсандағы және тиісінше 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жасалды. Консультант ҚАО ҰАК өндіру активтері үшін минералдық ресурстар мен кен орындарының қорлары туралы соңғы есептер негізделген барлық шешуші ақпаратты қарастырды.

SRK есебінде жер асты сілтіден айыру (минералдық ресурстар) бойынша қазіргі және жоспарланған жұмыстардың шеңберінде әлеуетті өндірілуі мүмкін уранның көлемдері, сондай-ақ тау жұмыстарын дамытудың тиісті жоспарларында өндіруге жоспарланған (кен қорлары) уран көлемдері туралы пікірді қамтиды. Топ өзінің әрбір кен орнының өндірістік әдісі бойынша ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануын және амортизациясын есептеу үшін қорлар жөніндегі деректерді SRK есебіне сәйкес пайдаланды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Тау-кен қорлары (жалғасы)**

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар

2020 жылғы қарашада Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі «КАТКО» БК ЖШС-ның (бұдан әрі – «серіктестік») «Оңтүстік Төртқұдық» учаскесінде қорларды өнеркәсіптік әзірлеуге өтуді көздейтін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыруларды жасау туралы өтінішін қабылдамады. 2020 жылғы желтоқсанда серіктестік Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотына жүгінді. Бұл шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жасалу күніне шағымды қарау нәтижелері жоқ. Осылайша, «КАТКО» БК ЖШС-ның «Оңтүстік Төртқұдық» учаскесінде қорларды өнеркәсіптік өндіруді жүзеге асыру мүмкіндігіне қатысты белгісіздік бар. Топ басшылығы «КАТКО» БК ЖШС-ның жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартын мерзімінен бұрын бұзу немесе келісімшартқа толықтыруды жасамау ықтималдығы төмен болып табылады, осыған орай Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте «КАТКО» БК ЖШС-не инвестициялардың құнсыздануынан болған қандай да бір шығынды мойындамады.

Гудвилл***Гудвилді қоса алғанда, КМГИ АҚГБ***

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ гудвилдің және КМГИ-дің барлық бөлімшелерінің құнсыздануына тест өткізді, оның ішінде мұнай өнімдерін өткізу, қайта өңдеу және құнсыздану индикаторларының болуына орай басқасы. Құнсыздануды талдау нәтижесінде КМГИ бөлімшелерінің өтелетін құны, «КМГИ Қайта өңдеу» АҚГБ қоспағанда, олардың баланстық құнынан асты (*31-ескерпне*).

Гудвилді қоса алғанда, ПМХЗ

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанында Топтың ПМХЗ-ны 88.553 миллион теңге сомаға сатып алумен байланысты елеулі гудвилі бар (*8-ескерпне*). 2020 және 2019 жылдардың желтоқсанында Топ ПМХЗ гудвиліне жыл сайынғы тестілеуді өткізді. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді. ПМХЗ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының моделін пайдалана отырып есептеді. 2020 жылы 10,79% (2019 жылы: 9,7%) дисконттау мөлшерлемесі салықтарға дейін капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді.

Капиталдың орташа алынған құны қарызға алынған қаражатты, сол сияқты меншікті капиталды да ескереді. Меншікті капиталдың құны инвестициялардан күтілетін түсімнен болады. Қарыз капиталының құны ПМХЗ-ның пайыздық қарыздарына негізделген. Ажырамайтын тәуекел жеке бета-факторды қолдану арқылы қосылды. Бета-фактор ортақ қолжетімді нарықтық деректердің негізінде бағаланды. 2029 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМХЗ-ның 2021-2025 жылдарға дейінгі бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. Бұл ақша ағындарының едәуір бөлігі 2025 жылдан кейін бағалау күніндегі басқарудың ең үздік бағалауына негізделген күрделі шығындарды шегере отырып, 2020 жылғы 5,53% (2019 жылы: 5,49%) инфляцияның күтілетін деңгейін қолдану арқылы болжанды.

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайдалану құндылығының негізінде есептелген ПМХЗ гудвилінің өтелетін құны оның баланстық құнынан артты, тиісінше, құнсыздану танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық

ПМХЗ гудвилінің өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалдык кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 11,89%-ға дейін 1%-ға артуы және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалдык кезеңде 34%-дан 35%-ға дейін 1%-ға төмендеуі ПМХЗ жасайтын бірліктің өтелетін құнының оның баланстық құнына дейін азаюына әкеп соқтырмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Гудвилл (жалғасы)****«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ және IP TV**

2020 жылғы 31 желтоқсандағы Топтың үш өндіруші бірлікке қатысы бар елеулі гудвилі бар: 96.206 миллион теңге (2019 жылы: 96.206 миллион теңге) «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-ге жатады, 53.490 миллион теңге «Кселл» АҚ-ға (2019 жыл: 53.490 миллион теңге) жатады және 2.706 миллион теңге IP TV-ге жатады (2019 жылы: 2.706 миллион теңге).

Топ 2020 және 2019 жылдардың желтоқсанында жыл сайынғы құнсыздану тестін өткізді.

- «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ өтелетін құны есептен шығару шығындарын шегере отырып әділ құнды есептеудің негізінде айқындалды, өйткені ол барынша сенімді нәтиже береді деп есептелді. Бұл бағалау әдісі бақыланбайтын бастапқы деректерге (дисконтталмаған ақша ағындарына) негізделген, олар әділ құн иерархиясының 3-деңгейін білдіреді.
- Салық салынғаннан кейін «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 18,63% (2019 жылы: 16,96%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2019 жылы: 1,5%) тен болатын өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды. Салық салынғаннан кейін «Кселл» АҚ-ның болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 17,88% (2019 жылы: 16,71%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2019 жылы: 1,5%) өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды.
- IP TV АҚГБ өтелетін құны басшылық бес жылдық мерзімге бекіткен қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Салық салынғанға дейін болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 15,02% (2019 жылы: 15,14%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2019 жылы: 1,5%) өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды.

Активтерді пайдалану құндылығын есептеу кезінде пайдаланылатын негізгі жорамалдарға болжамды кезең ішінде клиенттік база және түсім өсімінің қарқынына тікелей әсер ететін абоненттен орташа кіріс, қаржы жоспарында көзделетін күрделі салымдар деңгейі, қаржы жоспарында көзделетін EBITDA маржасы, болжамды кезең шегінен тыс ақша ағындарын экстраполяциялау үшін өсу қарқындары және дисконттау мөлшерлемесі жатады.

Бұл талдаудың нәтижесінде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық бұл АҚГБ-ға жататын гудвилдің құнсыздану белгілерін анықтамады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық – «Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ

Басшылық Топқа тиесілі нарық үлесі қаржылық жоспарға сәйкес болжамды кезең ішінде өседі деп үміттеніп отырса да, ағымдағы бизнес жоспардан түсетін кірістердің 6,30% (2019 жылы: 9,54%) артық өсу қарқынының баяулауына әкеп соқтыратын клиенттік базаның баяулауы немесе абоненттен түсетін орташа кірістің азаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-да 721 миллион теңге (2019 жылы: 4.531 миллион теңге) сомаға және 5,06% (2019 жылы: 12,48%) артық құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеп соқтырады, бұл «Кселл» АҚ АҚГБ-да 84 миллион теңге (2019 жылы: 238 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеп соқтырады.

Күрделі салымдардың 85%-дан артық (2019 жылы: 72,39%) ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-да 1.415 миллион теңге (2019 жылы: 4.514 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына, және 91,5%-дан (2019 жылы: 53,24%) артық ұлғаюы «Кселл» АҚ АҚГБ-да 189 миллион теңге (2019 жылы: 231 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеледі.

EBITDA маржасының 14%-дан артық (2019 жылы: 12,23%) төмендеуі «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-да 980 миллион теңге (2019 жылы: 4.467 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына, және 11,2% (2019 жылы: 7,99%) артық төмендеуі «Кселл» АҚ АҚГБ-да 204 миллион теңге (2019 жылы: 286 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеледі.

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен жаңа қатысушылардың пайда болу ықтималдылығы өсім қарқындары туралы болжамдарға айтарлықтай әсер етуі мүмкін екендігін мойындайды. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-дағы жылдық ұзақ мерзімді өсу қарқынының 54,3%-ға (2019 жылы: 21,39%) төмендеуі 41 миллион теңге сомаға (2019 жылы: 4.503 миллион теңге) құнсызданудан болған шығынға әкеледі. «Кселл» АҚ АҚГБ-дағы жылдық және одан да ұзақ мерзімді өсу қарқынының 30,21%-ға (2019 жылы: 13,57%) төмендеуі 261 миллион теңге сомаға (2019 жылы: 242 миллион теңге) құнсызданудан болған шығынға әкеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Гудвилл (жалғасы)****«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ және IP TV (жалғасы)**

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық – «Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ (жалғасы)

Дисконттау мөлшерлемесінің салық салынғанға дейін 33%-ға дейін (2019 жылы: 28,59%) ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-дағы 2.399 миллион теңге (2019 жылы: 4.538 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына, және 28,85%-ға дейін (2019 жылы: 25,05%) «Кселл» АҚ АҚГБ-дағы 271 миллион теңге (2019 жылы: 231 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеледі.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдылық – «IP TV»

Басшылық Топқа тиесілі нарық үлесі қаржылық жоспарға сәйкес болжамды кезең ішінде өспейді деп үміттеніп отырса да, ағымдағы бизнес жоспардан түсетін кірістердің 3,65% (2019 жылы: 16,80%) артық өсу қарқының баяулауына әкеп соқтыратын клиенттік база өсімінің баяулауы «IP TV» АҚГБ-дағы 0,03 миллион теңге (2019 жылы: 1 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеледі.

Егер күрделі салымдардың деңгейі 95%-дан артық (2019 жылы: 366,50%) ұлғайған жағдайда бұл «IP TV» АҚГБ-дағы 0,2 миллион теңге (2019 жылы: 2 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеледі.

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен сол салада жұмыс істейтін жаңа компаниялардың пайда болу ықтималдылығы өсім қарқындары туралы қабылданған жорамалдарға айтарлықтай әсер ету мүмкін екендігін мойындайды. «IP TV» бөлімшесі үшін өсімнің ұзақ мерзімді қарқынының төмендеуі құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеп соқтырмайды.

Дисконттау мөлшерлемесінің салық салуды есепке алғанға дейін 23,56%-ға дейін (2019 жылы: 34,00%) өсуі «IP TV» АҚГБ-дағы 0,03 миллион теңге (2019 жылы: 2,6 миллион теңге) сомаға құнсызданудан шығындардың пайда болуына әкеледі.

Энергия өндіруші активтер

Топ басшылығы «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз МАЭС-1» ЖШС (бұдан әрі – «ЕМАЭС-1»), «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ мен «АлЭС» АҚ еншілес компанияларының негізгі құралдарының құнсыздану белгілеріне талдау жасады, ол «Активтердің құнсыздануы» 36 ХБЕС-ке сәйкес жүргізілді. Топ *«Активтердің құнсыздануы»* 36 ХҚЕС-ке сәйкес өткізілген ЕМАЭС-1 және ЕМАЭС-2 активтерінің құнсыздануына тест өткізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты.

Құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған негізгі фактілер мен жорамалдар мыналар болып табылады:

- есепті кезеңде еншілес компаниялардың экономикалық тиімділігінде жағымсыз өзгерістердің болмауы;
- кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелер мен инфляцияның ұзақ мерзімді мөлшерлемесіндегі өзгерістер елеулі болып табылмайды;
- еншілес компаниялар үшін кезең ішінде орын алған немесе жақын болашақта болжамды орын алуы мүмкін қолайсыз салдары бар едәуір өзгерістердің болмауы;
- Энергетика министрлігінің 2020 жылғы 22 мамырдағы №205 бұйрығымен 2021 жылдан бастап қолданысқа енгізе отырып, электр энергиясының тарифінде ескерілетін белгіленген пайданы анықтаудың жаңа әдістемесінің (бұдан әрі – «Әдістеме») бекітілуі. Белгіленген пайда капитал кірістілігінің орташа алынған мөлшерлемесін (WACC) ескере отырып, энергия өндіруші ұйымдардың тартылған активтерінің базасында есептеледі, бұл Топқа қолданыстағы активтерге және жаңа активтерді пайдалануға беру кезінде белгіленген пайданы алуға мүмкіндік береді (RAB-реттеу).

Әдістеме өндіріс шығындарының, оған қоса амортизация шығындарының өтелуін және капитал кірістілігінің орташа алынған мөлшерлемесіне (WACC) көбейтілген энергия өндіруші ұйымдардың тартылған активтерінің базасы деңгейінде белгіленген пайданы көздейді. Нәтижесінде, әдістемеде, пайыздар бойынша шығыстарды қоспағанда, барлық шығындар өтелгеннен кейін белгіленген пайда алу көзделген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Энергия өндіруші активтер (жалғасы)**

2020 жылы Топ жаңа әдістемеге сәйкес тартылған активтердің базасына қосылған активтердің әділ құнын айқындау үшін тәуелсіз бағалаушыны тартты. Тартылған активтер базасының әділ құнының негізінде жасалған есептеулерге сәйкес Топ басшылығы әдістемеге сәйкес рентабельділік деңгейін қосу есебінен электр энергиясының шекті тарифінің едәуір ұлғаюын күтеді. RAB-реттеуге толыққанды өту және жаңа әдістемеге сәйкес тарифті бекіту 2021 жылғы 1 шілдеден бастап күтілуде.

«АлЭС» АҚ бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- электр энергиясын сату көлемдері мен тарифтері, электр қуатының, жылу энергиясы мен химиялық тазартылған судың әзірлігін қолдау қызметтері, сондай-ақ күрделі шығындар көлемі Компания активтерінің өтелетін құнын соңғы рет бағалау кезінде пайдаланылған Компания басшылығының бюджетіне сәйкес келеді.

ЕМАЭС-1 бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасының солтүстік және оңтүстік аймақтарында электр энергиясына сұраныстың болжамды өсімі, сондай-ақ жеті блок режимінде жұмыс істеу және қолдағы қуаттылық есебінен электр энергиясын сату көлемдерін болжамды ұлғайту;
- қарызға алынған қаражаттың есебінен «Жаңа электр сүзгілерін орната отырып №1 энергоблокты қалпына келтіру» инвестициялық жобасын іске асырудың аяқталуына байланысты 2025 жылдан бастап электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтеріне дербес тарифті алуды үміттену. Энергетика министрлігінің қағидаларына сәйкес 2020 жылғы 30 қаңтарда Нарық кеңесіне өтінім берілді. Қазіргі уақытта Энергетика министрлігімен электр қуатының әзірлігін қолдау қызметіне дербес тарифке арналған өтінімді одан әрі қарауы үшін Нарық кеңесінің ұсынымы алынды.

Құнсызданудың сыртқы және ішкі белгілеріне жасалған талдаудың нәтижесінде Топ басшылығы талдау жасау күніне құнсыздану белгілері жоқ деген тұжырымға келді. Тиісінше, Топ басшылығы 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл еншілес компаниялардың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануына тест өткізбеу туралы шешім қабылдады.

2020 жылдың соңындағы жағдай бойынша жасалған талдаудың нәтижелері бойынша басшылық «Тегіс Мұнай» ЖШС еншілес компаниясы мен оның еншілес кәсіпорны «Маңғышлақ Мұнай» ЖШС (бұдан әрі – «Тегіс Мұнай») және «Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕМАЭС-2») негізгі құралдарының құнсыздану индикаторларын анықтады.

Топ «Активтердің құнсыздануы» 36 ХҚЕС-ке сәйкес өткізілген Тегіс Мұнай және ЕМАЭС-2 активтерінің құнсыздануына тест өткізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты. Тегіс Мұнай активтерінің құнсыздануына тестті басшылық тәуелсіз сарапшылар Топтың басқа компанияларының құнсыздануына тестте пайдаланатын әдістемеге ұқсас етіп жасады. Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің өтелетін құны болжамдалған болашақтағы түсімдерді және активтерді пайдаланудан түскен ақша қаражаты ағындарын, дисконт мөлшерлемесін және өзге де көрсеткіштерді бағалауға сүйене отырып айқындалды.

Басшылық негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді ақша ағындарын әкелетін бірыңғай бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер әкелетін ақша ағындарына қарамастан едәуір дәрежеде ақша қаражатының ағынын жасайтын активтердің мейлінше сәйкестендірілетін активтер тобы және әрбір еншілес компания активтер құнының өтелуіне бақылау жасайтын барынша төмен деңгей болып табылады.

Басшылық негізгі құралдардың өтелетін сомасын Топ оларды пайдаланудан алуға үміттеніп отырған бағаланып дисконтталған келешек ақша ағындарының сомасы ретінде айқындалған пайдалану құндылығының негізінде бағалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Энергия өндіруші активтер (жалғасы)****ЕМАЭС-2**

ЕМАЭС-2 басшылығы өтелетін соманы айқындау үшін ақша қаражатын жасайтын бірлікті пайдалану құндылығының мәнін пайдаланды. Осылайша есептелген негізгі құралдардың өтелетін сомасы 2020 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша құнсыздануға жүргізілген тест нәтижелері бойынша олардың баланстық құнынан асты. Алайда негізгі жорамалдың кез келген қолайсыз өзгеруі құнсыздануға әкелуі мүмкін. Өтелетін сомаға қатысты негізгі жорамалдар төменде көрсетілген:

Электр қуаты тарифтері

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін Топ басшылығы электр қуатына арналған келесі тарифтерді пайдаланды:

- 2020 жылғы орташа алынған тариф 1 кВт.с үшін 8,43 теңге болды, бұл 2020 жылы қолданылатын электр қуатын өткізуге арналған іс жүзіндегі тарифті білдіреді және Энергетика министрлігі 2019-2025 жылдарға 1 кВт.с үшін 9,13 теңге мөлшерінде бекіткен және белгілеген шекті тарифтен аспайды.
- Кейінге кезеңдер үшін болжамды орташа алынған тарифтер былайша көрсетілген:

	2021 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл	2028 жыл
Электр энергиясының тарифі (1 кВт.с үшін теңге)	9,13	9,13	9,13	9,13	9,13	11,40	14,91	16,17
Қуат тарифі (айына 1 Мвт. үшін мың теңге)	590	622	655	690	726	3.711	3.675	3.641
	2029 жыл	2030 жыл	2031 жыл	2032 жыл	2033 жыл	2034 жыл	2035 жыл	
Электр энергиясының тарифі (1 кВт.с үшін теңге)	16,45	16,73	17,00	17,25	17,55	17,96	18,51	
Қуат тарифі (айына 1 Мвт. үшін мың теңге)	3.609	3.579	3.555	3.534	3.525	1.136	1.199	

Тарифтің болжамы 2023 жылы № 3 энергия блогын салу жобасының қайта жаңғыртылуына байланысты басшылық үміттерінің негізінде жасалды. 2026 жылы қуат тарифінің айтарлықтай ұлғаюы № 3 энергия блогының пайдалануға берілуі күтіліп отырғанымен және Қазақстан Республикасында электр қуаты нарығының жұмысқа енгізілуімен негізделген тарифті белгілеу құрылымының өзгеруімен байланысты болды. «*Электр энергетикасы туралы*» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топ электр қуатын сатуға арналған дербес тарифті алуға мүмкіндігі бар. Дербес тарифті алу тек қуаты 630 МВт болатын № 3 энергия блогы құрылысы аяқталған және уәкілетті органмен инвестициялық келісім жасалған жағдайда ғана мүмкін болады. Дербес тарифтің есептелуі № 3 энергия блогының құрылысын аяқтау үшін алынған инвестициялық құрамдасымен байланысты шығындарды өтеу үшін қажетті өлшемді ескереді. Электр энергиясын өткізу тарифін және қуат тарифін рұқсат етілген шекте 10%-ға азайту 17.632 миллион теңгеден артық емес сомада құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеледі.

Электр энергиясын өндіру және сату көлемдері

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін Топ № 3 энергия блогының электр қуатын өндірудің/сатудың болжамды көлемдерін және құрылысты аяқтауға қажетті тиісті инвестицияларды ескерді. Топ активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін электр қуатын сатудың келесі көлемдерін пайдаланды:

ЕМАЭС-2	2021 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл	2028 жыл
Электр қуатын сату көлемі (млн. кВт.с)	6.427	5.923	5.921	5.922	6.039	5.926	6.066	6.209
Қуатты сату көлемі (МВт)	625	641	650	671	701	1.309	1.334	1.360
	2029 жыл	2030 жыл	2031 жыл	2032 жыл	2033 жыл	2034 жыл	2035 жыл	
Электр қуатын сату көлемі (млн. кВт.с)	6.355	6.505	6.658	6.815	6.976	7.141	7.309	
Қуатты сату көлемі (МВт)	1.387	1.415	1.444	1.475	1.500	1.500	1.500	

Басшылық № 3 энергия блогы пайдалануға берілгенге дейінгі болжамды кезең ішінде өндіру және сату көлемдері тұрақты болады деп болжап отыр. № 3 энергия блогы іске қосылғаннан кейін ЕМАЭС-2 электр энергиясы көлемінің едәуір ұлғаюы болжанбайды, бірақ электр энергиясын өндіру көлемдері компанияның үш блогының арасында бөлінеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Энергия өндіруші активтер (жалғасы)*****ЕМАЭС-2 (жалғасы)****Электр энергиясын өндіру және сату көлемдері (жалғасы)*

Дисконттау мөлшерлемесі – 14,19%-ға тең дисконттау мөлшерлемесі, ЕМАЭС-2-ге тән болатын тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағалануын ескере отырып есептелген және сала үшін капиталдың орташа алынған құнының негізінде бағаланды. Келешекте салаға тән болатын құбылмалы тәуекелдерді және капиталдың орташа алынған құнының өзгеруін көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан кейінгі өзгеруі қажет болып қалуы мүмкін. Дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға ұлғаюы 1.418 миллион теңге мөлшеріндегі құнсыздануынан болатын шығынға әкеп соқтырады.

Тегіс Мұнай негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануына тест

Газдың дәлелденген және ықтимал қорлары құнсыздануға тест кезінде қолданылады. Газ қорларын бағалаумен байланысты көптеген белгісіздіктер бар, атап айтқанда бағалау сәтінде жарамды болған жорамалдар жаңа ақпарат қолжетімді болғанда айтарлықтай өзгеріп кетуі мүмкін. Шикізат тауарларына болжамды бағалардағы, айырбастау бағамдарындағы, өндірістік шығыстардағы немесе қайтару пайыздарындағы өзгерістер резервтердің экономикалық ахуалын өзгертуі және түбінде резервтердің өзгеруіне әкелуі мүмкін.

Басшылық болашаққа қатысты бағалаулар мен жорамалдар жасайды. Алынған бухгалтерлік бағалаулар, анықтамасы бойынша, сирек жағдайларда тиісті нақты нәтижелерге тең болады. Мұндай бағалаулар мен жорамалдар үнемі бағаланып отырады және тарихи тәжірибе мен басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда ақылға қонымды деп саналатын келешек оқиғалардың үміттеріне негізделген. Өтелетін сома пайдалану құндылығын пайдалана отырып айқындалды.

Газ өндірісін бастау мерзімдері

Табиғи газдың өндірісі 2024 жылы басталады деп болжануда және газ өндірісінің 65%-ы жыл сайын, 2024 жылдан бастап экспортқа жіберіледі деп жоспарлануда.

Газ өндіруді бастау мерзімдерін ауыстыру келісімшарттық аумақтың Оңтүстік Қазақстанның мемлекеттік қорықтық аймағына кіретіндігімен байланысты болды, онда аумақты қорық аймағының құрамынан шығарғанға дейін кен орнын жайластыру және әзірлеу жұмыстарын жүргізуге тыйым салынған.

Қазіргі уақытта уәкілетті мемлекеттік мекемелер келісімшарттық аумақтың шығарылуын ескере отырып, қорық аймағының шекарасын кеңейту жұмысы жүргізілуде.

Осыған орай, Тегіс Мұнай ҚР Энергетика министрлігіне (бұдан әрі – «ҚР ЭМ») келісімшарттық аумақты шығару туралы мәселенің әлі шешілмегеніне байланысты өндіру кезеңінің басталуын ұзарту, газды өндіру үшін кен орнын жайластыру, жұмыс бағдарламасының орындалу мерзімдерін және келісімшарттың қолданылу мерзімін ауыстыру қажеттілігі туралы өтініш білдірді. 2020 жылғы қыркүйекте ҚР ЭМ жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптамалық комиссия оқытуды қаржыландыру; ҒЗТҚЖ; өңірді әлеуметтік-экономикалық дамыту бойынша міндеттемелерді ауыстыру туралы шешімді қабылдады, бұл ретте жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша инвестициялық міндеттемелер жөніндегі жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу бөлігінде бас тарту берілді.

2020 жылғы 3 желтоқсанда Тегіс Мұнай ҚР Жоғарғы сотына ҚР ЭМ-нің жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша инвестициялық міндеттемелер жөніндегі жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу бөлігіндегі бас тартуды заңсыз деп тану туралы өтінішті жолдады. 2020 жылғы 30 желтоқсанда Тегіс Мұнай «Атамекен» ҰКП құрамына кіретін «Қазақстанның Сыртқы сауда палатасы» ЖШС-дан Тегіс Мұнай келісімшарттық аумақ қорық аймағынан шығарылғанға дейін жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша міндеттемелерді орындай алмайтындығын және жер қойнауын пайдалану бойынша операцияларды жасай алмайтындығын растайтын еңсерілмейтін күш жағдайларының орын алуы туралы куәлікті алды. Еңсерілмейтін күш жағдайлары келісімшарттық аумақ қорық аймағынан шығарылғанға дейін қолданылады.

Өтелетін сома мұнай мен газдың болжамды бағаларын және 14,6% (2019 жылы: 13,9%) мөлшерінде салықтар төленгеннен кейін дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып дәлелденген және ықтимал қорлардың негізінде дисконтталған ақша ағындарының моделін пайдалана отырып есептелген. Құнсыздануға жасалған тестілеудің нәтижелері бойынша 2020 жылғы 31 желтоқсандағы активтердің өтелетін құны негізгі құралдардың баланстық құнынан 316 миллион теңгеге аз болды. Топ негізгі құралдардың құнсыздануынан болған шығынды құнсызданудан болған шығынның құрамында көрсетті (31-ескертуге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Энергия өндіруші активтер (жалғасы)*****Тегіс Мұнай негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануына тест (жалғасы)****Газ өндірісін бастау мерзімдері (жалғасы)*

Дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға ұлғаюы 3.499 миллион теңгеге құнсыздануға әкелер еді. Мұнай бағасының 10%-ға төмендеуі 5.170 миллион теңгеге құнсыздануға әкелер еді. Сату көлемінің 10%-ға төмендеуі 5.256 миллион теңгеге құнсыздануға әкелер еді.

Пайдалану құндылығының есептелуі Bloomberg-тің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы баға болжамдарына негізделген мұнай баррелі үшін АҚШ долларында сатудың келесі болжамды бағаларына негізделген, сондай-ақ басшылық газды Қытаймен шекарада сатудың экспорттық бағалары солардың арасындағы жоғары корреляцияның салдарынан мұнай бағасымен байланысты деген жорамал жасады, бұл талдаумен расталады.

<i>АҚШ долларымен</i>	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл
Баррель үшін мұнай бағасы (Brent)*	56,76	64,57	65,93	67,31
Қытаймен шекарада газдың мың м ³ үшін бағаланған экспорттық бағасы	195	208	224	229

* *Дерек көзі: Bloomberg.*

Теміржол активтері

Топ әрбір есепті күнге негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және гудвилдің баланстық құнының құнсыздану индикаторларының болуын тексереді.

Активтердің құнсыздану индикаторларының болуын анықтау теміржол индустриясының күтілетін өсіміндегі өзгеріс, болжамды ақша ағындары, келешекте қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық ескіру, қызметтерді көрсетудің тоқтатылуы, орнын ауыстыруға ағымдағы шығындар және талаптардың басқа да өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

Егер мұндай индикаторлар болса, активтердің өтелетін құны бағаланады және активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Егер активтердің баланстық құны өтелетін құнынан асатын болса, құнсыздану мойындалады. Өтелетін құн қос мәннің ең үлкені ретінде айқындалады: өткізуге шығатын шығыстарды және пайдалану құнын шегере отырып активтердің әділ құны.

Пайдалану құнын бағалау кезінде Топ басшылығының пікірінше ақша қаражатының есепті келешек ағындары ақшаның және активтерге тән тәуекелдердің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын көрсететін капиталдың орташа алынған құнының базасында есептелген (WACC түзетілген мөлшерлеме) салық салынғанға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Бағаланған өтелетін құндағы өзгеріс қосымша құнсыздануға немесе оның келешек кезеңдерде қалпына келтірілуіне әкелуі мүмкін.

Топ құнсыздану индикаторларының болуына байланысты 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдардың, материалдық емес активтер мен гудвилдің құнсыздануына тест жасалды.

Ақша ағындарын бағалауға көптеген субъективті факторлар қосылған, оның ішінде ең үздік қолжетімді дәлелдерді пайдалана отырып, операциялық және қаржылық.

Топ ақша ағындарын болжау кезеңін 10 жыл деңгейінде қолданды, өйткені Топ жалпы даму стратегиясын 10 жылдық кезеңге жасайды және жүк айналымы көлемі өсімінің болжамына белгілей отырып, Қазақстан Республикасы мен көршілес өңірлердің ІЖӨ өсімінің қарқындарына сүйене отырып, осы стратегияның шеңберінде болжамдар жасайды, өйткені мұндай тәуелділік өткен кезеңдерде атап өтілді. 10 жылдық мерзімге ІЖӨ өсімінің қарқыны бойынша болжамдарды ескере отырып, Топ басшылығы өзінің ақша ағындарын 10 жылдық кезең ішінде сенімді түрде болжай алады деп есептейді. Болжамды кезеңде пайдаланылған магистральдық теміржол желісіне қолжеткізу тарифтерінің деңгейі ЭМРК 2021-2025 жылдарға бекіткен тарифтерге негізделген, кейінгі кезеңдерде тарифтер инфляцияның болжамды деңгейін ескере отырып түзетілген. Транзит бойынша кірістілік мөлшерлемесі теңгеге қатысты швейцариялық франктің болжамды бағамының негізінде түзетілген. Болжамды кезеңнен кейінгі өсімнің ұзақ мерзімді қарқыны 4% болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Теміржол активтері (жалғасы)**

Тест кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар тасымалдаудың барынша ықтимал көлемдерін, оның ішінде сұраныстың жоспарланған көлемінің және транзиттік қатынаста жүк тасымалы өсімінің тарихи динамикасының негізінде транзит көлемін көрсетеді.

Қаржылық жорамалдарға тарифтердің болжамды деңгейімен және өсуімен, ұсынылатын жеңілдіктермен, сондай-ақ теңгенің швейцария франкісіне қатысты болжамды бағамымен байланысты едәуір бағалаулар жатады. Топтың пайдалану құндылығының есептелуінде пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі (WACC) 11,44% (2019 жылы: 10,5%) болды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдарын, материалдық емес активтері мен гудвилін пайдалану құндылығын есептеудің негізінде құнсыздану анықталған жоқ. Бұл ретте пайдалану құндылығының есебі келесі жорамалдарға сезімтал келеді:

- транзиттік ара қатынаста жүк тасымалының көлемдеріне;
- дисконттау мөлшерлемесіне (WACC).

Топ сезімталдылықты талдап, қалған жеке және өзгермейтін параметрлердегі негізгі жорамалдардағы келесі негізделген ықтимал өзгерістері кезінде құнсыздану болмайды деген қорытындыға келді:

- транзиттік қатынаста жүк тасымалының көлемдері – есепті көлеммен салыстырғанда көлемнің 10%-ға төмендеуі;
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC) – дисконттау мөлшерлемесінің 11,44%-дан 12,44%-ға дейін ұлғаюы.

Дегенмен, жоғарыда аталған негізгі жорамалдардың әрқайсысы едәуір өзгерген кезде немесе бірнеше фактордың бірмезгілде негативті ықпалы кезінде, Топтың ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болып қалуы мүмкін, бұл құнсыздануды келешекте мойындау қажеттілігіне әкелуі мүмкін.

Уран өнімін өндірумен байланысты активтер

Уран өнімінің өндірісімен байланысты активтерге негізгі құралдар, өндіріске дайындық бойынша шығындар, жер қойнауын пайдалану құқықтары, барлау және бағалау активтері, қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар, бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар және өзге де инвестициялар жатады.

Құнсыздануды бағалау үшін активтер ең төменгі деңгейлерге топтастырылады, солар бойынша басқа активтерден немесе активтер топтарынан (тудыратын бірліктерден) ақша ағындары ағынынан едәуір дәрежеде тәуелсіз болатын жеке сәйкестендірілетін ақша ағындары бар. Топ әрбір кен орнын (келісімшарттық аумақты) бөлек тудыратын бірлік ретінде айқындайды. Егер бірнеше кен орны бір қайта өңдеуші зауытпен технологиялық тұрғыдан байланысты болса, Топ мұндай кен орындарды бірыңғай генерациялайтын бірлік ретінде қарастырады.

2020 жылғы 31 желтоқсанға Топ басшылығы талдау жасап, уран өнімін өндірумен байланысты активтердің (бірліктерді генерациялайтын) құнсыздану белгілерін анықтамады.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер*Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер*

Жер қойнауын пайдалануға арналған белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды демонтаждау және келісімшарттық аумақты рекультивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату, сондай-ақ пайдаланудан шығару және өндірістік учаскеде қоршаған ортаны ластау бойынша міндеттемелері жатады. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі Топтың қалауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша кен орнында міндеттемелерді өтеудің есептік мерзімі әрбір жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың кезеңі аяқталған күн болып табылады. Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық тұрғыдан негізделген пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі тиіс болса, онда көрсетілген міндеттеме ұңғымаларды жою бойынша барлық шығыстар мен жабу бойынша түпкілікті шығындарды енгізу салдарынан елеулі өскен болар еді. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісімшарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)***Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)*

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу кезеңі соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу жөніндегі мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшартта да, заңнамада да белгілі бір міндеттеме көзделмеген жағдайларда міндеттемелер мойындалмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама пайымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген, өтпелі экономикасы бар елдердің мемлекеттік борышы бойынша орташа тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1 КРМФО түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді демонтаждау технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Активтерді түпкілікті жабуға және есептен шығаруға арналған шығындарға жатқызылатын айқындықтың болмауы күтілетін ақша ағындарын дисконттаудың әсер етуі есебінен кемітіледі. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымалардың және активтердің болашақтағы жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2020 жылғы 31 желтоқсанда 2,00%-дан 7,3%-ға дейін және тиісінше 3,68%-дан 11,00%-ға дейінгі аралықта болды (2019 жылғы 31 желтоқсанда: 2,01%-дан 5,49%-ға дейін және 4,43%-дан 8,95%-ға дейін). 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 156.671 миллион теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсанда: 114.205 миллион теңге) (23-ескертеме).

Магистральдық мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топтың екі еншілес ұйымы – «ҚазТрансОйл» АҚ мен «Интергаз Орталық Азия» АҚ пайдалануды аяқтағанан кейін магистральдық құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген демонтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және топырақтың құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің баланстық құны 113.558 миллион теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсанда: 100.229 миллион теңге) (23-ескертеме).

Өндірістік уран активтері

Табиғатты қорғау заңнамасына және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топтың өз операциялық қызметінің нәтижесінде қоршаған ортаға келтірілген шығынды жою және кен орындары мен қалдықтарды орналастыру полигондарын жою, құрал-жабдықтарды демонтаждау және жұмыстар аяқталғаннан кейін жер құнарлығын қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемесі бар. Резервтер бұрынғы операциялық қызметтің салдарынан міндеттемелердің пайда болуына қарай жою және қалпына келтіру бойынша шығындардың дисконтталған құнының негізінде қалыптасады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)***Өндірістік уран активтері (жалғасы)*

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резервтері Топтың Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын және келісімшарттық аумақтарда жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша байланысты бағдарламалардың және жер құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының қалпына келтірудің әрі жасаудың ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен тиянақталған басқа да операциялық қызметті түсіндірудің негізінде айқындалады.

Шығынды жою жөніндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптары мен заңнаманың интерпретацияларында ықтимал өзгерістерге ұшырағыш. Кен орындарын жою бойынша міндеттемелер олардың пайда болу ықтималдылығы кезінде және олардың сомасын мүмкіндігінше негізделген бағалау кезінде танылады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы өндірістік активтерді тарату бойынша міндеттемелердің есебін Топ тәуелсіз кеңес беруші жасаған бағалау нәтижелерінің негізінде орындады. Заңнамамен көзделген және есепке енгізілген жұмыстардың көлеміне объектілер мен инфрақұрылымды демонтаждау (тартып шығару, айдау және қадағалау ұңғымаларын, қышқылданудың технологиялық тораптары және ерітінділерді, құбырларды, келу жолдарын, технологиялық алаңдарды, полигондарды, ғимараттарды және басқа да объектілерді бөлу) және жерлерді кейіннен қалпына келтіру жатады.

Мұндай бағалауды жүргізу кезіндегі негізгі жорамалдарға дисконт мөлшерлемесін және келешек ақша ағындарының сомалары мен мерзімдерін бағалау кіреді. Дисконт мөлшерлемесі басшылық кен орындарын келешекте жоюға және қалпына келтіруге жұмсауды көздейтін жұмыстардың номиналды құнына қолданылады. Басшылық ағымдағы бағалар бойынша жасаған есепті бағалаулар 2020 жылы 5,17% (2019 жылы: 5,30%) инфляцияның болжамды ұзақ мерзімді деңгейін пайдалана отырып ұлғайтылған және кейіннен дисконт мөлшерлемесінің негізінде дисконтталған. Дисконт мөлшерлемесі ақша қаражатының уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауын, сондай-ақ шығындардың ең үздік бағалауларында ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдерді көрсетеді. Дисконт мөлшерлемесі өтеу мерзімдері жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың мерзімдеріне сәйкес келетін мемлекеттік облигациялардың кірістілігі ретінде айқындалған тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделеді. Топ компаниялары резервті есептеу үшін қолданған дисконт мөлшерлемесі 2020 жылғы 31 желтоқсанда 9,87% (2019 жылы: 7,13%) болды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттеме резервінің баланстық құны 23.841 миллион теңгені құрады (2019 жылы: 36.505 миллион теңге) (*23-ескерпне*). 2020 жылдың ішінде есепті бағалауда 12.221 миллион теңге сомаға азаю дисконттау мөлшерлемесінің 2,74%-ға ұлғаюымен негізделген, 5.147 миллион теңге сомаға қосымша азаю жеке кен орындарының мерзімдерін бағалаудың өзгеруімен байланысты болды.

Үлбі металлургиялық зауытты пайдаланудан шығару және демонтаждау

Топ басшылығы «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ барлық өндірістік кешенін пайдаланудан шығару және демонтаждау бойынша міндеттемелердің болуына және мойындау қажеттілігіне қатысты талдау жасады және Топтың бұл өндірістік кешенді қызмет ету мерзімінің соңында пайдаланудан шығару бойынша заңгерлік міндеттемесі жоқ деген қорытындыға келді.

Басшылық Топтың саясаты мен басшылықтың мәлімдемелері өндірістік кешенді пайдаланудан шығару бойынша конструктивті (болжамды) міндеттемені қаншалықты жасай алатындығын бағалады және пайдаланудан шығару бойынша қосымша міндеттемелерді мойындау қажеттілігінің жоқ екендігі жөнінде қорытындыға келді, өйткені:

- Объектінің радиациялық ластануы шектелген, ал қалпына келтірумен байланысты шығындар аз.
- Өндірістік қызмет тоқтаған жағдайда Топ ғимарат пен өзге де инфрақұрылымды жоюға міндетті болмайды. Бұдан басқа, баламалы пайдалану үшін өндірістік қуаттардың профилін өзгерту мүмкіндігі бар.
- Конструкциялар мен инженерлік құрал-жабдықтың физикалық шығынын азайту және өнімділігінің қалыпты деңгейін ұстау мақсатында уақтылы тексерулер, шолулар, жөндеу жұмыстары объектінің қызмет ету мерзімін белгісіз кезеңге ұзарта алады. Бұл факторлар, сондай-ақ соның ішінде Топ уранының қорлары өндіру үшін қолжетімді болатын ұзақ кезең Үлбі металлургиялық зауыттың өндірісін жабудың дәл күнін бағалау мақсатына лайық емес екендігін білдіреді.

Табиғатты қорғау заңнамасында немесе оның интерпретациясында, сондай-ақ Топ саясатында келешекте өзгерістер болған жағдайда мұндай міндеттемелер міндеттемені қаржылық есептілікте мойындау қажеттілігіне әкелуі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Қоршаған ортаға келтірген шығын үшін міндеттемелер бойынша резервтер**

Топ бағалауды жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпарат және қалпына келтіру жөніндегі күтілетін жоспарлар негізінде анықталады және егер рәсімдер мерзімі тиісті органдармен келісілмесе, дисконтталған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. Экологиялық оңалту жөніндегі резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамадағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер салдарынан бағалардан, қоғамдық күтулерден, тазарту технологияларындағы аумақтық жағдайлар мен өзгерістерді анықтау мен талдаудан ерекшеленуі мүмкін. Қоршаған ортаны қалпына келтіру міндеттемелеріндегі ықтимал өзгерістер *39-ескертілмеде* көрсетілген. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер *23-ескертілмеде* ашылып көрсетілген.

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын интерпретациялауға, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ болашақтағы салық салынатын пайда алу сомалары мен мерзімдеріне қатысты белгісіздік бар. Топ халықаралық операцияларының елеулі әр алуандығын, сондай-ақ ұзақ мерзімді сипатын және қолда бар шарттық қатынастардың күрделілігін ескере отырып, іс жүзіндегі нәтижелер мен қабылданған жол берілімдердің арасындағы айырма, немесе осындай жол берілімдердің болашақтағы өзгерістері есептілікте көрсетілген салық салынатын кірістердің және шығыстардың сомасын болашақта түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізді жол берілімдерді негізге ала отырып, Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдердің салық органдары жүргізетін салық аудитінің ықтимал салдарларына резервтер жасайды.

Осындай резервтердің шамасы әр түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің нәтижелеріне және салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының салық заңнамасының әртүрлі интерпретацияларына байланысты. Интерпретациядағы осындай айырмашылықтар Топтың тиісті компаниясы тіркелген елде басым болатын жағдайларға байланысты мәселелердің көп саны бойынша туындауы мүмкін.

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде Топ басшылығы, егер қосымша салықтарды салық органдары есептейтін болса, ол сәтті шағымдана алады деп Топ дауласпайтын немесе санамайтын салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларының ықтимал міндеттемелері ретінде қарайды. Мұндай анықтау елеулі пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, Топтың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарында салық салу талабына түзетулер, өзі шешімін күтіп отырған салық талқылаулары бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. *23-ескертілмеде* ашылып көрсетілген салықтар бойынша резерв, негізінен, Топтың трансферттік баға белгілеу туралы қазақстандық заңнаманы қолдануына қатысты. Салық салуға жатқызылған қалған белгісіздіктер *39-ескертілмеде* ашылған.

Әлеуметтік объектілерді салу бойынша резервтер

Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер конструктивті болып табылады және ҚР Үкіметінің шешімдеріне сәйкес танылуы тиіс деп болжап отыр. Үкімет Топтың түпкі акционері болып табылатындықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «Акционердің пайдасына өзге де бөлулер» ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Негізгі құралдар объектілерінің пайдалы қызмет мерзімі

Топ әрбір есепті күндегі негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін қайта қарайды, егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер *«Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер»* 8 БЕХС-ке сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер**

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде мойындалуы мүмкін кейінге қалдырылған салық бойынша активтерді бағалау үшін талап етіледі. Кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалған активтердің баланстық сомасы 2020 жылғы 31 желтоқсанда 79.267 миллион теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсанда: 91.282 миллион теңге). Барынша толық ақпарат *35-ескертпеде* қамтылған.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржылық міндеттемелердің әділ құны белсенді нарықтар деректері негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі.

Пікірлер өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және өзгермелілік сияқты осындай бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдардағы өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін. Барынша толық ақпарат *38-ескертпеде* ашылып көрсетілген.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттеме

Топ зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі белгіленген төлемдер бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын және осыған байланысты қызметтердің ағымдағы құнын анықтау үшін бағалаудың актуарлық әдісін пайдаланады (*24-ескертпе*). Бұл сыйақы төленуі тиіс жұмыс істеп жатқан және жұмыстан кеткен қызметкерлердің болашақтағы мінездемелеріне қатысты демографиялық жорамалдарды (жұмыста немесе одан кейін қайтыс болуы, персонал санының өзгеруі бойынша статистика және басқалар), сондай-ақ қаржылық жорамалдарды (дисконттау мөлшерлемесі, болашақтағы жылдық материалдық көмек, болашақтағы жылдық ең төменгі жалақы, темір жол билетінің болашақтағы орташа құны) пайдалануды талап етеді. Пайдаланылған жол берулер туралы толық ақпарат *24-ескертпеде* ашып көрсетілген.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау

9 ХКЕС (IFRS) стандартына сәйкес қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша шығындарды бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, құнсызданудан болған шығындарды айқындау және кредит тәуекелінің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Топтың күтілетін кредиттік шығындарының (бұдан әрі – ККШ) есебі ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін ККШ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатады:

- Топ дефолт ықтималдылығын (PD) айқындау үшін пайдаланатын ішкі кредиттік рейтингіні тағайындау жүйесі;
- солар бойынша ККШ топтық негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- ККШ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды айқындау, мысалы, бір жылға шегіне отырып мұнай бағасын, сондай-ақ дефолт ықтималдылығының (PD) көрсеткіштеріне, дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемге (EAD) және дефолт кезінде шығындар деңгейіне (LGD) әсері.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)**

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен (бұдан бұрын – «БРК-Лизинг» АҚ) қаржы лизингі шарттарын есепке алу

Топ, «Жолаушылар тасымалы» АҚ мен «Тұлпар» вагон шығару зауыты» ЖШС («Тұлпар») еншілес ұйымдары атынан жолаушылар вагондарының паркін жаңарту үшін Акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен үш жақты сатып алу-сату және қаржы лизингі шарттарын жасады. Осы шарттарға сәйкес «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ «Тұлпар» жолаушылар вагондарын өз меншігіне сатып алу үшін олардың өндірісін 100% негізінде алдын ала төлем жасай отырып және кейіннен «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ға қаржылық жалдауға бере отырып қаржыландырады.

Топ басшылығы «Тұлпар» мен «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ арасындағы өзара әрекет ету бөлігіндегі транзакция Топ деңгейінде активтің сатылуы ретінде есепке алу үшін 15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» стандартының талаптарына жауап бермейді деген қорытындыға келді, өйткені вагондарды бақылау «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ға өтпей, Топта қалады.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ вагондардың өндірісін қаржыландырады, бірақ активтен барлық қалған пайданы кейіннен пайдалану және іс жүзінде алу тәсілін айқындау қабілеті шектелген. Тиісінше, Топ «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ алдындағы міндеттемені 9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» стандартына сәйкес қаржылық міндеттеме (қарыз) ретінде, ал жолаушылар вагондары мен аяқталмаған құрылысты 16.103 IFRS «Жалдау» стандартына сәйкес меншік құқығындағы негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс объектілері ретінде мойындады.

Қаржыландыру жеңілдік мөлшерлемелері бойынша берілгендіктен және мұндай талаптар тек «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның жолаушылар вагондарының паркін Қазақстан Республикасы Үкіметінің жеке Қаулысының негізінде жаңартуды қаржыландыру үшін ғана көзделгендіктен, Топ бұл транзакцияларды түпкі Акционермен операциялар ретінде қарастырады және түзетулерді нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша капитал арқылы алынған қарыздар бойынша әділ құнына дейін Акционермен өзге де операция ретінде бөлінбеген пайда құрамында көрсетеді (18-ескертеме).

Своп мәмілелері

Топ уран өнімінің бір бөлігін своп (swap) талаптары негізінде өткізеді. Топ талаптарды келісіп, бір контрагентпен екі бөлек шартты бір мезгілде жасайды, біреуі – жеткізуге, екіншісі – уранның бір көлемін екі түрлі жеткізу орнында бірдей баға бойынша сатып алуға. Нәтижесінде өзінің (өндірілген немесе Топ кәсіпорындарынан сатып алынған) ураны және сатып алынған уран ауыстырылады. Әдетте, своп операциялары кезінде Топ уранды бір жеткізу орнына нақты жеткізеді және түпкі сатып алушыларға одан кейін сату үшін уранның дәл сондай көлемін бөгде конвектордан сатып алады. Своп мәмілелері бірінші кезекте уранды Қазақстаннан түпкі тұтынушыларға жеткізу бойынша көлік шығыстарын азайту үшін жасалады.

Своп мәмілелері бойынша шарттардың бір бірімен формальды түрде байланысты еместігіне қарамастан, басшылық бұл мәмілелер байланысты болып табылады және нарықтағы сұраныс пен ұсынысты түсіну амалдарына сүйене отырып, оқшауланып жүзеге асырылмаса еді деген қорытындыға келді. Басшылықтың пікірінше, біртекті тауарды (уранды) бірдей көлемде бірдей бағамен жеткізу іс жүзінде тауарды ауыстыру болып табылады, әрі ол бұл транзакцияның экономикалық мәнін көрсете отырып, қаржылық есептілікте ашық негізде көрсетілуі тиіс. Своп операциялардың талаптарын және көрсетілу тәсілін түсіну пайымдауды қажет етеді.

2020 жылы Топ 71.331 миллион теңге сомаға своп операцияларынан түскен түсімді, 65.713 миллион теңге сомаға өткізудің өзіндік құнын нетто негізде көрсетті. 2019 жылы Топ 41.741 миллион теңге сомаға своп операцияларынан түскен түсімді, 43.091 миллион теңге сомаға өткізудің өзіндік құнын мойындамады.

5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ**2020 жылғы сатып алулар**

Logistic System Management B.V.

2019 жылғы қарашада Топ екінші қатысушыдан (үшінші тараптан) Logistic System Management B.V. бірлескен кәсіпорын акцияларының 50%-ын сатып алу шартын жасады. Кейінге қалдырылатын талаптардың болуына орай, Топ 2020 жылғы мамырдың соңында мәмілені аяқтады және 73.000 мың АҚШ доллары мөлшерінде (ақы төлеу күніндегі баламасы 30.669 миллион теңге) сатып алынған акциялар үшін төлем жасады. Нәтижесінде Топ «Кедентранссервис» АҚ қазақстандық компанияның жалғыз акционері Logistic System Management B.V. бақылау алды. Сатып алу амалы сатып алу әдісін пайдалана отырып ескерілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)****2020 жылғы сатып алулар (жалғасы)***Logistic System Management B.V. (жалғасы)*

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ сәйкестендірілетін сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелердің әділ құнын, сондай-ақ Logistic System Management B.V. бұрын тиесілі болған үлесті бағалауды аяқтады. Бұрын тиесілі болған үлесті сатып алу бағасы мен әділ құнның сатып алу күніндегі таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құнынан артық болуы 15.520 миллион теңгені құрады және гудвил ретінде көрсетілді (8-ескертіпте).

15.520 миллион теңгеге тең болатын гудвил сомасына кең клиенттік базасы бар Қазақстан Республикасында логистикалық терминалдардың жетекші операторы болып табылатын «Кедентранссервис» АҚ сатып алудан болған күтілетін синергетикалық әсердің құны жатады. Жылжымалы құрамды басқару қызметтерін шоғырландыру, терминалдық және басқа да қызметтердің есебінен «Кедентранссервис» АҚ-ның базасында Топ контейнерлер, вагондар паркімен және терминалдармен контейнерлік тасымалдау қызметтерін көрсету бойынша интеграцияланған компанияны құруды жоспарлап отыр. Топ басшылығының пайымдауына, бұл жобаның іске асырылуы Топтың Қазақстанның контейнерлер нарығындағы үлесін, көрсетілетін қызметтердің сапасы мен бұл бағыттың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді. Гудвилдің барлық сомасы тасымалдау сегментіне жатқызылды. Мойындалған гудвил салық салу мақсатында толық көлемде де, ішінара да есептен шығарылмайды.

Төменде сатып алудың жиынтық құнын Топ жасаған сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелердің әділ құнына бөлінуі көрсетілген.

<i>Миллион теңгемен</i>	Сатып алу күнінде
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	29.159
Материалдық емес активтер	4.218
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	5.280
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	27
Өзге деа ұзақ мерзімді активтер	13
Ағымдағы активтер	
Қорлар	1.233
Өтелуге жататын ҚҚС	898
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	698
Кредиттік мекемелердегі қаражат	9
Сауда дебиторлық берешек	3.557
Өзге де ағымдағы активтер	3.035
Ақша қаражаты мен оның баламалары	4.170
Активтердің жиыны	52.297
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер	2.466
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	3.560
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	141
Ағымдағы міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер	413
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	17
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	3.483
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	3.363
Міндеттемелер жиыны	13.443
Таза активтер	38.854
Ақшалай сыйақы	30.669
Бұрын Топқа тиесілі болған таза активтердегі үлес	14.670
Бірлескен кәсіпорында бұрын тиесілі болған үлестің әділ құнына дейін үстеме бағалау	9.035
Сәйкестендірілген таза активтерді шегергенде	(38.854)
Сатып алу кезінде пайда болған гудвил	15.520

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)****2020 жылғы сатып алулар (жалғасы)***Logistic System Management B.V. (жалғасы)*

Еншілес ұйымды сатып алу бойынша таза ақшалай төлемдер:

Миллион теңгемен

Ақшалай сыйақы	30.669
Сатып алынған ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергенде	(4.170)
	26.499

Егер бизнесті біріктіру 2020 жылғы 1 қаңтарда болса, Топтың 2020 жылғы түсімі мен пайдасы тиісінше 6.051 миллион теңгеге және 251 миллион теңгеге көбірек болар еді.

2019 жылғы сатып алулар*«Хан Тенгри Холдинг Б.В.»*

2016 жылғы 29 ақпанда Топ Қазақстан Республикасында GSM және LTE стандартында мобильді телекоммуникациялық байланыс қызметтерін көрсететін «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» компаниясындағы акционерлік капиталдың 51%-ы мен дауыс беруші акциялардың 49,48%-ын сатып алды. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» – биржада бағасы белгіленбейтін жеке ұйым. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» 2019 жылғы 28 маусымға дейін Топтың қауымдасқан компаниясы болды.

Топ пен Tele2 арасындағы келісімге сәйкес Топтың Tele2-ден «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-дегі қатысу үлесінің 49%-ын 2016 жылғы 29 ақпанда мәміле аяқталған күннен кейін үш жыл өткен соң кез келген уақытта сатуды сөзсіз талап ету құқығы болды («колл» опционы). Tele2-нің Топтан «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-дегі қатысу үлесінің 49%-ын сатып алуды симметриялық сөзсіз талап ету құқығы («пут» опционы) болды.

«Кселл» АҚ акцияларының 75%-ын 2018 жылғы желтоқсанның соңында сатып алу мәмілесінің аяқталуына орай 2018 жылғы 28 желтоқсанда Топ Tele2 А.В.-ден «пут» опционының орындалуы туралы хабарламаны алды.

2019 жылғы 1 наурыздан бастап Tele2-ден «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» акцияларының 49%-ын сатуды талап ету құқығын беретін Топтың «колл» опционы кез келген сәтте орындалуы мүмкін болды. 2019 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша «колл» опционы, сол сияқты «пут» опционы да Топқа «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» едәуір қызметін басқаруға құқық бермеді, өйткені Топ «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» акцияларын тәуелсіз компанияның сенімді басқаруына Tele2-ден 49%-ын сатып алу мәмілесі жабылғаннан кейін 12 айдың ішінде беруге міндетті, оны таңдау амалын Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті бекітуі тиіс. 2019 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша Топтың «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-ге бақылауы болмады.

2019 жылғы 23 мамырда Топ Tele2-мен «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» акционерлік капиталының қалған 49%-ын және айналыстағы барлық акциялар бойынша дауыс беруші акциялардың 50,52%-ын сатып алуға арналған келісімді жасады және сатып алу процесін 2019 жылғы 28 маусымда аяқтады. Топ сатып алған үлестің қалған 49%-ы үшін берілген сыйақы 181.535 миллион теңгені құрады, оған қоса 101.119 миллион теңге мөлшерінде төленген ақша қаражаты және сатушыға, Tele2-ге сыйақыны төлеу мақсатында 80.416 миллион теңге мөлшерінде «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС берген қарыз.

2019 жылғы маусымда Топ Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитетінен сенімгерлік басқару туралы келісімнің талаптарын мақұлдауын алды, олар Топ «Хан-Тенгри Холдинг Б.В.»-ді бақылайтындығын көрсетеді.

2016 жылғы 25 ақпанда Топ «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» қауымдасқан ұйымның міндеттемелері бойынша, 2024 жылғы 19 желтоқсанға дейінгі мерзімге 10.009 миллион теңгеге дейінгі кредит лимитімен «Қазақстанның Даму банкі» АҚ-дағы кредит желісі бойынша кепілдігін берді. 937 миллион теңге мөлшерінде берілген кепілдік «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» қауымдасқан компаниядағы қалған акцияларды сатып алуға байланысты бизнесті біріктіру мәмілесінің құнына енгізілді.

Топтың «Хан-Тенгри Холдинг Б.В.»-дегі қатысу үлесі бақылауды алу күніне дейін үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)****2019 жылғы сатып алулар (жалғасы)***«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» (жалғасы)*

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылған таза активтер олардың әділ құнын алдын ала бағалауға негізделген, өйткені бизнесті біріктіруді бағалау туралы есеп есепті кезең соңында аяқталмады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тәуелсіз бағалаушы сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды аяқтады және нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді (2-ескертіме).

Сатып алу күніндегі «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» компаниясының сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің әділ құны мынадай түрде ұсынылған:

<i>Миллион теңгемен</i>	Сатып алу күніне
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	127.017
Материалдық емес активтер	120.438
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	78
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	2.060
Қысқа мерзімді активтер	
Қорлар	909
Өтелуге жататын ҚҚС	1.160
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	614
Сауда дебиторлық берешек	15.801
Өзге де қысқа мерзімді активтер	3.312
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5.392
Активтердің жиыны	276.781
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	7.551
Жалдау бойынша міндеттемелер	21.530
Резервтер	4.527
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	10.139
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	1.861
Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	2.705
Жалдау бойынша міндеттемелер	5.383
Резервтер	299
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	26.747
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	12.704
Міндеттемелер жиыны	93.446
Таза активтер жиыны	183.335
49%-дық қатысу үлесі үшін берілген сыйақы	181.535
Бастапқы 51%-дық қатысу үлесінің әділ құны	98.943
	280.478
Сатып алу күніндегі сатып алынған сәйкестендірілетін активтердің әділ құны	(183.335)
«Мобайл Телеком Сервис» ЖШС-на берілген кепілдік	(937)
Гудвил	96.206
Сатып алу кезіндегі ақша ағындарын талдау	
Еншілес ұйымда сатып алынған ақша қаражатының таза сомасы	5.392
Берілген сыйақы	(181.535)
Ақша қаражатының таза ағып кетуі	(176.143)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)****2019 жылғы сатып алу (жалғасы)***«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» (жалғасы)*

Материалдық емес активтердің негізгі құраушылары лицензиялар, тауар белгілері, бағдарламалық қамтамасыз ету және абоненттік база болып табылады.

Сатып алу күні сауда дебиторлық берешегінің барлық шарттық сомалары толық көлемде өндірілуі мүмкін деп күтілуде.

Топ сатып алынған күнгі қалған жалдау төлемдерінің келтірілген құнын пайдалана отырып, жалға алу бойынша сатып алынған міндеттемелерді бағалады. Пайдалану құқығына байланысты активтер жалдау міндеттемелеріне тең сома бойынша бағаланды және нарықтық жағдайларға қатысты жалдаудың қолайлы жағдайларын ескере отырып түзетілді.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі, ең алдымен салық салу мақсаттары үшін негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің жеделдетілген амортизациясынан болған салық әсеріне негізделген.

96.206 миллион теңгеге тең гудвилл сомасы сатып алудан күтілетін синергетикалық әсердің құнын қамтиды. Гудвиллдің барлық сомасы ұтқыр телекоммуникациялық байланыс сегментіне жатқызылған. Танылған гудвилл салық салу мақсаттары үшін толық көлемде де, ішінара да шегерілмейді деп күтілуде.

2019 жыл ішінде Топ үлестік қатысу әдісі бойынша айқындалған қолданыстағы қатысу үлесін қайта бағалау нәтижесінде үлестік қатысу әдісімен ескерілетін қауымдасқан ұйымдағы бастапқы қатысу үлесін қайта бағалаудан түскен кірісті 17.042 миллион теңге сомасында таныды және бақылауды алу күніне оның әділ құнына дейін 81.901 миллион теңгені құрады, ол 98.943 миллион теңге болды.

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» сатып алған күннен бастап Топтың сатып алуын ескергендегі түсім 75.553 миллион теңгені, ал Топтың салық салынғанға дейінгі таза пайдасы 13.212 миллион теңгені құрады. Егер ұйымдардың бірігуі 2019 жылдың басында болса, Топтың түсімі 468.651 миллион теңгені, ал салық салынғанға дейінгі пайда 80.653 миллион теңгені құрар еді.

«Хорасан-У» БК» ЖШС

Топ 2019 жылдың 20 ақпанында «Хорасан-У» БК» ЖШС-ны бақылауына алынды. Топ сәйкестендіретін активтердің, міндеттемелердің және шартты міндеттемелердің әділ құнын «*Бизнесі сатып алу*» 3 ХҚЕС талаптарына сәйкес бағалады. Сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы орындады.

Топ әділ құнды бағалады:

<i>Миллион теңгемен</i>	Сатып алу күніне
Ақша қаражатының төленген сомасы	–
Бұрын болған қатынастар бойынша міндеттемелер	(1.948)
Берілген сыйақының жиынтығы	(1.948)
Қауымдасқан кәсіпорынға сатып алғанға дейінгі инвестицияның әділ құны	85.804
Берілген сыйақының жиынтығы және сатып алынған ұйымдағы бұрын тиесілі үлес құны	83.856

Бұрын болған қатынастар бойынша міндеттемелер «Хорасан-У» БК» ЖШС тобының негізінен уранды жеткізгені үшін дебиторлық берешегін білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)****2019 жылғы сатып алу (жалғасы)***«Хорасан-У» БК» ЖШС (жалғасы)*

Төменде осы сатып алуға байланысты туындаған сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құны туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Сатып алу күніне
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	22.808
Материалдық емес активтер	178.856
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	3.409
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	882
Қысқа мерзімді активтер	
Қорлар	8.873
Өтелетін ҚҚС	1.736
Сауда дебиторлық берешегі	10.038
Өзге де қысқа мерзімді активтер	62
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5.563
Активтердің жиыны	232.227
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	712
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	36.873
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	528
Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	17.441
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	4.526
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	539
Міндеттемелер жиыны	60.619
Сатып алынған таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құны (топ ішіндегі берешектерді алып тастағанға дейін)	171.608
Минус: топ ішіндегі берешектерді алып тастау	(1.948)
Сатып алынған таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құны	169.660
Минус: меншіктің бақыланбайтын үлесі	(85.804)
Берілген сыйақының жиынтығы және сатып алынған ұйымдағы бұрын тиесілі үлес құны	83.856
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі жиынтық кіріс және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте танылған, бизнесті сатып алудан түскен таза нәтиже 2.150 миллион теңге мөлшерінде бизнесті сатып алудан түскен таза пайданы, сондай-ақ қауымдасқан кәсіпорынға инвестициялардың әділ құнының 52.500 миллион теңге мөлшеріндегі баланстық құннан асып кетуінен түскен табысты қамтиды.	
<i>Миллион теңгемен</i>	
Сатып алу күніне қауымдасқан кәсіпорынға инвестициялардың әділ құны	85.804
Минус: сатып алу күніне қауымдасқан кәсіпорынға инвестициялардың баланстық құны	(31.154)
«Хорасан-У» ЖШС бизнесін сатып алудан түскен таза пайданың жиыны	54.650

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)****2019 жылғы сатып алу (жалғасы)***ЕМАЭС-2*

2019 жылғы 12 желтоқсанда Топ ЕМАЭС-2 акцияларының 50%-ын «Интер РАО П» ЖШҚ-дан 2018 жылғы 27 желтоқсандағы сатып алу-сату шартына сәйкес сатып алды. Сатып алу бағасы 25.000 мың АҚШ доллары болды (сатып алу күніне баламасы 9.616 миллион теңге).

Топтың ЕМАЭС-2 –дегі қатысу үлесінің 50%-ы бақылауды алу күніне дейін үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілді.

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылған таза активтер олардың әділ құнын алдын ала бағалауға негізделді, өйткені бизнесті біріктіруді бағалау туралы есеп есепті кезеңнің соңында аяқталмады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тәуелсіз бағалаушы сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды аяқтады және нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді (2-ескертіме).

Төменде сатып алу күніне ЕМАЭС-2 сатып алынған активтері мен міндеттемелерінің әділ құны туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Сатып алу күніне
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	90.576
Материалдық емес активтер	23
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	41.300
Қысқа мерзімді активтер	
Қорлар	2.650
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	1.744
Сауда дебиторлық берешек	2.602
Өзге де қысқа мерзімді активтер	1.007
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.579
Активтердің жиыны	141.481
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	93.224
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	452
Резервтер	478
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.362
Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	864
Резервтер	584
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	1.567
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	2.420
Міндеттемелер жиыны	100.951
Таза активтер жиыны	40.530
Минусы:	
50%-дық қатысу үлесі үшін берілген сыйақы	(9.616)
Бастапқы 50%-дық қатысу үлесінің әділ құны	(20.265)
Бизнесті біріктіруден түскен пайда	10.649

2019 жылдың ішінде Топ үлестік қатысу әдісімен айқындалған қолдағы қатысу үлесін қайта бағалау нәтижесінде, 2.478 миллион теңге сомасында, үлестік қатысу әдісімен ескерілетін бірлескен кәсіпорындағы бастапқы қатысу үлесін қайта бағалаудан түскен кірісті мойындады және 20.265 миллион теңгені құраған бақылауды алу күніне оның әділ құнына дейін 17.787 миллион теңгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР****2020 жылғы есептен шығарулар***«Транстелеком» АҚ*

2018 жылдың сәуір айында «Транстелеком» АҚ-ның акциялар пакетінің минус 1 (бір) акциясының 26%-ын сату бойынша сатып алу-сату шарты жасалды. 2020 жылғы 24 қаңтарда сатып алушыдан «Транстелеком» АҚ-ның 1 (бір) акциясын алып тастағанда 26%-ға сатып алу бағасының қалдығына төлем түсті. 2020 жылғы 29 қаңтарда «Транстелеком» АҚ акцияларының шығарылуы жүргізілді, тиісінше Топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтты және қауымдасқан ұйымға инвестициялар ретінде 9.086 миллион теңгеге тең қалған акциялардың 25%-ын әділ құны бойынша және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте 14.040 миллион теңге мөлшерінде «Транстелеком» АҚ-дағы бақыланбайтын қатысу үлесінің шығуы деп таныды (18-ескертілме).

Бақылауды жоғалту күніне «Транстелеком» АҚ-ның таза активтері былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	85.466
Материалдық емес активтер	4.607
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	298
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	376
Қорлар	2.307
Өтелуге жататын ҚҚС	767
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	169
Сауда дебиторлық берешек	8.333
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	798
Кредиттік мекемелердегі қаражат	27
Өзге де ағымдағы қаржы активтері	626
Өзге де ағымдағы активтер	11.545
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6.352
Активтердің жиыны	121.671
Қарыздар	53.139
Жалдау бойынша міндеттемелер	1.853
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	4.467
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	504
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	2.472
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	18.841
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	7.646
Міндеттемелер жиыны	88.922
Таза активтер	32.749
Еншілес ұйымның шығуынан болған ақша қаражатының таза ағыны	
<i>Миллион теңгемен</i>	
Ақшалай сыйақы	9.450
Бұрын алынған аванстар	(470)
Минусы: есептен шығарылған ақша қаражаты мен оның баламалары	(6.352)
Ақша қаражатының таза ағыны	2.628

«Транстелеком» АҚ 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап есептен шығару күніне дейінгі кезең үшін шеккен шығын 15 миллион теңге болды. «Транстелеком» АҚ-ның есептен шығарылуынан болған шығын 173 миллион теңге болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)****2020 жылғы есептен шығарулар (жалғасы)**

«Қорғас – Шығыс қақпағы» АЭА БК» АҚ («Қорғас»)

2020 жылғы наурызда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 19 наурыздағы Қаулысының негізінде Топ Қорғас акциялары пакетінің 100%-ын Алматы облысының әкімдігіне өтеусіз берді. Нәтижесінде Топ Қорғасқа бақылаудан айырылды және 24.809 миллион теңге мөлшерінде таза активтердің есептен шығарылуын капиталдағы бөлінбеген пайда арқылы мойындады (18-ескертіне).

Бақылаудан айырылу күніне Қорғастың таза активтері былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	20.219
Материалдық емес активтер	555
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	2.734
Қорлар	16
Сауда дебиторлық берешек	31
Өзге де ағымдағы активтер	332
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.886
Активтердің жиыны	25.773
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	3
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	847
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	114
Міндеттемелер жиыны	964
Таза активтер	24.809

Қорғастың 1 қаңтардан бастап есептен шығару күніне дейінгі кезең үшін түсімі мен шығыны тиісінше 60 миллион теңге және 1.248 миллион теңге болды.

«Уранды байыту орталығы» АҚ (УБО)

2019 жылы Топ «Уранды байыту орталығы» АҚ-да (УБО) акциялардың 50% минус 1 акция өзінің бұл бірлескен кәсіпорын бойынша серіктесі – «ТВЭЛ» АҚ-на (ТВЭЛ) сатуға арналған кейінге қалдырылған талапмен келісімшарт жасады. Топ өзіне УБО-ның 1 акциясын қалдырды, ол Топтың ТВЭЛ-мен алдын ала келісілген талаптарға сәйкес уранды байыту қызметтеріне қолжеткізу құқығын сақтап қалады. 2020 жылғы 17 наурызда Топ «ТВЭЛ» АҚ-мен өткізу бойынша мәмілені аяқтады. Мәміле сомасы 6.253 миллион ресей рублі немесе 2019 жылғы 31 желтоқсанда тіркелген бағам бойынша 90 миллион еуро болды. Іс жүзінде алынған сыйақы 90 миллион еуро болды (баламасы 43.858 миллион теңге).

Миллион теңгемен

2019 жылғы 31 желтоқсанға бағам бойынша мәмілелер сомасы	40.485
Минусы: бірлескен кәсіпорынға салынған инвестициялардың құны	(18.671)
Бағамдық айырмаларын резервін аудару	249
Бірлескен кәсіпорынның шығуынан түскен пайда	22.063

Бірлескен кәсіпорынның шығуынан түскен пайда басқа операциялық емес кірістердің құрамына кіреді.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ ЖБО-мен бірлескен кәсіпорнына инвестицияларды сатуға арналған актив ретінде жіктелді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)****2019 жылғы есептен шығарулар***«KMG Retail» ЖШС*

2019 жылғы 8 ақпанда Топ «KMG Retail» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 100%-ын 60.512 миллион теңгеге сатуды аяқтады, ол сатуға арналған деп жіктелген есептен шығатын топ ретінде жіктелді.

Бақылаудан айырылу күніне «KMG Retail» ЖШС-тің таза активтері мынадай үлгіде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	34.266
Материалдық емес активтер	42
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	6.556
Өзге де қысқа мерзімді активтер	138
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2.288
Активтердің жиыны	43.290
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	203
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	56
Міндеттемелер жиыны	259
Таза активтер жиыны	43.031

«KMG Retail» ЖШС-ның есептен шығарылуынан болған пайда 17.481 миллион теңгені құрады.

«Қазақстан-Британ Техникалық университеті» АҚ (ҚБТУ)

2019 жылғы қаңтарда «ҚазМұнайГаз» Ұлттық Компаниясы» АҚ («ҚМГ ҰК»), Топтың еншілес ұйымы мен «Нұрсұлтан Назарбаев Білім беру қоры» қоғамдық қоры арасында жасалған ҚБТУ қатысу үлесінің 100% сатып алу-сату шарты күшіне енді. Сатып алу-сату шартының талаптарына сай акциялардың берілуі және солар үшін 11.370 миллион теңгенің төленуі екі жылдың ішінде үш траншпен жүзеге асырылады. 2019 жылғы 6 ақпанда ҚМГ ҰК ҚБТУ-ға бақылаудан айырылды.

Бақылаудан айырылу күніне ҚБТУ-дың таза активтері былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	6.367
Материалдық емес активтер	1.964
Кредиттік мекемелердегі қаражат	2.091
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	98
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	37
Қорлар	120
Өтелуге жататын ҚҚС	77
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	103
Сауда дебиторлық берешек	504
Өзге де қысқа мерзімді активтер	158
Ақша қаражаты мен оның баламалары	4.732
Активтердің жиыны	16.251
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	267
Өзге де қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер	5.082
Міндеттемелер жиыны	5.349
Таза активтер жиыны	10.902

ҚБТУ 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап есептен шығарылу күніне дейінгі кезеңде шеккен 143 миллион теңге сомадағы шығынды шегере отырып ҚБТУ есептен шығарылуынан болған пайда 6 миллион теңгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)****2019 жылы есептен шығарулар (жалғасы)**

Тараз Химиялық паркі АЭА» УК» АҚ (бұдан әрі – «Хим парк»)

2019 жылғы сәуірде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 26 наурыздағы Қаулысының негізінде Топ Хим паркі акциялары пакетінің 90% «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына берді. Хим парк активтерінің таза сомасы 7.906 миллион теңге болды.

Бақылаудан айырылу күніне Хим парктің таза активтері былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	4.283
Материалдық емес активтер	5
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	1.878
Қорлар	25
Өтелуге жататын ҚҚС	265
Сауда дебиторлық берешек	19
Өзге де қысқа мерзімді активтер	12
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.980
Активтердің жиыны	8.467
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	132
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	429
Міндеттемелер жиыны	561
Таза активтер жиыны	7.906

«МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС

2019 жылғы 4 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 14 қарашадағы Қаулысының негізінде Топ «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС акцияларының бақылау пакетін «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына берді. «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС активтерінің таза сомасы 21.626 миллион теңге болды.

Бақылаудан айырылу күніне «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС-тің таза активтері мынадай үлгіде берілген

<i>Миллион теңгемен</i>	Сатып алу күніне
Негізгі құралдар	25.048
Материалдық емес активтер	26
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	543
Қорлар	2.630
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	386
Сауда дебиторлық берешек	8.255
Өзге де қысқа мерзімді активтер	257
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.218
Активтердің жиыны	38.363
Қарыздар	5.209
Жалдау бойынша міндеттемелер	110
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.247
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	337
Резервтер	20
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	27
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	6.117
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	3.670
Міндеттемелер жиыны	16.737
Таза активтер жиыны	21.626

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)****2019 жылы есептен шығарулар (жалғасы)**

«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ, «Павлодар әуежайы» АҚ және «Атырау халықаралық әуежайы» АҚ

2019 жылғы 10 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 шілдедегі қаулысына сәйкес Қор үш әуежай акцияларының бақылау пакеттерін берді: «Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ, «Павлодар әуежайы» АҚ және «Атырау халықаралық әуежайы» АҚ Ақтөбе, Павлодар және Атырау облыстары әкімдіктерінің пайдасына. Әуежайлар активтерінің таза сомасы 9.810 миллион теңге болды.

Бақылаудан айырылу күніне әуежайлардың таза активтері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Есептен шығару күніне таза активтер		
	«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ	«Павлодар әуежайы» АҚ	«Атырау халықаралық әуежайы» АҚ
Негізгі құралдар	4.895	1.091	3.550
Материалдық емес активтер	18	–	4
Қорлар	301	26	221
Өтелуге жататын ҚҚС	–	3	4
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	–	3	2
Сауда дебиторлық берешек	90	15	26
Өзге де ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер	36	6	19
Ақша қаражаты мен оның баламалары	271	42	225
Активтердің жиыны	5.611	1.186	4.051
Алынған қарыздар	–	–	81
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	–	30	557
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	18	22	30
Өзге де қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер	81	39	180
Міндеттемелер жиыны	99	91	848
Таза активтер жиыны	5.512	1.095	3.203

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Сегмент	2020 жылғы 31 желтоқсан	2019 жылғы 31 желтоқсан
Сатуға арналған деп жіктелген активтер			
«Транстелеком» АҚ	Тасымалдау	–	106.247
«Уранды байыту орталығы» АҚ (УБО)	Тау-кен өндіруші	–	18.671
Өзгесі		61.360	5.569
Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер			
«КОРЭМ» АҚ	Энергетика	323	–
Өзгесі		104	–
		61.787	130.487

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)****Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер (жалғасы)**

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Сегмент	2020 жылғы 31 желтоқсан	2019 жылғы 31 желтоқсан
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер			
«Транстелеком» АҚ	Тасымалдау	–	85.656
Өзгесі		4.814	130
Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер			
«КОРЭМ» АҚ	Энергетика	22	–
		4.836	85.786

«КОРЭМ» АҚ-ның 100% үлесін «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ пайдасына беру бойынша жақын арадағы 12 айда жоспарланып отырған іс-шараларға сәйкес Қор 301 миллион теңге мөлшерінде «КОРЭМ» АҚ-ның таза активтерін Акционерге беруге арналған Активтер ретінде жіктеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Теміржол жолдары және инфра-құрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Өзгесі	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	4.299.387	2.339.017	993.281	1.098.920	2.876.322	139.094	83.398	863.045	12.692.464
Сальдода 16 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы өзгеріс (қайта есептелген)	47.124	5.559	47.886	-	112.983	-	11.684	-	225.236
Есептілік валютасын қайта есептеу	(16.199)	(1.306)	(433)	85	(595)	-	205	(4)	(18.247)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	40.047	12.156	184	-	(643)	2.059	2.079	-	55.882
Түсімдер	89.852	7.164	38.947	172	108.378	27.343	11.729	667.310	950.895
Жалдау шарттары бойынша түсім	3.468	90	4.245	-	114.763	-	2.771	-	125.337
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	-	-	34.458	-	95.347	22.627	24.832	60.889	238.153
Есептен шығару	(24.598)	(6.261)	(23.331)	(804)	(68.729)	(1.529)	(8.857)	(40.607)	(174.716)
Тозу бойынша шығыстар	(224.885)	(150.601)	(60.178)	(35.828)	(299.592)	(30.875)	(20.138)	-	(822.097)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	14.198	5.833	13.821	335	39.757	-	7.940	25.194	107.078
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	(4.910)	(86.719)	(29.081)	(189)	(83.043)	(2.099)	(1.181)	27.002	(180.220)
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған активтерге аударымдар	17	(81)	(24.002)	-	(37.927)	1.619	(1.452)	(7.657)	(69.483)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар	(342)	(64)	-	-	(15)	-	89	(9.944)	(10.276)
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар	1.958	-	14.678	-	144	2.458	2.356	985	22.579
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	36	4.400	7	(3.911)	769	3.869	(1.078)	2.507	6.599
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	7.827	57.119	141.914	75.846	349.777	271	55.576	(688.330)	-
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	4.232.980	2.186.306	1.152.396	1.134.626	3.207.696	164.837	169.953	900.390	13.149.184

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Теміржол жолдары және инфра-құрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Өзгесі	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн	5.615.863	3.437.819	1.666.593	1.390.130	5.398.638	320.677	324.427	994.697	19.148.844
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1.382.883)	(1.251.513)	(514.197)	(255.504)	(2.190.942)	(155.840)	(154.474)	(94.307)	(5.999.660)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	4.232.980	2.186.306	1.152.396	1.134.626	3.207.696	164.837	169.953	900.390	13.149.184
<i>Оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер:</i>									
2019 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	-	-	-	-	128.242	-	194	-	128.436
Сальдода 16 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы өзгеріс (қайта есептелген)	47.124	5.559	47.886	-	112.983	-	11.684	-	225.236
Есептілік валютасын қайта есептеу	(230)	(19)	(105)	-	(547)	-	10	-	(891)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	-	524	-	-	(819)	-	2.060	-	1.765
Жалдау шарттары бойынша түсім	3.468	90	4.245	-	114.763	-	2.771	-	125.337
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	-	-	2.926	-	-	-	20.740	-	23.666
Есептен шығару	-	-	(99)	-	(29.541)	-	-	-	(29.640)
Тозу бойынша шығыстар	(6.251)	(436)	(10.270)	-	(41.971)	-	(4.038)	-	(62.966)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	-	-	-	-	6.444	-	-	-	6.444
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	(297)	(4.790)	29.375	-	(13.351)	-	(10.937)	-	-
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	43.814	928	73.958	-	276.203	-	22.484	-	417.387
<i>Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны</i>									
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(6.247)	(436)	(10.285)	-	(126.005)	-	(4.217)	-	(147.190)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	43.814	928	73.958	-	276.203	-	22.484	-	417.387

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Теміржол жолдары және инфра- құрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Өзгесі	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны (қайта есептелген)	4.232.980	2.186.306	1.152.396	1.134.626	3.207.696	164.837	169.953	900.390	13.149.184
Есептілік валютасын қайта есептеу	366.276	43.416	9.164	(70)	28.817	–	9.579	15.345	472.527
Есепті бағалаудағы өзгерістер	27.038	10.923	(195)	–	(1.032)	(13.552)	3.358	–	26.540
Түсімдер	19.930	4.143	8.156	3.075	95.187	26.983	19.687	1.056.336	1.233.497
Жалдау шарттары бойынша түсім	1.558	468	11.294	–	139.493	–	5.365	–	158.178
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	–	10.979	–	12.212	–	3.046	1.079	27.316
Есептен шығару	(18.443)	(29.041)	(17.528)	(134)	(73.516)	(3)	(4.746)	(7.304)	(150.715)
Тозу бойынша шығыстар	(271.726)	(149.339)	(72.040)	(36.788)	(330.223)	(27.308)	(20.722)	–	(908.146)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану арналған резерв, нетто	13.876	12.257	4.148	100	40.446	–	4.156	5.294	80.277
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	(38.202)	(156.275)	3.268	26	(21.569)	(376)	(2.077)	(34.617)	(249.822)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар	–	(834)	(24.223)	–	(77.813)	(2.055)	(1.054)	(1.274)	(107.253)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар (8-ескертпе)	(609)	(96)	–	–	31	–	(619)	(12.096)	(13.389)
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар	67	–	(21.045)	–	(68)	26	(1)	–	(21.021)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	42	1.591	13	(5.098)	423	5.584	564	3.593	6.712
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	122.632	62.601	111.904	65.876	295.772	611	12.253	(671.649)	–
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.455.419	1.986.120	1.176.291	1.161.613	3.315.856	154.747	198.742	1.255.097	13.703.885

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Теміржол жолдары және инфра-құрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Өзгесі	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн	6.207.948	3.607.779	1.764.392	1.447.389	5.812.284	338.271	375.664	1.374.385	20.928.112
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1.752.529)	(1.621.659)	(588.101)	(285.776)	(2.496.428)	(183.524)	(176.922)	(119.288)	(7.224.227)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.455.419	1.986.120	1.176.291	1.161.613	3.315.856	154.747	198.742	1.255.097	13.703.885
<i>Оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер:</i>									
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны (қайта есептелген)	43.814	928	73.958	-	276.203	-	22.484	-	417.387
Есептілік валютасын қайта есептеу	4.180	144	1.408	-	21.192	-	2.432	-	29.356
Есепті бағалаудағы өзгерістер	-	5.009	(294)	-	(1.225)	-	3.358	-	6.848
Жалдау шарттары бойынша түсім	1.558	468	11.294	-	139.493	-	5.365	-	158.178
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	-	-	939	-	1.659	-	-	-	2.598
Есептен шығару	(1.305)	-	(1.040)	-	(42.499)	-	(922)	-	(45.766)
Тозу бойынша шығыстар	(7.300)	(296)	(17.086)	-	(57.998)	-	(3.225)	-	(85.905)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	-	-	322	-	20.566	-	645	-	21.533
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	-	-	-	-	(5.925)	-	-	-	(5.925)
Капиталға айналдырылған жөндеу жұмыстары	-	-	-	-	3.598	-	-	-	3.598
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	40.947	6.253	69.501	-	355.064	-	30.137	-	501.902
<i>Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны</i>									
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	53.747	7.014	102.001	-	530.064	-	35.063	-	727.889
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(12.800)	(761)	(32.500)	-	(175.000)	-	(4.926)	-	(225.987)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	40.947	6.253	69.501	-	355.064	-	30.137	-	501.902

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 959.895 миллион теңге сомасындағы таза баланстық құны бар негізгі құралдар Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2019 жылғы 31 желтоқсан: 1.101.686 миллион теңге).

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың толығымен есептелген тозуы бар негізгі құралдарының бастапқы құны 1.320.644 миллион теңгені (2019 жылғы 31 желтоқсан: 1.088.767 миллион теңге) құрады.

2020 жылы Топ 26.763 миллион теңге сомаға 4,85% мөлшерінде орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемесі бойынша қарыздар бойынша шығындарды (2019 жылы: 24.913 миллион теңге сомаға 7,1% мөлшерлемесі бойынша) капиталдандырды (19-ескертпе).

2020 жылдың ішінде Топ сатуға арналған активтерге, негізінен «Қорқыт ата» және «Түркістан» компрессорлық станциялармен білдірілген, 107.253 миллион теңге жалпы сомаға негізгі құралдарды аударды. 2020 жылдың ішінде Топ 43.667 миллион теңге сомаға «Түркістан» компрессорлық станцияны сатты. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатуға арналған активтер негізінен 42.241 миллион теңге мөлшерінде «Қорқыт ата» компрессорлық станциямен білдірілген, оның іске асырылуы 2021 жылы жоспарланған.

2019 жылдың ішінде Топ сатуға арналған активтерге таза баланстық құны 35.621 миллион теңге болатын танкерлер мен газ-компрессорлық станцияны қоса алғанда, 69.483 миллион теңге жалпы сомаға негізгі құралдарды аударды. Соңғысы 32.696 миллион теңгеге тең болатын сомаға сатылды.

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

<i>Миллион теңгемен</i>	Лицензия-лар	Жер қойнауын пайдалану құқықтары	Гудвилл	Маркетинг бойынша материал-дық емес активтер	Бағдарламалық жасақтама	Өзгесі	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны (қайта есептелген)	625.667	703.161	204.746	33.364	45.528	73.679	1.686.145
Есептілік валютасын қайта есептеу	(2.107)	(833)	(1.493)	2.237	(60)	(491)	(2.747)
Түсімдер	6.517	3.845	-	-	12.359	3.244	25.965
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	108.499	178.856	96.206	-	2.204	9.758	395.523
Есептен шығару	(2.781)	(39)	-	-	(5.746)	(1.597)	(10.163)
Амортизация бойынша шығыстар	(38.164)	(35.507)	-	-	(16.855)	(7.623)	(98.149)
Есептен шығару бойынша тозу (Құнсыздану)/құнсызданудан болған шығынды қалпына келтіру, нетто	1.966	-	-	-	5.485	248	7.699
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған активтерден/(ге) аударымдар	(52)	(5.794)	-	(6.641)	(645)	448	(12.684)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(3)	4	-	-	(1.788)	(18)	(1.805)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(125)	197	-	-	9.995	209	10.276
Барлау және бағалау бойынша активтерге / инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударымдар	-	1.800	-	-	-	-	1.800
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	-	-	-	-	43	5	48
Өзге де аударымдар	947	-	-	-	1.380	(2.327)	-
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	700.364	845.690	299.459	28.960	51.900	75.535	2.001.908
Есептілік валютасын қайта есептеу	48.907	19.429	1.002	2.776	363	835	73.312
Түсімдер	5.156	100	-	-	17.702	3.808	26.766
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	-	-	15.520	-	329	3.889	19.738
Есептен шығару	(1.354)	-	-	-	(7.117)	(2.176)	(10.647)
Амортизация бойынша шығыстар	(44.591)	(33.681)	-	-	(19.224)	(5.633)	(103.129)
Есептен шығару бойынша тозу (Құнсыздану) / құнсызданудан болған шығынды қалпына келтіру, нетто	1.343	-	-	-	6.334	130	7.807
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерден/(ге) аударымдар	(222)	-	-	(6.911)	(1.158)	1.153	(7.138)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар (7-ескертпе)	-	-	-	-	(62)	-	(62)
Өзге де ұзақ мерзімді активтерден/(ге) аударымдар	124	609	-	-	11.455	1.201	13.389
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	-	-	-	-	80	-	80
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	1.318	-	-	-	3.328	(4.646)	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	711.045	832.147	315.981	24.825	63.930	74.096	2.022.024
Бастапқы құн	869.540	933.938	432.947	63.722	189.762	148.180	2.638.089
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(158.495)	(101.791)	(116.966)	(38.897)	(125.832)	(74.084)	(616.065)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	711.045	832.147	315.981	24.825	63.930	74.096	2.022.024
Бастапқы құн	806.879	912.221	416.367	57.921	161.474	139.728	2.494.590
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(106.515)	(66.531)	(116.908)	(28.961)	(109.574)	(64.193)	(492.682)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	700.364	845.690	299.459	28.960	51.900	75.535	2.001.908

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР**

Барлау және бағалау бойынша активтердегі қозғалыс мынадай түрде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	398.129	33.719	431.848
Есептілік валютасын қайта есептеу	(870)	–	(870)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	9	–	9
Түсімдер	56.052	3.144	59.196
Есептен шығару	(37.742)	(2.004)	(39.746)
Түзету жасауды/есептен шығаруды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	(99.267)	(5.522)	(104.789)
Есептен шығару бойынша құнсыздану	33.159	507	33.666
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(2.767)	(2.458)	(5.225)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар	–	(1.800)	(1.800)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	(389)	(6)	(395)
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	(5.449)	5.449	–
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	340.865	31.029	371.894
Есептілік валютасын қайта есептеу	16.935	–	16.935
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(845)	–	(845)
Түсімдер	15.208	787	15.995
Түзету жасауды/есептен шығаруды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	(32.054)	(4.164)	(36.218)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(93)	–	(93)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	(274)	(1)	(275)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	339.742	27.651	367.393
Бастапқы құн	365.000	35.825	400.825
Жинақталған құнсыздану	(25.258)	(8.174)	(33.432)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	339.742	27.651	367.393
Бастапқы құн	446.630	49.673	496.303
Жинақталған құнсыздану	(105.765)	(18.644)	(124.409)
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	340.865	31.029	371.894

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және бағалау бойынша активтер келесі жобалармен көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Қашаған	186.062	169.069
Жамбыл	59.603	58.293
Өріктау	38.834	35.265
ЕмбіМұнайГаз	33.458	41.337
ҚазТрансГаз жобалары	17.366	13.206
Өзгелері	32.070	54.724
	367.393	371.894

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	Негізгі қызметі	Қызметті жүзеге асыру орны	2020 жыл		2019 жыл	
			Баланстық құн	Иелік ету үлесі	Баланстық құн	Иелік ету үлесі
Бірлескен кәсіпорындар						
«Теңізшевройл» ЖШС	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	2.793.887	20,00%	2.377.207	20,00%
«Азия газ құбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	291.086	50,00%	168.086	50,00%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	156.771	50,00%	101.766	50,00%
Маңғыстау Инвестментс Б.В.	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	142.585	50,00%	158.867	50,00%
«ҚазРесГаз» ЖШС	Табиғи газды және қайта өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	76.702	50,00%	79.849	50,00%
Ural Group Limited BVI	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	44.585	50,00%	47.662	50,00%
Forum Muider B.V.	Көмір өндіру	Нидерланд	42.437	50,00%	33.938	50,00%
«Қазгермұнай БК» ЖШС	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	32.840	50,00%	25.620	50,00%
Өзгелері			150.741		180.142	
Бірлескен кәсіпорындардың жиыны			3.731.634		3.173.137	
Қауымдасқан компаниялар						
«Қазмырыш» ЖШС	Кендерді өндіру және байыту, аффинирленген металдарды алу	Қазақстан	531.591	29,82%	459.091	29,82%
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	Шикі мұнайды тасымалдау	Қазақстан/Ресей	478.134	20,75%	359.173	20,75%
«ПетроКазахстан Инк.» («ПКИ»)	Мұнай мен газды барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	78.636	33,00%	95.320	33,00%
«КАТКО» БК» ЖШС	Уран өнімдерін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	Қазақстан	55.845	49,00%	61.642	49,00%
Өзгелері			109.836		94.508	
Қауымдасқан компаниялардың жиыны			1.254.042		1.069.734	
			4.985.676		4.242.871	

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-қа сәйкес шығарылған 2020 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	«Теңіз-шевройл» ЖШС	«Азия газ құбыры» ЖШС	«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС	Маңғыстау Инвестментс Б.В.	«КазРосГаз» ЖШС	Ural Group Limited BVI	Forum Muider B.V.	«Қазгермұнай БК» ЖШС
Бірлескен кәсіпорындар								
Ұзақ мерзімді активтер	20.221.619	1.333.611	544.058	468.069	44.681	246.111	134.249	101.629
Ағымдағы активтер, қоса	908.846	616.479	147.802	89.172	118.142	993	34.903	24.627
Ақша қаражаты мен оның баламалары	50.588	180.065	18.027	5.267	44.459	833	9.091	19.264
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	6.412.967	886.363	351.719	160.711	207	115.216	57.775	35.090
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	4.061.782	692.254	335.084	–	–	81.291	52.564	–
Ағымдағы міндеттемелер, қоса	748.064	481.556	76.155	110.186	9.212	2.718	26.503	25.486
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	69.558	464.699	63.101	21.306	–	–	1.637	–
Капитал	13.969.434	582.171	263.986	286.344	153.404	129.170	84.874	65.680
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Құнсыздану	–	–	24.778	(587)	–	(20.000)	–	–
2020 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың баланстық құны	2.793.887	291.086	156.771	142.585	76.702	44.585	42.437	32.840
Түсім	3.776.155	727.503	201.524	488.032	167.016	–	100.937	101.595
Тозу және амортизация	(700.929)	(78.212)	(18.222)	(75.609)	(289)	(14)	(7.323)	(27.084)
Қаржылық кіріс	3.887	7.352	–	239	2.293	–	500	511
Қаржылық шығындар	(58.264)	(54.943)	(14.365)	(9.555)	–	(16.986)	(3.110)	(1.598)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(371.799)	(90.323)	–	(19.663)	(6.628)	(1.077)	(5.968)	(6.200)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(шығын)	867.380	350.677	110.010	33.498	7.785	(20.531)	23.109	31.245
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	1.216.017	2.964	–	(1.479)	16.232	11.671	(100)	4.337
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	2.083.397	353.641	110.010	32.019	24.017	(8.860)	23.009	35.582
Алынған дивидендтер	–	53.821	–	32.291	15.155	–	3.006	10.372

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-қа сәйкес шығарылған 2019 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	«Теңіз-шевройл» ЖШС	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Маңғыстау Инвестментс Б.В.	«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС	«ҚазРесГаз» ЖШС	Ural Group Limited BVI	Forum Muider B.V.	«Қазгермұнай БК» ЖШС
Бірлескен кәсіпорындар								
Ұзақ мерзімді активтер	16.276.184	1.395.615	433.949	482.553	10.176	218.689	96.927	118.312
Ағымдағы активтер, қоса	975.247	578.072	114.571	171.411	195.666	729	26.631	42.245
Ақша қаражаты мен оның баламалары	45.128	136.318	16.091	11.918	83.674	714	5.241	37.401
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	4.137.239	1.225.064	148.898	354.711	148	123.902	29.726	40.343
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	2.563.353	1.050.532	49.553	342.836	–	94.532	26.253	–
Ағымдағы міндеттемелер, қоса	1.228.155	412.451	80.494	145.277	45.996	192	25.956	68.975
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	44.762	379.633	400	119.557	–	–	3.204	–
Капитал	11.886.037	336.172	319.128	153.976	159.698	95.324	67.876	51.239
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Шоғырландыру түзетулері	–	–	(697)	24.778	–	–	–	–
2019 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың баланстық құны	2.377.207	168.086	158.867	101.766	79.849	47.662	33.938	25.620
Түсім	6.231.720	785.250	836.474	172.894	306.259	–	105.278	191.297
Тозу және амортизация	(874.694)	(74.734)	(70.250)	(16.028)	(280)	(13)	(6.885)	(50.605)
Қаржылық кіріс	9.428	9.674	159	–	2.384	–	372	227
Қаржылық шығындар	(39.896)	(90.669)	(8.772)	(26.563)	–	(27.471)	(404)	(1.348)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(889.194)	(113.177)	(51.818)	–	(8.625)	(1.688)	(7.769)	(73.148)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(шығын)	2.074.701	428.204	165.766	112.387	30.311	(37.790)	24.620	35.121
Өзге де жиынтық (шығын)/кіріс	(41.327)	–	485	–	(846)	(627)	(134)	(216)
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	2.033.374	428.204	166.251	112.387	29.465	(38.417)	24.486	34.905
Шығындың танылмаған үлесіндегі өзгеріс	–	46.016	–	–	–	–	–	–
Алынған дивидендтер	–	–	61.872	–	–	–	15.312	30.183

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. БІРЛЕСКЕН КӘСПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-қа сәйкес шығарылған 2020 және 2019 жылдардағы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды қауымдасқан компаниялар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

	2020 жыл				2019 жыл			
	«Қазмырыш» ЖШС	«Каспий мұнай құбыры консорциумы» АҚ	Петро Қазақстан Инк. («ПҚИ»)	«КАТКО БК» ЖШС	«Қазмырыш» ЖШС	«Каспий мұнай құбыры консорциумы» АҚ	Петро Қазақстан Инк. («ПҚИ»)	«КАТКО БК» ЖШС
<i>Миллион теңгемен</i>								
Қауымдасқан компаниялар								
Ұзақ мерзімді активтер	1.732.663	2.082.957	284.545	73.426	1.513.171	1.992.522	330.021	63.374
Ағымдағы активтер	491.115	193.677	67.047	73.445	422.595	99.635	55.086	96.384
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	300.729	32.817	72.335	8.768	286.301	38.825	69.474	11.253
Ағымдағы міндеттемелер	140.509	134.300	20.426	8.291	110.028	499.392	26.785	7.961
Капитал	1.782.540	2.109.517	258.831	129.812	1.539.437	1.553.940	288.848	140.544
Қатысу үлесі	29,82%	20,75%	33,00%	49,00%	29,82%	20,75%	33,00%	49,00%
Гудвилл	-	40.409	-	68	-	36.730	-	68
Қауымдасқан компаниялармен операциялардан мойындалмаған кіріс	-	-	-	(7.831)	-	-	-	(7.293)
Инвестициялардың құнсыздануы	-	-	(6.778)	-	-	-	-	-
Инвестицияның баланстық құны	531.591	478.134	78.636	55.845	459.091	359.173	95.320	61.642
Түсім	1.243.589	872.851	83.863	93.923	1.099.241	867.450	131.688	78.298
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(шығын)	252.431	393.165	(26.702)	52.267	172.955	341.538	(55.286)	33.638
Басқа да жиынтық кіріс/(шығын)	-	180.142	13.223	-	-	(6.181)	(1.473)	-
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	252.431	573.307	(13.479)	52.267	172.955	335.357	(56.759)	33.638
Өзгесі	-	-	-	(538)	-	-	-	(4.545)
Алынған дивидендтер	53.442	-	2.609	30.870	73.669	-	15.004	-

Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялы болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде дербес елеулі емес бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	150.741	180.142
Бір жылдағы жалғасатын қызметтен түскен таза пайда	198	85.214
Өзге де жиынтық шығын	(407)	(108)
Жалпы жиынтық (шығын)/ кіріс	(209)	85.106

Төменде дербес елеулі емес қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	109.836	94.508
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы таза пайда/(шығын)	67.274	(8.608)
Өзге де жиынтық шығын	(88)	-
Жалпы жиынтық кіріс/ (шығын)	67.186	(8.608)

2020 жылы жеке елеусіз бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер 44.598 миллион теңгені (2019 жылы: 39.943 миллион теңге) құрады.

2020 пен 2019 жылдардағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың инвестицияларындағы өзгерістер мынадай түрде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
1 қаңтардағы сальдо	4.242.871	3.701.451
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто (34-ескертпе)	641.608	914.757
Алынған дивидендтер	(246.164)	(235.983)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	5.815	11.028
Жұмсалмаған пайданы/(шығынды) түзету*	2.936	(7.043)
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	17.391	9.765
Сатып алу	213	4.305
Есептен шығару	(22.273)	(130.904)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер(ге)/ден аударымдар	3.709	(18.671)
Есептілік валютасын қайта есептеу	349.926	(12.905)
Есептілік валютасын қайта есептеуден басқа, өзге де жиынтық кіріс	4.828	316
Құнсыздану, нетто (31-ескертпе)	(36.790)	(413)
Берілген қарыздар бойынша дисконт	21.620	(4.003)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың капиталындағы басқа да өзгерістер	(14)	11.171
31 желтоқсандағы сальдо	4.985.676	4.242.871

* Жұмсалмаған пайданы түзету үлестік қатысу әдісін пайдалану кезінде танылатын Топтың бірлескен кәсіпорында тауарларды өткізуі кезінде туындайтын жұмсалмаған пайданың элиминациясын білдіреді.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың мойындалмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 20.514 миллион теңгені (2019 жылғы 31 желтоқсан: 34.359 миллион теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУ БОЙЫНША БЕРЕШЕК**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешекке мыналар кірді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Амортизациялық құн бойынша ескерілетін берілген қарыздар	225.812	244.802
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар	138.024	214.396
Қаржылық жалдау бойынша берешек	74.024	75.119
Қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешектің жалпы сомасы	437.860	534.317
Минусы: күтілетін кредиттік шығын резерві	(15.624)	(13.488)
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек, нетто	422.236	520.829
Минусы: ағымдағы бөлік	(55.406)	(150.273)
Ұзақ мерзімді бөлік	366.830	370.556

31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі қарыздар бойынша құнсыздануға арналған резервтегі қозғалыс мынадай түрде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
1 қаңтарға резерв	13.488	23.821
Есептелгені, нетто (31-ескертпе)	2.053	(8.924)
Резерв есебінен есептен шығару	(16)	(1.402)
Бағамдық айырма, нетто	99	(7)
31 желтоқсанға резерв	15.624	13.488

31 желтоқсанға қаржылық жалдау бойынша таза инвестициялардың құрамдауыштары мынадай түрде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Бір жыл ішінде	16.737	12.662
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан аспайтын	41.466	47.585
Бес жылдан жоғары	58.838	57.567
Жалдау төлемдері	117.041	117.814
Минусы: еңбек сіңбеген қаржы кірісі	(43.017)	(42.695)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	74.024	75.119

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Берілген қарыздар және теңгемен білдірілген қаржылық жалдау бойынша берешек	97.215	294.237
АҚШ долларында білдірілген, берілген қарыздар	321.687	223.168
Шетел валюталарында білдірілген, берілген қарыздар	3.334	3.424
	422.236	520.829

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ**

31 желтоқсанға кредиттік мекемелердегі қаражат мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Банктік депозиттер	370.845	643.857
Кредиттік мекемелерге қарыздар	122.217	127.393
Минусы: күтілетін кредиттік шығын резерві	(3.490)	(7.484)
Кредиттік мекемелердегі қаражат, нетто	489.572	763.766
Минусы: ағымдағы бөлік	(354.257)	(593.974)
Ұзақ мерзімді бөлік	135.315	169.792

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
A+(A1)-дан A-(A3)-ға дейін рейтингтер	124.409	207.078
BBB+(Baa1)-дан BBB(Baa2)-ге дейін рейтингтер	1.608	–
BBB-(Baa3)-дан BB-(Ba3)-ға дейін рейтингтер	284.997	420.760
B+(B1)-дан B-(B3)-ға дейін рейтингтер	78.558	135.928
	489.572	763.766

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	Орташа алынған пайыздық мөлшерлеме	2019 жыл	Орташа алынған пайыздық мөлшерлеме
АҚШ долларымен берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	308.948	0,47%	546.639	1,06%
Теңгемен берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	180.623	3,46%	217.117	5,86%
Өзге де валюталарда берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	1	0,70%	10	4%
	489.572		763.766	

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік мекемелердегі қаражатқа 12.031 миллион теңге сомасындағы ақша қаражаты жатады, әрі олар Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылды (2019 жылғы 31 желтоқсан: 15.062 миллион теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қаржы активтері мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері, қоса:	56.830	52.984
Қазақстанның қаржы мекемелерінің облигациялары	42.331	35.268
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық міндеттемелері	6.492	11.475
Корпоративтік облигациялар	6.135	1.214
Шет мемлекеттердің қазынашылық вексельдері	1.810	4.965
Үлестік бағалы қағаздар	62	62
Мыналарды қоса алғанда, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері:	683.618	520.188
Қазақстанның қаржы мекемелерінің облигациялары	333.082	210.161
Корпоративтік облигациялар	104.700	101.885
ҚРҰБ ноттары	62.295	7.460
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	1.834	1.676
Өзге де қаржы активтері, қоса:		
<i>Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты</i>	170.135	151.450
<i>Өзге де дебиторлық берешек</i>	114.510	128.440
<i>Жұмыскерлердің берешегі</i>	12.441	12.829
<i>Алынатын дивидендтер</i>	3.427	12.708
<i>Өзгесі</i>	10.730	15.028
Минусы: күтілетін кредиттік шығын резерві	(129.536)	(121.449)
Мыналарды қоса алғанда, пайда мен шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	62.361	47.604
Үлестік бағалы қағаздар	56.955	27.754
Корпоративтік облигациялар	3.508	4.006
Опциондар	1.048	543
Қазақстанның қаржы мекемелерінің облигациялары	753	722
Форвардтар мен фьючерстер	97	952
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алынатын вексель	-	13.627
Қаржы активтерінің жиыны	802.809	620.776
Минусы: ағымдағы бөлік	(188.427)	(176.672)
Ұзақ мерзімді бөлік	614.382	444.104

31 желтоқсанға туынды қаржы құралдарын қоспағанда, валюталар бөлінісіндегі басқа да қаржы активтері мынадай түрде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Теңгемен берілген қаржы активтері	618.107	442.910
АҚШ долларында білдірілген қаржы активтері	149.242	157.132
Еуроға білдірілген қаржы активтері	29.363	4.741
Рубльде білдірілген қаржы активтері	14	22
Өзге валютада білдірілген қаржы активтері	4.938	14.476
	801.664	619.281

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Ұзақ мерзімді активтер үшін төленген аванстар	217.889	434.486
Өтелуге жататын ұзақ мерзімді ҚҚС	194.145	235.573
Ұзақ мерзімді қорлар	67.306	24.024
Келешек кезеңдердің шығыстары	10.521	14.507
Өзгесі	24.166	27.046
Минусы: құнсыздану резерві	(66.120)	(74.822)
	447.907	660.814

15. ҚОРЛАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Уран өнімі (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	183.360	169.367
Өндірістік материалдар мен қорлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	65.869	61.707
Қайта сатуға арналған тауарлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	60.180	70.604
Сатуға арналған мұнайды қайта өңдеу өнімі (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	56.712	53.943
Аяқталмаған өндіріс (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	45.104	44.913
Мұнай-газ саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құны бойынша)	38.196	35.744
Шикі мұнай (өзіндік құны бойынша)	34.151	61.100
Газды қайта өңдеу өнімдері (өзіндік құны бойынша)	32.841	52.566
Отын (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	20.489	17.523
Теміржол саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құны бойынша)	15.010	21.485
Авиациялық қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	13.308	11.504
Электр қуатын беретін құрал-жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	4.845	2.803
Уран саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	1.841	1.137
Телекоммуникациялық құрал-жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	1.805	2.100
Өзге де материалдар мен қорлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	52.652	47.956
	626.363	654.452

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Сауда дебиторлық берешек	714.328	666.464
Минусы: күтілетін кредиттік шығын резерві	(47.221)	(46.076)
	667.107	620.388

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР (жалғасы)**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Төленген аванстар және болашақ кезеңдердің шығыстары	89.778	195.205
Салықтар бойынша өзге де алдын ала төлем	84.595	97.818
Өзге де қаржылық емес ағымдағы активтер	24.798	20.519
Минусы: құнсыздану резерві	(14.402)	(19.379)
	184.769	294.163

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 156.111 миллион теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешегі Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2019 жылғы 31 желтоқсан: 71.401 миллион теңге).

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сауда дебиторлық берешектің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
1 қаңтарға резерв	46.076	56.961
Есептелгені, нетто	10.213	11.571
Есептілік валютасын қайта есептеу	3.596	(918)
Бағалаудағы өзгеріс	3	(188)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	(32)	(643)
Резерв есебінен есептен шығарылғаны, нетто	(12.635)	(20.707)
31 желтоқсанға резерв	47.221	46.076

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін басқа да ағымдағы активтердің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелді)
1 қаңтарға резерв	19.379	18.520
Есептелгені, нетто	(3.071)	3.287
Есептілік валютасын қайта есептеу, нетто	16	(1)
Бағалаудағы өзгеріс	(137)	(1.519)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	(5)	833
Резерв есебінен есептен шығарылғаны, нетто	(1.780)	(1.741)
31 желтоқсанға резерв	14.402	19.379

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Банктердегі ағымдағы шоттар – АҚШ доллары	701.048	1.116.492
Банктердегі ағымдағы шоттар – теңге	248.087	215.008
Банктердегі ағымдағы шоттар – басқа валюталар	44.149	33.392
Банктік салымдар – АҚШ доллары	740.940	199.949
Банктік салымдар – теңге	405.360	379.212
Банктік салымдар – басқа валюталар	55.743	6.450
Кемінде үш ай өтеудің бастапқы мерзімі бар сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	15.421	10.735
Кассадағы ақша қаражаты	9.057	9.821
Жолдағы ақша қаражаты	8.185	23.555
Минусы: күтілетін кредиттік шығындарға резерв	(321)	(652)
	2.227.669	1.993.962

Қысқа мерзімді банк салымдары әртүрлі мерзімдерге – 1 (бір) күннен 3 (үш) айға дейін, Топтың қолма-қол ақша қаражаты қажеттіліктеріне байланысты жедел түрде енгізіледі. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі мерзімді салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме теңгемен 7,7%, АҚШ долларында 0,39%, басқа валютада 1,13% болды; ағымдағы банк шоттары бойынша теңгемен 0,1%, АҚШ долларында 0,07%, басқа валютада 0,35% (2019 жылғы 31 желтоқсанға: банктердегі мерзімді салымдар бойынша теңгемен 8,3%, АҚШ долларында 1,5%, басқа валютада 0,07% болды; ағымдағы банк шоттары бойынша теңгемен 1,3%, АҚШ долларында 0,06%, басқа валютада 4,0%).

18. КАПИТАЛ**18.1 Акцияларды шығару**

2020 және 2019 жылдар ішінде Қор жай акциялар эмиссиясын жүргізді, олардың төлемі мынадай түрде жүзеге асырылды:

Акцияларға ақы төлеу	Шығаруға рұқсат етілген және шығарылған акциялардың саны	Бір акцияның номиналды құны, теңге	Жарғылық капитал, миллион теңгемен
2018 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.939.318		5.133.766
Ақша қаражатымен жарналар		10.000.000;	
	3.500	70.196.400	95.196
Мүлік жарналары	14.951	10.000	150
2019 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.957.769		5.229.112
Ақша қаражатымен жарналар	764	34.075.462	26.000
Мүлік жарналары	1.875	21.848.312;	
		465.216	3.545
2020 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.960.408		5.258.657

2020 жылғы 31 желтоқсанға Қордың 3.481.960.408 акциясы толығымен төленді, оның ішінде 1.750 акция 2021 жылғы 1 тоқсанда тіркелді (2019 жылғы 31 желтоқсан: 3.481.957.769 акция).

Ақша қаражатымен жарналар

2020 жылғы 23 сәуірде Акционер 26.000 миллион теңге мөлшеріндегі ақша қаражатымен Қордың жарғылық капиталына жарна салды. Осы қаражат Қордың еншілес ұйымдары «Біріккен химия компаниясы» ЖШС жүзеге асыратын жобаларды қаржыландыруға арналған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.1 Акцияларды шығару (жалғасы)***Мүлікпен жарналар*

2020 жылғы 23 маусымда «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ Қордың жарғылық капиталына мүліктік салым күйінде нарықтық құны 2.731 миллион теңге мөлшерінде жарна жасады. Бұл мүлік «Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық- Энерго») еншілес ұйымының жарғылық капиталына берілді.

2020 жылғы 29 желтоқсанда Акционер Қордың жарғылық капиталына нарықтық құны 814 миллион теңге болатын теміржол көлігі күйінде мүліктік салым күйінде жарна жасады.

18.2 Дивидендтер*Бас компанияның Акционеріне келетін дивидендтер*

2020 жылдың ішінде Қор Үкіметтің 2020 жылғы 21 тамыздағы қаулысына сәйкес 2019 жылдың қорытындылары бойынша 120.000 миллион теңге мөлшерінде Акционерге дивидендтерді жария етті және төлеуді жүзеге асырды.

Бақыламайтын қатысу үлесінің ұстаушыларына келетін дивидендтер

2020 жылы Топ «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ ҰК»), «Қазақтелеком» АҚ («ҚТК»), «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ («ҚАӨ ҰАК») және «KEGOC» АҚ тобында бақыламайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 65.695 миллион теңге сомасына дивидендтерді жария етті. 72.054 миллион теңге мөлшеріндегі дивидендтер бақыламайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 2020 жылдың ішінде төленді.

18.3 Акционердің өзге де салымдары*Сенімгерлік басқару шартының бұзылуына байланысты Үкімет енгізген құбырларды ауыстыру*

2020 жылы Топ пайымдаулардың өзгеруіне орай Үкіметке 17.323 миллион теңге мөлшерінде сенімгерлік басқару талаптарында берілген газ құбыры активтерін мойындаудан бас тартты (3-ескертпе). Бұл құбырлар алдыңғы жылдары ҚТК құрамында танылды. Есептен шығару күніне құбырлардың қалдық құны 16.118 миллион теңге болды. Есептен шығару күніне бастапқы және қалдық құны арасындағы айырма негізінен құбырлардың амортизациясын білдіреді және бөлінбеген пайдада қалпына келтірілді.

18.4 Акционермен жасалатын өзге де операциялар

2020 жыл ішінде топ «Жолаушылар тасымалы» АҚ еншілес ұйымдары және «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС-ы тұлғасында соңғы акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалпы сомасы 35.714 миллион теңгеге жолаушылар вагондары паркін жаңарту үшін үш жақты сатып алу-сату және қаржы лизингі шарттарын жасасты. Пайыздар жылдық төлемдермен 1,5% пайыздық мөлшерлеменен өтеледі. Негізгі борыш 2040 жылы толық өтелгенге дейін жылдық төлемдермен өтелуге жатады. Негізгі қарызды төлеу бойынша жеңілдікті кезең 6 жылды құрайды.

Қарыздар нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен берілді және алынған қарыздардың әділ құны нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді негізге ала отырып, 10,2%-дан 10,56%-ға дейін есептелді. Топ Акционермен өзге операциялар құрамында капитал арқылы 4.172 миллион теңге мөлшерінде кейінге қалдырылған салыққа әсер ете отырып, 20.858 миллион теңге мөлшеріндегі қарыздың әділ құнына дейінгі түзетуді таныды.

2020 жылғы 29 желтоқсанда Акционер нарықтық құны 23.797 миллион теңге болатын темір жол учаскелерінің темір жол көлігінің мүлкін Қорға берді.

18.5 Акционерге өзге де бөлулер*Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру*

2020 жылы Акционердің өкімдеріне сәйкес Қор капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге бөлу ретінде жалпы сомасы 29.368 миллион теңге болатын әртүрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру жөніндегі міндеттемелерді таныды. 2020 жыл ішінде топ осы міндеттемелер бойынша 33.268 миллион теңге мөлшерінде төлемдерді жүзеге асырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.5 Акционерге өзге де бөлулер (жалғасы)***Әлеуметтік объектілерді салу*

2020 жылы Акционердің өкімдеріне сәйкес Топ Түркістан облысының әлеуметтік-экономикалық дамуы шеңберінде Түркістан қаласында орналасқан әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру бойынша міндеттемелерді капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге бөлу ретінде 13.059 миллион теңге сомасында таныды. 2020 жыл ішінде топ осы міндеттемелер бойынша 14.118 миллион теңге мөлшерінде төлемдерді жүзеге асырды.

2020 жылы топ Үкіметтің Жаңаөзен қаласының тұрғындарын тұрғын үймен қамтамасыз ету жөніндегі қаулысына сәйкес қаржыландыру бойынша міндеттемелерді 3.098 миллион теңге сомасында таныды және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.490 миллион теңгеде төлем жүргізді.

2020 жылы Акционердің өкімі негізінде топ капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте акционерге өзге де бөліністер құрамында 5.153 миллион теңге сомасында Нұр-Сұлтан қаласында жеңіл атлетика кешенінің құрылысын қосымша қаржыландыру бойынша міндеттемелерді мойындады және 2018 жылы танылған міндеттемелерді қоса алғанда, 9.976 миллион теңге төледі.

2020 жылы Акционердің өкімі негізінде Топ капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге де бөліністер құрамында 50.004 миллион теңге сомасында медициналық мақсаттағы әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру жөніндегі міндеттемелерді таныды.

Қосымша 2020 жылы Топ Нұр-Сұлтан қаласында балабақша салуға бұрын танылған 832 миллион теңге мөлшеріндегі резервті түзеткен болатын.

18.6 Активтерді Акционерге беру*Қорғас акцияларын беру*

2020 жылғы наурызда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 19 наурыздағы қаулысы негізінде Топ Алматы облысының әкімдігіне 24.809 миллион теңге сомасында Қорғас акциялары пакетінің 100%-ын өтеусіз беруді жүзеге асырды (*б-ескертпе*). Бұл операция капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте активтерді Акционерге беру ретінде көрсетілді.

18.7 Үкіметтің қарыздары бойынша дисконт

2020 жылы Топ Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған 88.804 миллион теңге сомасында номиналды құны бойынша облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеуді жүзеге асырды. Осыған байланысты Топ капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Үкіметтен 37.581 миллион теңге мөлшерінде қарыздар бойынша дисконт амортизациясын таныды (*20-ескертпе*).

18.8 Еншілес ұйымдардың шығуы

2020 жылғы қаңтарда Топ «Транстелеком» АҚ-ның акциялар пакетінің минус 1 (бір) акциясының 26%-ын үшінші тарапқа сатты. Нәтижесінде Топ еншілес компанияны бақылауды жоғалтты және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте 14.040 миллион теңге мөлшерінде «Транстелеком» АҚ-ы бақыланбайтын қатысу үлесінің шығуын таныды (*б-ескертпе*).

18.9 Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдарға қатысу үлестерін өзгерту-қатысу үлестерін сату*ҚАӨ ҰАК*

2016-2020 жылдарға арналған жекешелендіру жөніндегі кешенді жоспар шеңберінде 2020 жыл ішінде топ ҚАӨ ҰАК акцияларының 6,28% ын «Астана» халықаралық қаржы орталығының биржасында, сондай-ақ Лондон қор биржасында қосымша өткізді.

Акцияларды шығару нәтижесінде Топ 595 миллион теңге сомасына мәміле бойынша шығыстарды шегергенде 84.570 миллион теңге мөлшеріндегі соманы таныды, бақыланбайтын қатысу үлесі 59.492 миллион теңгеге ұлғайды, ал 25.078 миллион теңге мөлшеріндегі айырма бөлінбеген пайданы ұлғайту ретінде танылды. Акцияларды сатудан алынған ақша сомасы алынған күнге 83.944 миллион теңгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.10 Бақыланбайтын қатысу үлесі**

Төменде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы ақпарат берілген:

	Бақыланбайтын қатысу үлесі			
	2020 жыл		2019 жыл	
	Үлес	Баланстық құн	Үлес	Баланстық құн
«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	9,58%	762.616	9,58%	819.830
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	25,00%	535.302	18,80%	439.870
«Қазақтелеком» АҚ	47,97%	267.297	47,97%	241.097
«КЕГӨК» АҚ	10,00% – 1	27.567	10,00% – 1	23.989
«Эйр Астана» АҚ	49,00%	3.796	49,00%	19.343
Өзгелері		76.273		90.503
		1.672.851		1.634.632

Бақыланбайтын қатысу үлесі бар барлық еншілес ұйымдар Қазақстанда тіркелген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.10 Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)**

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнге аяқталған жылға елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы жинақталған қаржылық ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	«Қазақтелеком» АҚ	«Қазатомөнер- кәсіп» ҰАК» АҚ	«КЕГОК» АҚ	«Эйр Астана» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	12.176.863	929.390	1.146.991	411.590	316.346
Ағымдағы активтер	2.476.425	186.036	542.289	116.820	125.253
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	4.683.232	427.409	237.915	183.055	283.029
Ағымдағы міндеттемелер	1.333.375	169.477	111.572	69.689	150.823
Капитал жиыны	8.636.681	518.540	1.339.793	275.666	7.747
Мынаған келетін:					
Бас компанияның Акционеріне	7.874.065	251.243	804.491	248.099	3.951
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	762.616	267.297	535.302	27.567	3.796
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп					
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	171.896	65.308	221.368	68.531	(38.673)
Өзге де жиынтық (шығын)/кіріс	403.662	602	42	–	6.944
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны	575.558	65.910	221.410	68.531	(31.729)
Мынаған келетін:					
Бас компанияның Акционеріне	677.743	64.140	183.580	68.531	(31.729)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	(102.185)	1.770	37.830	–	–
Бақыланбайтын қатысу үлесінің пайдасына төленген дивидендтер	(12.682)	(6.315)	(43.423)	(3.275)	–
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат					
Операциялық қызмет	311.761	170.971	161.593	96.702	(11.236)
Инвестициялық қызмет	(70.841)	(119.485)	48.759	(65.795)	2.363
Қаржылық қызмет	(245.226)	(32.109)	(201.415)	(30.690)	20.992
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (азаюы)/ұлғаюы	(4.306)	19.377	8.937	217	12.119

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.10 Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)**

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнге аяқталған жылға елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы жинақталған қаржылық ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	«Қазақтелеком» АҚ	«Қазатомөнер- кәсіп» ҰАК» АҚ	«КЕГОК» АҚ	«Эйр Астана» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	11.442.004	930.514	1.176.113	356.741	249.039
Ағымдағы активтер	2.639.911	148.536	498.020	97.812	130.718
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	4.446.817	467.709	246.885	170.330	217.903
Ағымдағы міндеттемелер	1.438.442	148.475	185.094	44.341	122.378
Капитал жиыны	8.196.656	462.866	1.242.154	239.882	39.476
Мынаған келетін:					
Бас компанияның акционеріне	7.376.826	221.769	802.284	215.893	20.133
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	819.830	241.097	439.870	23.989	19.343
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп					
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	1.158.451	60.345	213.749	56.647	11.495
Тоқтатылған қызметтен жыл ішіндегі пайда	6	-	-	-	-
Өзге де жиынтық (шығын)/кіріс	(37.622)	(1.145)	1.573	-	3.306
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны	1.120.835	59.200	215.322	56.647	14.801
Мынаған келетін:					
Бас компанияның акционеріне	1.159.447	55.941	191.580	56.647	14.801
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	(38.612)	3.259	23.742	-	-
Бақыланбайтын қатысу үлесінің пайдасына төленген дивидендтер					
	(7.681)	(5.658)	(35.935)	(3.164)	-
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат					
Операциялық қызмет	123.801	141.122	159.529	69.698	49.382
Инвестициялық қызмет	(319.562)	(252.293)	(28.271)	(25.305)	4.328
Қаржылық қызмет	(270.371)	138.557	(159.103)	(42.210)	(36.851)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (азаяуы)/ұлғаюы	(466.132)	27.386	(27.845)	2.183	16.859

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.11 Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв**

Есептілік валютасын қайта есептеу жөніндегі резерв функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын және қаржылық есептілігі осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қайта есептеуден туындайтын бағамдық айырмаларды есепке алу үшін пайдаланылады. 2020 жылы есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв 860.588 миллион теңгені құрады (2019 жыл: 51.501 миллион теңге).

Топтың АҚШ долларымен көрсетілген кейбір қарыздары шетелдік операцияларды жүзеге асыратын еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде айқындалды. 2020 жылғы 31 желтоқсанда осы қарыздарды қайта есептеуден 344.510 миллион теңге сомасындағы бағамдық айырма бойынша іске асырылмаған шығыстар өзге жиынтық кірістегі есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резервке көшірілді (2019 жыл: 17.245 миллион теңге).

18.12 Хеджирлеу бойынша резерв

«Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ» ҰК)

2015 жылғы 7 тамызда Топ швейцариялық франкпен көрсетілген қызметтерді көрсетуден түскен түсімнің теңгедегі баламасының өзгеру тәуекелін азайту үшін ақша ағындарын хеджирлеуді жүзеге асырды. 2014 жылғы 20 маусымда Швейцария қор биржасында шығарылған және 2019 және 2022 жылдардағы 20 маусымда өтеуге жататын негізгі борыш мөлшеріндегі еурооблигациялар жеке сәйкестендірілетін және сенімді бағалауға жататын хеджирлеу құралы болып табылады. Хеджирлеудің осы тұрғысындағы объектісі швейцариялық франкпен транзиттік тасымалдардан түсетін жоғары ықтимал түсім, атап айтқанда, 2019 және 2022 жылдардың 1 қаңтары мен 20 маусымы аралығындағы кезеңде алынған алғашқы сатулар болып табылады.

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 15.220 миллион теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік хеджирлеу құралы бойынша таза шығын түріндегі өзге де жиынтық табыста хеджирлеу резервіне жатқызылды (2019 жыл: 26 миллион теңге). 32 миллион теңге мөлшеріндегі тиімсіз бөлігі қаржылық шығындарға жатқызылған (2019 жыл: 95 миллион теңге).

2019 жылы хеджирлеу құралы 2019 жылғы 20 маусымда өтеуге жататын еурооблигациялар болып табылатын хеджирлеу есебі ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын халықаралық (транзиттік) қатынастағы жүк тасымалдарынан түсім алуға байланысты тоқтатылды және тиісінше осы хеджирлеу құралына келетін кумулятивтік кейінге қалдырылған шығын өзге жиынтық шығыннан 19.005 миллион теңге мөлшерінде жүк тасымалдарынан түсімге қайта жіктелді.

«Эйр Астана» АҚ

2015 жылы «Эйр Астана» АҚ-ы АҚШ долларымен көрсетілген сатудан түскен түсімнің өзгеру тәуекелін азайту үшін қаржылық жалдау бойынша АҚШ долларымен көрсетілген ақша ағындарын хеджирлеуді бастады. Функционалды валютаға көшуге байланысты АҚШ доллары, бұл хеджирлеу 2017 жылғы 31 желтоқсаннан бастап экономикалық тиімді бола алмады.

«Эйр Астана» АҚ-ның функционалдық валютасының өзгеруі нәтижесінде хеджирлеу қатынастары 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап айырбастау бағамдарының өзгеруінен кейінгі пайда немесе шығын пайда немесе шығын туралы есептен хеджирлеу жөніндегі резервке көшірілмейтіндей етіп тоқтатылады және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталда танылған хеджирлеу жөніндегі резерв болжамды ақша ағындарын алғанға дейін капитал құрамында қалады.

2020 жыл ішінде хеджирлеу жөніндегі резервтен есепті күн бойынша хеджирлеу операцияларын есепке алу басталған күннен бастап кезеңдегі пайда немесе шығын туралы есеп құрамындағы бағамдық айырмадан шығынға көшірілген шығын 964 миллион теңге мөлшерінде салық шегерілгенге дейін 4.819 миллион теңгені құрады (2019 жыл: 753 миллион теңге мөлшерінде салық шегерілгенге дейін 4.270 миллион теңге). Бақыланбайтын қатысу үлесіне келетін хеджирлеуден түсетін пайда 2.361 миллион теңгені құрады (2019 жыл: 2.092 миллион теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. КАПИТАЛ (жалғасы)****18.12 Хеджирлеу бойынша резерв (жалғасы)***ҚМГ ҰК*

Топ нарықта шикі мұнайды сатып алады, оны өңдейді, содан кейін дайын өнімді сатады (мысалы, бензин, дизель отыны, авиакеросин және т.б.). Белгілі бір кезең ішінде мұнай нарығымен байланысты құбылмалылық шикі де, дайын өнім бойынша да Топтың мұнай өңдеу маржасына ауыстырылады (шикі мұнайдың сатып алу бағасы мен дайын өнімнің сату бағасы арасындағы айырмашылық).

Бұл құбылмалылықты азайту үшін Топ кезеңге байланысты хеджирленетін себетке своп арқылы маржаны хеджирлейді.

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 24 миллион теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік ақша ағындарын хеджирлеу құралы бойынша таза шығын түрінде өзге жиынтық табыста хеджирлеу резервіне жатқызылды.

18.13 Өзге де күрделі резервтер

Өзге де күрделі резервтер негізінен өздері жұмыс істейтін еншілес ұйымның үлестік құралдарымен қызметкерлерге төленетін көрсетілген қызметтер үшін сыйақылар сомасын қамтиды. Үлестік құралдар негізіндегі төлемдер бойынша шығыстар қызмет нәтижелеріне қол жеткізу шарттары және/немесе белгілі бір мерзімнің еңбек сіңірген шарттары орындалатын және қызметкерлер сыйақы алуға толық құқық алатын күні аяқталатын кезең ішінде басқа да күрделі резервтерде тиісті ұлғайтумен бір мезгілде танылады.

18.14 Акцияның теңгерімдік құны

«Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – «ҚҚБ») Биржалық кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есепті күнгі бір акцияның (жай және артықшылықты) теңгерімдік құны туралы деректер болуы тиіс.

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Активтердің жиыны	27.482.846	26.417.010
Минусы: материалдық емес активтер	(2.022.024)	(2.001.908)
Минусы: міндеттемелер жиыны	(12.331.231)	(12.074.057)
Жай акциялар үшін таза активтер	13.129.591	12.341.045
31 желтоқсандағы жай акциялардың саны	3.481.960.408	3.481.957.769
Жай акцияның баланстық құны, теңге	3.771	3.544
Акцияға пайда		
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін жай акциялардың орташа алынған саны	3.481.958.351	3.481.948.779
Кезеңге таза пайданың негізгі және көбейтілген үлесі	167,30	407,96

19. ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздар, оның ішінде төленетін сыйақы мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар	6.026.196	5.519.465
Құбылмалы сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар	1.433.004	1.321.928
	7.459.200	6.841.393
12 ай ішінде өтеуге жататын соманы шегергенде	(850.210)	(737.950)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар	6.608.990	6.103.443

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019 жыл	2019 жыл
АҚШ долларында берілген қарыздар	4.908.083	4.694.855
Теңгемен көрсетілген қарыздар	1.893.815	1.758.863
Басқа валюталарда берілген қарыздар	657.302	387.675
	7.459.200	6.841.393

Қарыздардағы өзгерістер былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл*	2019 жыл*
1 қаңтарға арналған сальдо	6.841.393	6.852.775
Ақша қаражатымен алынды	1.855.340	1.442.641
Есептелген сыйақы	439.898	353.805
Дисконт	(32.060)	(42.355)
Капиталға айналдырылған сыйақы (7-ескертпе)	26.763	24.679
Төленген сыйақы	(471.638)	(380.843)
Негізгі қарызды төлеу	(1.720.862)	(1.471.115)
Дисконт амортизациясы	22.551	33.822
Қарыздарды есептен шығару	(653)	(111.476)
Бизнесті біріктіру	-	119.464
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеумен байланысты қаржылық шығындар (32-ескертпе)	45.278	45.236
Облигациялардың мерзімінен бұрын өтелуі үшін сыйлықақы мен комиссия	(45.278)	(45.236)
Валютаны қайта есептеу	493.124	(15.408)
Өзгесі	5.344	35.404
31 желтоқсанға сальдо	7.459.200	6.841.393

* Қордың Корпоративтік орталығының кейбір қарыздары бойынша ақшалай түсімдер мен төлемдер операциялық қызметтен ақша ағындарына енгізілген, өйткені осы қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бөлігі болып табылады. Бұл қарыздар қаржылық қызметке негізделген міндеттемелердің құрамына енгізілмеген.

Облигацияларды шығару және өтеу

2020 жылғы 19 наурызда Топ 129.200 миллион теңге сомаға 2021 жылғы сәуірде өтеу мерзімімен ұйымдасқан нарықта облигацияларды орналастырды.

2020 жылғы маусымда Топ 217 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 86.503 миллион теңге) жалпы номиналды көлемі 1.100 миллион АҚШ доллары болатын 2012 жылы шыққан Еурооблигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Төлемдердің жалпы сомасы 284 миллион АҚШ доллары болды (баламасы 113.229 миллион теңге), оған 6 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 2.505 миллион теңге) есептелген пайыздарды және 61 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 24.221 миллион теңге) мерзімінен бұрын өтегені үшін сыйлықақыны қоса. Топ мерзімінен бұрын өтелгені үшін сыйлықақыны қаржылық шығындар құрамында мойындады (32-ескертпе). Сонымен бірге Топ 5.104 миллион теңге мөлшерінде сыйлықақының амортизацияланбай қалған бөлігінің және өтелген Еурооблигациялар бөлігінде 114 миллион теңге мөлшерінде мәміле бойынша шығындардың есептен шығарылуын тиісінше басқа да қаржылық кірістер мен қаржылық шығындар құрамында мойындады.

2020 жылғы қазанда Топ жылдық 3,5% купон мөлшерлемесімен және 2033 жылы өтеу мерзімімен 750 миллион АҚШ доллары (баламасы 321.698 миллион теңге) сомасына облигацияларды орналастырды.

2020 жылғы қазан-қарашада Топ номиналды құны 906.564 мың АҚШ доллары (баламасы 392.214 миллион теңге) болатын 2022 және 2023 жылдары өтеу мерзімімен облигацияларды толығымен мерзімінен бұрын сатып алды. Мерзімнен бұрын өтеу үшін комиссия сомасы 49 миллион АҚШ доллары (баламасы 21.057 миллион теңге) болды (32-ескертпе).

2020 жылғы 3 желтоқсанда Топ 10,9% купондық сыйақымен, 129.200 миллион теңге номиналды құнымен 3 жылға облигацияларды орналастырды. Бұл қаражатты Топ 2020 жылғы 19 наурызда шығарылған облигацияларды мерзімінен бұрын сатып алу үшін пайдаланды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****Өзге де қарыздар**

2020 жылғы маусымда Топ 2042 жылғы 10 шілдедегі өтеу мерзімімен 2012 жылы шығарылған көлемі 1.100 миллион АҚШ доллары еурооблигацияларды мерзімінен бұрын ішінара өтеу мақсатында 2020 жылғы 28 мамырда жасалған «Мәскеу Кредит Банкі» ЖАҚ 19.400 миллион Ресей рублі (112.296 миллион теңгеге баламалы) мөлшерінде қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар «РФ Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесі + 2,5%» пайыздық мөлшерлемесі бойынша тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі қарыз 2021 жылғы желтоқсанда біржолғы төлеммен өтелуге жатады.

2020 жылғы 5 тамызда Топ «Еуразиялық Даму Банкі» мен «Сыртқыэкономбанктің» қарыздарын қайта қаржыландыру мақсатында «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен 105.000 миллион теңге сомасына және 8 жыл мерзімге кредиттік желі ашу туралы келісім жасады.

2020 жылы Топ сыйақыны қоса алғанда, Эксимбанктен 289 миллион АҚШ доллары (112.494 миллион теңгеге баламалы) мөлшерінде қарызды ішінара өтеуді жүзеге асырды.

2020 жыл ішінде Топ ҚХР Мемлекеттік Даму Банкімен ашық кредиттік желі шеңберінде 495 миллион АҚШ доллары (205.868 миллион теңгеге баламалы) мөлшерінде қарыз қаражатын алды. Номиналды пайыздық мөлшерлеме 2037 жылға дейінгі өтеу мерзімімен жылдық 5,8% – ды құрады. Негізгі қарызды төлеу 2022 жылдан бастап жүзеге асырылады. Пайыздарды төлеу жартыжылдық төлемдермен жүргізіледі.

2020 жылғы 1 қазанда Топ пен ВТБ Банкі банктік қарыз шартын жасады, оған сәйкес жалпы сомасы 10.400 миллион Ресей рубліне (мәміле күніндегі бағам бойынша 56.992 миллион теңгеге баламалы) қарыз алынды. Қарыз 2023 жылғы 1 қазанға дейінгі мерзімге және Ресей Федерациясы Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесіне тең сыйақы мөлшерлемесімен және жылдық 1,75% мөлшеріндегі пайыздық спрэдтің тіркелген мөлшерлемесімен берілді.

2020 жылғы қарашада Топ Ресей Федерациясы Орталық Банкінің + 2,15% негізгі сыйақы мөлшерлемесімен және үш жыл мерзімге жалпы сомасы 15.152 миллион ресей рубліне (84.621 миллион теңгеге баламалы) ВТБ банктен (Қазақстан) және ВТБ банктен (PJSC) ұзақ мерзімді қарыз алды. Топ осы қарыздан түсетін түсімдерді сыйақыны қоса алғанда, 205 миллион АҚШ доллары (86.971 миллион теңгеге баламалы) сомасына синдикатталған қарызды мерзімінен бұрын толық өтеу үшін пайдаланды. Аталған синдикатталған қарыз «Бейнеу-Бозой-Шымкент» магистральдық желісінде үш компрессорлық станция құрылысының стратегиялық жобасын ішінара қаржыландыру мақсатында алынды.

2020 жылғы желтоқсанда Топ жалпы сомасы 41.089 миллион теңгеге жылдық 11,00% сыйақы мөлшерлемесімен және 4 жыл мерзімге Халық банкінен ұзақ мерзімді қарыз алды және алынған қаражатты сыйақыны қоса алғанда, жалпы сомасы 144 миллион АҚШ долларына (59.007 миллион теңгеге баламалы) Халық Банкінен алынған ұзақ мерзімді қарызды толық өтеу үшін пайдаланды.

2020 жыл ішінде Топ айналым капиталын қаржыландыру мақсаттары үшін 91 миллион АҚШ доллары (37.539 миллион теңгеге баламалы) мөлшерінде Coff (0,18%) + 1,50% сыйақы мөлшерлемесімен Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd-дан (Лондон филиалы) қысқа мерзімді қарыз алды және төледі.

2020 жыл ішінде Топ айналым капиталын қаржыландыру мақсаттары үшін 83 миллион АҚШ доллары (34.409 миллион теңгеге баламалы) мөлшерінде coff (0,28%) + 2,00% сыйақы мөлшерлемесімен ING Bank NV-дан қысқа мерзімді қарыз алды және төледі.

Пайыздық мөлшерлемені мемлекеттік субсидиялау

2020 жылғы мамырда Топ Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Көлік комитетімен 2019 жылы жылдық 11,5% купондық мөлшерлеме бойынша шығарылған және 2017 жылы шығарылған 780 миллион АҚШ доллары көлеміндегі еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін пайдаланылған 307.194 миллион теңге сомасындағы облигациялар бойынша купондық мөлшерлеменің бір бөлігін субсидиялауға шарт жасасты, олар өз кезегінде инфрақұрылымды жаңғыртуға, локомотивтер мен жүк вагондары паркін жаңартуға тартылды. Шартта субсидиялау сомасы № 010 «Магистральдық теміржол желісін және теміржол көлігінің жылжымалы құрамын дамыту мақсатында шығарылған тасымалдаушының облигациялары бойынша купондық сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау» республикалық бюджеттік бағдарламасы (бұдан әрі – «Бағдарлама») бойынша көзделуге тиіс деген талап көзделген. Бюджеттік бағдарлама теміржол көлігі туралы Заңға сәйкес «тасымалдаушы» мәртебесі бар барлық көлік компаниялары үшін қолжетімді болғандықтан, Топ басшылығы көрсетілген бағдарлама бойынша қаржыландыруды қаржылық кірістер құрамындағы мемлекеттік субсидия ретінде ескереді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****Пайыздық мөлшерлемені мемлекеттік субсидиялау (жалғасы)**

2020 жылдың ішінде Топ 29.183 миллион теңге мөлшерінде Бағдарламада көзделген мемлекеттік субсидиялаудан түскен кірістерді қаржылық кірістер құрамында мойындады (33-ескертіме).

Ковенанттар

Қарыз шарттарының талаптары бойынша Топтың тиісті еншілес ұйымдары белгілі бір ковенанттарды сақтауға міндетті. Топ әрбір есепті күнге Топтың барлық қарыз шарттары бойынша ковенанттардың сақталуын тексереді.

2011 жылғы 31 қазанда Топ, «SSAP» ЖШС еншілес ұйымы арқылы, «Еуразиялық Даму Банкі» АҚ-да (бұдан әрі – «ЕАДБ») 2024 жылы өтеу мерзімімен және ұқсас қарыздар бойынша сыйақының нарықтық мөлшерлемесіне сәйкес болған 10,5% сыйақы мөлшерлемесімен 8.820 миллион теңге сомаға кредит желісін ашты.

Қарыз күкірт қышқылын өндіру зауытының қайта құрылуын қаржыландыру үшін алынды және 2016 жылғы 1 наурыздан бастап белгіленген графикке сәйкес өтелуге жатады. Пайыздар 2014 жылдың 1 наурызынан бастап өтелуі тиіс.

Бұл кредит шартының шеңберінде «SSAP» ЖШС кем дегенде 1,2 мөлшерінде және Борыш/ВДВПА ара қатынасы 3,5 артық емес мөлшерде борышқа қызмет көрсету коэффициентінің мәні бойынша орындалуын қамтамасыз етуге міндеттенеді.

2020 жылдың нәтижелері бойынша Топ бұл коэффициенттердің есебін жасады, мұнда Борыш/ВДВПА 4,58 құрады. Борышқа қызмет көрсету коэффициенті борыш бойынша төлем сомасына бөлінген қолма-қол ақшаның бос ағынының ара қатынасынан есептеледі. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша борышқа қызмет көрсету коэффициенті 0,72 болды, бұл шарт шеңберінде міндеттемелердің бұзылуын білдірді.

2020 жылғы 3 желтоқсанда Топ ЕАДБ-ге айыппұл санкцияларын қолданбау және негізгі борыш пен есептелген пайыздар және комиссиялар сомаларын банкке дереу төлеу талабын қоймау туралы өтінішпен хатты жолдады, 2020 жылдың қорытындылары бойынша қарыз алушы 2011 жылғы 2 тамыздағы № 138 Кредит шартының 9.4-тармағының а) және б) тармақшаларында көзделген қаржы коэффициенттерінің мәндерін орындау бойынша міндеттемелерді бұзған жағдайда.

Топтың банктен 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейін босату-хатын алмауына байланысты 2.086 миллион теңге сомаға қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі қысқа мерзімді міндеттемелерге қайта жіктелді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басқа қарыздар бойынша барлық қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды сақтады.

Қордың және Топтың еншілес ұйымдары қарыздарының баланстық құны төменде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
ҚМГ ҰК және оның еншілес ұйымдары	4.017.810	3.777.706
ҚТЖ ҰК және оның еншілес ұйымдары	1.444.085	1.362.486
Қор	553.217	536.088
БХК және оның еншілес ұйымдары	516.888	277.685
Қазақтелеком және оның еншілес ұйымдары	284.527	263.782
Самұрық-Энерго және оның еншілес ұйымдары	196.075	205.063
КЕГОК және оның еншілес ұйымдары	161.034	150.326
МАЭС-2	100.611	94.088
ҚАӨ ҰАК және оның еншілес ұйымдары	97.827	159.964
Эйр Астана	69.035	6.437
Қордың өзге де еншілес ұйымдары	18.091	7.768
Берілген қарыздардың жиыны	7.459.200	6.841.393

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**20. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Ұлттық қордың активтері есебінен сатып алған облигациялар	541.754	578.001
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар	51.468	49.559
	593.222	627.560
12 ай ішінде өтеуге жататын соманы шегергенде	(30.773)	(5.238)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар	562.449	622.322

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар

ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 4 маусымдағы № 323 қаулысымен бекітілген Ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың және олардың еншілес, тәуелді және олармен үлестес болып табылатын өзге де заңды тұлғалардың активтерін бәсекелес ортаға беруден ҚР Ұлттық қорына түсетін түсімдердің қағидаларына сәйкес мемлекеттік активтерді сатудан түскен қаражат Қордың Ұлттық қор алдындағы міндеттемелерін өтеуге жұмсалуды мүмкін.

Осыған орай, 2020 жылы Қор қабылдаған корпоративтік шешімдерге сәйкес Қордың Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі сатып алған облигацияларының он бірінші шығарылымының шеңберінде 88.804 миллион теңге сомаға номиналды құны бойынша облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Осыған орай Қор Үкіметтен 37.581 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте мойындады (18-ескертеме).

21. МҰНАЙДЫ ЖЕТКІЗУ ШАРТТАРЫ БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ

2018 жылы ҚМГ Қашаған Б.В. 2016 жылы жасалған шикі мұнайды жеткізуге арналған шартқа екінші қосымша келісімге қол қойды. Қосымша келісімнің талаптарына сай мұнайды жеткізу мерзімі 2025 жылдың желтоқсанына дейін ұзартылды, тиісінше Қашаған кен орнынан алынатын мұнайдың ең аз көлемі ұлғайтылып, 2018-2025 жылдар аралығындағы кезеңде 16,6 миллион тоннаны құрады.

Шартта ағымдағы нарықтық баға белгілеудің негізінде бағаның айқындалуы көзделген, ал алдын ала төлем шикі мұнайды нақты жеткізу арқылы өтеледі.

Шарт талаптарына сай мұнайдың жеткізілуі 2017 жылғы қаңтардан басталды. ҚМГ Қашаған Б.В. бұл шартты ҚМГ Қашаған Б.В. сату талаптарына сәйкес қаржылық емес баптарды жеткізу мақсатында жасалған келісімшарт ретінде қарастырады.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалған 10.600 мың тоннадан жеткізу кестесіне сай 2.482.193 тонна жалпы көлеммен 707 миллион АҚШ доллары (баламасы 292.233 миллион теңге) жалпы сомаға шикі мұнайды жеткізді.

Сыйақыны өтеу заттай нысанда-шикі мұнаймен жүргізіледі. 2020 жылғы есептелген сыйақының жалпы сомасы 13.735 миллион теңге болды (2019 жыл: 52.644 миллион теңге) (32-ескертеме). Сыйақының өтелуі заттай – шикі мұнаймен жасалады.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шикі мұнайды жеткізу шарты бойынша алдын ала төлемнің ағымдағы бөлігі өтеу кестесіне сай 97.882 миллион теңгені (2019 жылғы 31 желтоқсан: 158.162 миллион теңгені) құрады. Шикі мұнайды жеткізу шарты бойынша алдын ала төлемнің ұзақ мерзімді бөлігі 185.680 миллион теңге (2019 жылғы 31 желтоқсан: 357.902 миллион теңге) болды.

Шарт талаптарына сай ҚМГ Қашаған Б.В. жеткізілетін шикі мұнайдың көлемі ауыртпалықсыз болатындығын қамтамасыз етуі тиіс.

Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемемен мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**22. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

Топ негізгі құралдардың бірқатар объектілері, оның ішінде басым әуе кемелері бойынша жалдау шарттарын жасады.

2012 жылдан бастап 2014 жылға дейін Топтың еншілес ұйымы «Эйр Астана» АҚ (бұдан әрі – «Эйр Астана») жалдау мерзімінің соңында меншік құқығының өтуімен белгіленген пайыздық мөлшерлемесі бар жалдау талаптарында 10 (он) әуе кемесін сатып алды. Әрбір әуе кемесі бойынша жалдау мерзімі 12 (он екі) жылды құрайды. «Эйр Астана» АҚ-да жалдау мерзімінің соңында номинал баға бойынша әрбір әуе кемесін сатып алу мүмкіндігі бар. Ұшақтарды жалдау шарттарының көпшілігі жалдау мерзімінің соңында сатып алу мүмкіндігінсіз сегіз жылға жасалады.

5 (бес) жаңа Airbus қатысты лизинг берушіге қаржы институттары берген қарыздар Еуропалық Экспорттық-Кредит агенттіктерінің кепілдігімен қамтамасыз етілді; 3 (үш) Boeing – 767 US Export Import Bank кепілдігінде.

Эйр Астана жалдау бойынша міндеттемесін қамтамасыз ету ретінде 266.484 миллион теңге баланс құнымен жалданған активтерге кепіл берді (2019 жылғы 31 желтоқсан: 201.396 миллион теңге).

Топтың жалдау бойынша міндеттемелеріне белгілі бір ковенанттар жатады. Бұл ковенанттар Топ берешегінің жалпы сомасын лимиттеуді қоса алғанда, бірақ оған шектелмей белгілі бір операцияларға қатысты тыйымдар салады. Бұл талаптар 2020 және 2019 жылдар бойы сақталды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыз сомасының есебі 4,01%-дан 14,5%-ға дейінгі (2019 жылғы 31 желтоқсан: 4,7%-дан 14,0%-ға дейін) тиімді пайыз мөлшерлемелеріне негізделеді.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құнымен бірге жалдау бойынша болашақ ең төменгі жалдау төлемдері былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Ең төменгі жалдау төлемдері		Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	
	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Бір жыл ішінде	139.234	101.928	118.878	84.282
2 жылдан 5 жылды қоса алғанда	343.809	296.409	288.224	238.632
Бес жылдан астам	138.253	146.158	108.217	103.942
	621.296	544.495	515.319	426.856
Минусы: қаржы төлемдерін білдіретін сомалар	(105.977)	(117.639)	–	–
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	515.319	426.856	515.319	426.856
12 ай бойы өтеуге жататын соманы шегергенде			(118.878)	(84.282)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар			396.441	342.574

Жалдау бойынша «Эйр Астана» АҚ-ның міндеттемесі АҚШ долларымен берілген.

Жалдау бойынша міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
1 қаңтарға арналған сальдо	426.856	156.493
16 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы сальдодағы өзгеріс (қайта есептелген)	–	240.119
Төленген сыйақы	(27.320)	(19.348)
Сатуға арналған активтерге аударымдар	–	(110)
Негізгі борышты төлеу	(95.262)	(102.611)
Есептелген сыйақы	33.835	28.177
Бизнесті біріктіру	1.037	23.879
Валютаны қайта есептеу	35.711	(1.655)
Жаңа жалдау шарттары	152.415	107.184
Өзгесі	(11.953)	(5.272)
31 желтоқсанға сальдо	515.319	426.856

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**23. РЕЗЕРВТЕР**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	Активтер- дің шығуы бойынша міндетте- мелер	Қоршаған ортаға келтірген шығыны үшін міндетте- мелер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Әлеуметтік объекті- лерді салу бойынша резервтер	Өзгелері	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтардағы резерв	181.453	66.068	18.474	33.670	121.251	420.916
16 ХҚЕС-ті қабылдаудан болған әсер (3-ескертпе)	-	-	-	-	348	348
Есептілік валютасын қайта есептеу	(236)	(168)	(13)	-	(216)	(633)
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер	5.239	478	-	-	584	6.301
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелерге аударымдар	(42)	-	-	-	-	(42)
Есеп бағалауларын қайта қарау	56.731	264	2.342	-	(4.602)	54.735
Дисконт сомасына ұлғайту	15.091	3.872	-	-	171	19.134
Бір жылғы резерв	6.432	2.888	4.393	1.727	52.678	68.118
Резервті пайдалану	(3.812)	(4.571)	(1.147)	(30.493)	(28.005)	(68.028)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(208)	(4.490)	(5.865)	-	(20.056)	(30.619)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	260.648	64.341	18.184	4.904	122.153	470.230
Есептілік валютасын қайта есептеу	8.705	3.704	(1)	-	12.747	25.155
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелерге аударымдар	(24)	-	-	-	-	(24)
Есеп бағалауларын қайта қарау	19.746	(1.877)	-	-	1.975	19.844
Дисконт сомасына ұлғайту	17.138	2.526	-	-	154	19.818
Бір жылғы резерв	1.815	5.454	722	-	19.035	27.026
Резервті пайдалану	(739)	(5.426)	(7.019)	-	(72.421)	(85.605)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(1.189)	(43)	(1.451)	(1.032)	(4.828)	(8.543)
2020 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	306.100	68.679	10.435	3.872	78.815	467.901

Резервтердің ағымдағы және ұзақ мерзімді бөлігі былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Активтер- дің шығуы бойынша міндетте- мелер	Қоршаған ортаға келтірген шығыны үшін міндетте- мелер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Әлеуметтік объекті- лерді салу бойынша резервтер	Өзгелері	Жиыны
Ағымдағы бөлік	1.931	7.825	18.184	4.904	86.523	119.367
Ұзақ мерзімді бөлік	258.717	56.516	-	-	35.630	350.863
2019 жылғы 31 желтоқсанға резерв	260.648	64.341	18.184	4.904	122.153	470.230
Ағымдағы бөлік	2.030	8.190	10.435	3.872	56.453	80.980
Ұзақ мерзімді бөлік	304.070	60.489	-	-	22.362	386.921
2019 жылғы 31 желтоқсанға резерв	306.100	68.679	10.435	3.872	78.815	467.901

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де резервтерге 34.965 миллион теңге сомаға (2019 жылғы 31 желтоқсан: 34.916 миллион теңге) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету резерві, 30.766 миллион теңге сомаға (2019 жылғы 31 желтоқсан: 27.965 миллион теңге) газды тасымалдау резерві, 563 миллион теңге сомаға (2019 жылғы 31 желтоқсан: 4.585 миллион теңге) ЕМГ экологиялық тексерудің нәтижелері бойынша резерв жатады (39-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**23. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)**

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ компаниялар Консорциумымен («Ерсай Каспиан Контрактор» ЖШС және «Caspian Offshore and Marine Construction» ЖШС) өзін-өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысын салу бойынша кешенді жұмыстарды сатып алу 2012 жылғы 5 шілдедегі шарттан туындайтын мәселелер бойынша арбитраждық сот істеріне қатысты басқа да резервтер құрамында 90 миллион АҚШ доллары (баламасы 34.132 миллион теңге) мөлшерінде резервті есептеді.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 90,4 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (транзакцияның күніне айырбастау бағамы бойынша баламасы 38.821 миллион теңге) дауды реттеудің барлық сомасын төледі (39-ескерте).

24. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Мемлекеттік зейнетақымен қамтамасыз ету бойынша міндеттемелер**

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық және жалақы бойынша шығыстар олар туындаған сәттегі шығыстарға жатқызылады.

Бұдан басқа, Топ жинақтаушы зейнетақы қорларына жұмыскерлердің жарнасы ретінде төленетін жұмыскерлердің жалақысынан 10% ұстап қалады. Осындай шығыстар олар орын алған кезеңде көрсетіледі.

Белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары

Әртүрлі жоспарлар бойынша жұмыскерлерге төлеу бойынша міндеттемелер Топтың кейбір еншілес ұйымдарының (ҚМГ ҰК, ҚТЖ ҰК, ҚТК, Самұрық-Энерго, ҚАО ҰАК, ЕМАЭС-2 және «Қазпоша» АҚ) және кәсіподақ ұйымдары ұсынған осы еншілес ұйымдардың жұмыскерлері арасында жасалған ұжымдық шарттарға сәйкес төлеуге жатқызылады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары бойынша Топтың жалпы міндеттемелері мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Белгіленген төлем мөлшерлері бар зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің ағымдағы құны	134.994	124.823
Өтеу мерзімі жыл ішінде болатын міндеттеме	(14.051)	(12.983)
Өтеу мерзімі бір жылдан кейін болатын міндеттеме	120.943	111.840

31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемдердің және тіркелген төлемдердің белгіленген мөлшерлері бар зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын салыстыру былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Міндеттемелердің жыл басындағы жалпы сомасы	124.823	101.521
Өзге де жиынтық кіріс құрамында кезең ішінде танылған актуарлық шығындар	8.295	7.667
Сыйақы шығындары	9.282	8.019
Ағымдағы қызметтердің құны	6.336	4.900
Бұрынғы қызметтердің құны	226	8.760
Сатудан активтерге аударымдар	(37)	(337)
Шетел валюталарын қайта есептеу	940	–
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(12.172)	(8.757)
Бұрынғы қызметтердің танылмаған құны	(1.000)	3.383
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер	158	452
Кірістер мен шығыстар құрамында кезең ішінде танылған актуарлық (кірістер)/шығыстар	(1.857)	(785)
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	134.994	124.823

21.282 миллион теңге мөлшерінде қызметтердің ағымдағы құнын, пайыздар бойынша шығыстарды, актуарлық шығынды және бұрынғы қызметтердің танылмаған құнын қамтитын қызметтердің жалпы құны 2020 жылы тиісті баптарда жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалды (2019 жылы: 31.944 миллион теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ЖҰМЫСҚЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары (жалғасы)**

Топтың міндеттемелерінің есептері өлім-жітім деңгейі бойынша жарияланған статистикалық деректер, сондай-ақ Топ жұмысқерлердің саны, жасы, жынысы мен өтілі бойынша нақты деректер негізінде дайындалды. Есепті күнгі барлық жоспарлар үшін орта өлшемді мән ретінде есептелген өзге де негізгі жол берулер төменде келтірілген:

	2020 жыл	2019 жыл
Дисконт мөлшерлемесі	8,22%	7,92%
Болашақтағы қаржылық көмектің күтілетін жылдық өсімі	5,40%	4,12%
Болашақтағы ең төменгі жалақының күтілетін жылдық өсімі	4,86%	5,00%
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	2,71%	2,47%

25. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Өзге де қаржылық міндеттемелер		
Кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	47.200	41.603
Кредиторлық берешек	21.536	9.309
Жер қойнауын пайдалану құқығын алумен байланысты тарихи шығындар	11.922	11.761
Өлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша Акционер алдындағы міндеттемелер	-	3.046
Өзгелері	17.355	9.083
Өзге де қаржылық емес міндеттемелер		
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	27.055	26.825
Сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер	6.937	7.674
Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер	29	60
Өзгелері	6.051	4.159
	138.085	113.520

26. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешекке мыналар кірді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Сауда кредиторлық берешек	731.348	909.461
Негізгі құралдарды жеткізу үшін кредиторлық берешек	82.722	112.150
Өзге де кредиторлық берешек	14.188	23.671
	828.258	1.045.282

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Теңгемен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	413.111	507.172
АҚШ долларымен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	239.608	326.279
Басқа валюталарда көрсетілген сауда кредиторлық берешек	78.629	76.010
	731.348	909.461

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Өзге де қаржылық міндеттемелер		
Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша Акционер алдындағы міндеттемелер	54.027	12.100
Клиенттердің қаражаты	40.364	34.768
Қызметкерлерге төлемдер бойынша міндеттемелер	35.181	29.972
Кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	6.174	7.355
Төленуге жататын дивидендтер	477	6.727
Өзгесі	30.445	43.312
Өзге де қаржылық емес міндеттемелер		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	228.774	299.467
Төленуге жататын басқа салықтар	179.929	137.789
Демалыстар мен жұмыскерлердің басқа да сыйақылары бойынша резерв	87.479	88.685
Зейнетақы және әлеуметтік аударымдар бойынша міндеттемелер	16.750	15.805
Өзге де бағалау міндеттемелері	12.162	19.975
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	11.971	11.802
Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер	197	–
Өзгесі	48.101	33.969
	752.031	741.726

27. ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі түсім мыналарды қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Шикі мұнай сату	1.971.894	3.529.421
Мұнай өнімдерін сату	1.844.148	2.589.921
Теміржолмен жүк тасымалдары	1.075.719	970.096
Қайта өңделген газ өнімін сату	810.280	875.150
Тазартылған алтынды өткізу	637.758	435.835
Уран өнімін сату	563.266	467.777
Телекоммуникациялық қызметтер	519.687	432.329
Мұнай мен газ тасымалдау	289.858	389.464
Электр энергиясын тасымалдау	286.804	222.229
Электрлік кешен	262.969	240.491
Алыс-беріс мұнайын өңдеу	192.482	195.272
Авиатасымалдаулар	162.962	331.340
Пошта қызметтері	41.765	46.303
Пайыздық кіріс	40.137	38.823
Жолаушылар темір жол тасымалы	39.397	86.012
Минусы: Шикі мұнай сапасының банкі	(2.283)	(14.956)
Минусы: жанама салықтар және коммерциялық жеңілдіктер	(538.286)	(586.663)
Өзге де кіріс	357.452	400.069
	8.556.009	10.648.913

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Географиялық нарық		
Қазақстан	4.041.217	3.733.260
Өзге де елдер	4.514.792	6.915.653
	8.556.009	10.648.913

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. ӨТКІЗІЛГЕН ӨНІМНІҢ ЖӘНЕ КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде сатылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құны мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Материалдар мен қорлар	3.225.362	4.597.447
Тозу, тауысылу және амортизация	940.167	849.888
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	910.830	895.307
Отын және энергия	362.935	400.468
Жөндеу және қызмет көрсету	254.890	244.487
Алынған өндірістік қызметтер	241.946	301.679
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	103.853	93.694
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	86.858	142.825
Пайыздық шығыстар	62.544	69.004
Көлік қызметтері	58.662	49.629
Жалдау	46.152	82.149
Өзгесі	324.522	262.204
	6.618.721	7.988.781

29. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі жалпы және әкімшілік шығыстар мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	204.885	209.941
Тозу және амортизация	36.172	36.317
Кеңес беру қызметтері	34.755	39.100
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	31.399	34.983
Демеушілік көмек және қайырымдылық	10.596	7.977
Жөндеу және қызмет көрсету	7.882	7.211
Сауда дебиторлық берешек пен басқа да активтер бойынша күтілетін кредиттік шығын резервтері	6.983	17.475
Бөгде ұйымдардың өзге қызметтері	5.254	6.246
Жалдау	4.600	5.251
Коммуналдық шығыстар мен ғимараттарды ұстап күту	3.677	4.641
Іссапар шығыстары	2.576	8.520
Көлік қызметтері	2.339	3.717
Банктердің қызметтері	1.733	2.053
Кәсіби оқытуға және біліктілікті арттыруға арналған шығыстар	1.526	3.196
Айыппұлдар мен өсімақылар	1.229	(22.846)
Консорциуммен сот шағымы бойынша провизия (39-ескертпе)	-	34.132
Өзгелері	70.269	71.943
	425.875	469.857

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ШЫҒЫСТАРЫ**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі тасымалдау және сату бойынша шығыстар мыналарды қамтыды

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Тасымалдау	472.576	426.399
Кеден салымы	72.959	132.395
Рента салығы	41.120	133.144
Рента шығыстары	27.224	27.064
Өлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	17.423	17.902
Тозу және амортизация	17.356	13.877
Агенттерге комиссиялық сыйақылар және жарнама	15.325	20.937
Өзгесі	6.566	7.316
	670.549	779.034

31. ҚҰНСЫЗДАҢУ ШЫҒЫНЫ

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі шығын мыналарды қамтиды

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау бойынша активтердің, материалдық емес активтердің құнсыздануы	293.178	297.693
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануы / (қалпына келтірілуі) (10-ескерпме)	36.790	413
Өтелуге жататын ҚҚС-тың құнсыздануы	7.553	19.143
Өзге де қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығын	4.901	13.336
Сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	3.115	10.208
Берілген қарыздар бойынша күтілетін кредиттік шығынды есептеу / (қалпына келтіру) (11-ескерпме)	2.053	(8.924)
Кредиттік мекемелердегі қаражат бойынша күтілетін кредиттік шығынды (қалпына келтіру) / есептеу	(3.970)	4.381
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығынды (қалпына келтіру) / есептеу	(337)	436
Өзгесі	458	19.007
	343.741	355.693

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін келесі ұзақ мерзімді активтер бойынша құнсыздану мыналарды қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Құнсыздану шығындары		
ҚМГИ Қайта өңдеу АҚГБ	162.455	93.587
ЕМГ АҚГБ	60.440	–
Сұңқар, Барыс және Бүркіт өздігінен жүретін баржалар (Баржалар)	10.297	11.837
«Сәтті» өзін-өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысы («Сәтті» ӨКЖБҚ)	–	24.505
Батуми мұнай терминалы АҚГБ (БМТ АҚГБ)	–	12.583
Өзгесі	36.586	27.738
Активтерді есептен шығарудан болған шығындар		
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ («ҚМГ БӨ») браунфилдтер	19.692	18.888
«Қаламқас-теңіз» жобасы	–	45.562
«Жемчужина» жобасы	–	38.180
KLPE	3.593	24.813
«Самтыр», «Жайық», «Сарайшық», «Забурение» жобалары	115	–
	293.178	297.693

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. ҚҰНСЫЗДАНУ ШЫҒЫНЫ (жалғасы)****ҚМГИ Қайта өңдеу АҚГБ**

2020 және 2019 жылдары Топ ҚМГИ Қайта өңдеу АҚГБ-ның құнсыздануға тест өткізді. Топ құнсыздану белгілерін қарастыру кезінде басқа факторлармен қатар мұнай өңдейтін зауыттардың болжамды маржасын және өндіріс көлемдерін ескерді. «ҚМГИ Қайта өңдеу» АҚГБ өтелетін құны дисконтталған ақша ағындарының әдісін пайдалана отырып есептелген шығару шығыстарын (ӨКЖБҚ) шегере отырып әділ құнның негізінде айқындалды. «ҚМГИ Қайта өңдеу» АҚГБ үшін ӨКЖБҚ-да пайдаланылған шешуші жорамалдар операциялық пайда, дисконттау мөлшерлемесі және бюджеттік кезеңнен кейін ақша ағындарының экстраполяциясы үшін пайдаланылған өсу қарқындары болып табылады. «ҚМГИ Қайта өңдеу» АҚГБ үшін ақша қаражаты қозғалысының болжамдарына қолданылған дисконттау мөлшерлемесі 10,7% (2019 жыл: 9,6%) болды және 5 жылдық кезеңдегі ақша ағындары 2,2% (2019 жыл: 1,9%) өсу қарқынын пайдалана отырып экстраполяцияланды, бұл сала бойынша ұзақ мерзімді орташа өсу қарқындарына сәйкес келеді. Қалдық құны үшін пайдаланылатын капиталдану мөлшерлемесі 8,5% (2019 жылы: 7,7%) құрайды.

Топ құнсыздануына тест мақсаттары үшін болжамды ақша ағындары мұнай өңдейтін зауыттың болжамды маржасының төмендеуі мен салық салынғаннан кейін дисконттау мөлшерлемесінің өзгеруін көрсету үшін жаңартылды. 2020 жылы тест нәтижелерінің негізінде Топ 155.544 миллион теңге және тиісінше 6.911 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған шығынды мойындады (2019 жыл: 86.946 миллион және 6.641 миллион теңге).

Сезімталдылықты талдау

Қосымша құнсыздану егер капиталдың орташа алынған құны 13%-ға дейін 2.3-тармақтан артық ұлғаятын болса немесе операциялық пайда 28,4%-дан артық азаятын болса, есептелуі мүмкін.

ЕМГ АҚГБ

2020 жылы ЕМГ негізгі құралдардың өтелетін құнын және мұнайға болжамды бағалардың төмендеуі сияқты құнсыздану белгілерінің болуына орай барлау және бағалау активтерін бағалады. ЕМГ өтелетін құнды ақша ағындарын дисконттау үлгісін пайдалана отырып пайдалану құндылығының әдісі бойынша есептеді. Ақша қаражаты қозғалысының болжамдарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 14,4% болды. 5-жылдық бизнес-жоспар ақпараттың негізгі дереккөзі ретінде пайдаланылды және шикі мұнайды өндіру, сату көлемдері, кірістер, шығыстар мен күрделі шығындар бойынша болжамдарды қамтиды. Бұл бағалаудың нәтижесінде активтердің баланстық құны олардың өтелетін құнынан 60.440 миллион теңгеден асты, және, тиісінше, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте негізгі құралдардың құнсыздануы 44.098 миллион теңге сомаға және барлау мен бағалау бойынша активтер 16.342 миллион теңге сомаға танылды.

Сезімталдылықты талдау

Қосымша құнсыздану егер капиталдың орташа алынған құны 15,4%-ға дейін 1-тармаққа артық ұлғаятын болса немесе Brent бағасы 1%-ға азаятын болса, есептелуі мүмкін.

Баржалар

Өтелетін құн пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды, олар, қолданыстағы және ықтимал келісімшарттардың қолданылу мерзімінің соңына дейін баржалардан алынады, пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі 11,3% (2019 жыл: 10,05%) болды. 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тесттің нәтижесінде Топ 10.297 миллион теңге мөлшерінде (2019 жыл: «Сұңқар» және «Бүркіт» баржалары бойынша 11.837 миллион теңге) «Сұңқар», «Барыс» және «Бүркіт» баржаларының құнсыздануынан болған шығынды мойындады.

Сәтті ӨКЖБҚ

Сәтті ӨКЖБҚ-ның өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы бұрғылау қондырғысынан күтілетін келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды. Болжамды ақша ағындары Топ басшылығымен бекітілген 2020-2024 жылғы бюджетке және инфляцияға 12,5%-дың дисконттау мөлшерлемесі негізінде экстраполяцияландырылған бұрғылау қондырғысының 2041 жылға дейінгі пайдалы қолданылу кезеңіне дейінгі бағаланатын болжамдарға негізделген. Осы талдау нәтижесінде 2019 жылы Топ басшылығы құнсызданудан шығынды 24.505 миллион теңге көлемінде таныды. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Сәтті» ӨКЖБҚ өтелетін құны оның баланстық құнынан асты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. ҚҰНСЫЗДАНУ ШЫҒЫНЫ (жалғасы)****БМТ АҚГБ**

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ БМТ АҚГБ-ға қатысты ӨКЖБҚ әдісін пайдалана отырып 12.583 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану шығынын таныды. Құнсыздану постболжамды кезеңде мұнайды тасымалдау көлемінің азаюынан туындаған. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БМТ АҚГБ өтелетін құны оның баланстық құнынан асты.

ҚМГ БӨ-дегі браунфилдер

2020 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ ҚМГ БӨ жобалары бойынша 19.692 миллион теңге мөлшерінде барлау мен бағалау активтерін есептен шығарды, олардың жер қойнауын пайдалану келісімшарттары бұзылып, Үкіметке қайтарылды (2019 жыл: 18.888 миллион теңге).

«Қаламқас-теңіз» жобасы

2019 жылғы 27 қыркүйекте Топ «Қаламқас-теңіз» кен орнын дамытуды ұзартпау жөнінде шешім қабылдады. Нәтижесінде 119.000 мың АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 45.562 миллион теңге) «Қаламқас-теңіз» кен орнын барлау және бағалау активтері есептен шығарылды.

«Жемчужина» жобасы

«Жемчужина» жобасы 2019 жылғы 14 желтоқсанға дейін барлау сатысында болды, келесі сатыға өту үшін жоба серіктестері Даму жоспарын ұсынулары тиіс. Алайда, 2019 жылдың соңына «Жемчужина» жобасының серіктестері Даму жоспарын ұсынбауды шешіп, «Жемчужина» ӨБК-ке сәйкес келісімшарттық аумақтан ерікті түрде бас тартуға келісті, соның нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 38.180 миллион теңге үшін құнсыздану шығынын мойындады.

KLPE

«Атырау облысында интеграцияланған газ-химия кешенін салу (екінші фаза)» жобасы конфигурациясының өзгеруі салдарынан 2020 жылы KLPE аяқталмаған құрылысқа қосылған капиталдандырылған шығындардың құнсыздануына тест өткізді. Өткізілген тест нәтижелері бойынша KLPE баланстан 3.593 миллион теңге (2019 жыл: 24.813 миллион теңге) сомаға капиталдандырылған шығындарды есептен шығарды. Есептен шығарылған шығындарға техникалық-экономикалық негіздемелерді әзірлеу, кеңес беру, заңгерлік және жоба бойынша басқа да қызметтер бойынша шығыстар жатады.

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі қаржы шығындары мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Қарыздар және шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	440.027	414.554
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша қаржылық шығындар (19-ескертпе)	45.278	45.236
Жалдау пайыздары бойынша міндеттемелер	33.853	30.055
Резервтер және өзге де берешектер бойынша дисконт сомасына ұлғайту	20.557	20.447
Мұнайды жеткізу шарты бойынша пайыздық шығыстар (21-ескертпе))	13.735	52.644
Қаржылық кепілдіктерді мойындау шығыстары	12.757	18.880
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша активтер бойынша дисконт	2.310	2.845
Өзгесі	40.436	55.119
	608.953	639.780

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР (жалғасы)**

2020 жылғы маусымда Топ 217 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 86.503 миллион теңге) жалпы номиналды көлемі 1.100 миллион АҚШ доллары болатын 2012 жылы шыққан Еурооблигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Төлемдердің жалпы сомасы 284 миллион АҚШ доллары болды (баламасы 113.229 миллион теңге), оған 6 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 2.505 миллион теңге) есептелген пайыздарды және 61 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 24.221 миллион теңге) мерзімінен бұрын өтегені үшін сыйлықақыны қоса. Топ мерзімінен бұрын өтелгені үшін сыйлықақыны қаржылық шығындар құрамында мойындады (19-ескерпне).

2020 жылғы қазан-қарашада Топ номиналды құны 906.564 мың АҚШ доллары (баламасы 392.214 миллион теңге) болатын 2022 және 2023 жылдары өтеу мерзімімен облигацияларды толығымен мерзімінен бұрын сатып алды. Мерзімнен бұрын өтеу үшін комиссия сомасы 49 миллион АҚШ доллары (баламасы 21.057 миллион теңге) болды. Топ мерзімінен бұрын өтелгені үшін комиссияны қаржылық шығындар құрамында мойындады (19-ескерпне).

33. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі қаржылық кіріс мыналарды қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
Кредиттік мекемелердегі қаражат және ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша сыйақы	66.117	76.799
Қарыздар және қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс	36.541	40.997
Қаржылық міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен кірістер	29.558	273
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша міндеттемелер бойынша дисконт	11.201	9.049
Пайда/шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалаудан болған кіріс	10.765	1.639
Берілген кепілдіктер бойынша кіріс	10.277	26.924
Қарыздарды есептен шығару	-	111.476
Өзгесі	15.729	13.792
	180.188	280.949

2020 жылғы мамырда Топ Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Көлік комитетімен 2019 жылы жылдық 11,5% ставка бойынша шығарылған және 2017 жылы шығарылған 780 миллион АҚШ доллары көлеміндегі еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін пайдаланылған 307.194 миллион теңге сомасындағы облигациялар бойынша купондық мөлшерлеменің бір бөлігін субсидиялауға шарт жасады. 2020 жыл ішінде Топ Бағдарламада көзделген мемлекеттік субсидиялардан түскен кірістерді қаржылық кірістер құрамында 29.183 миллион теңге мөлшерінде таныды (19-ескерпне).

2019 жылы Топ «Жемчужина» жобасы бойынша серіктестерден 3.543 миллион теңге мөлшеріндегі сыйақыны қоса алғанда, жалпы сомасы 110.930 миллион теңге карри-қаржыландыру қарызын тануды тоқтатты, өйткені «Жемчужина» жобасының серіктестері келісімшарттық аумақтан өз еркімен бас тартуды шешті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ПАЙДАСЫНДАҒЫ ҮЛЕС, НЕТТО**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы/(шығынындағы) үлесі мыналарды қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл
«Азия газ құбыры» ЖШС	175.339	168.086
«Теңізшевройл» ЖШС	173.476	414.940
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	81.582	70.869
«Қазмырыш» ЖШС	75.280	51.579
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	55.005	56.194
«КАТКО» БК» ЖШС	25.073	11.938
Маңғыстау Инвестментс Б.В.	16.749	81.991
«Қазгермұнай БК» ЖШС	15.622	17.561
«Оңтүстік тау-кен химия компаниясы» БК ЖШС	11.533	7.765
Forum Muider Б.В.	11.504	12.243
«Қазақстан-Қытай мұнай құбыры» ЖШС	10.380	3.313
Petro Kazakhstan Ink	(8.812)	(18.244)
Ural Group Limited BVI	(10.265)	(18.895)
«Астана Газ ҚМГ» АҚ	(15.007)	(596)
Өзгелері	24.149	56.013
	641.608	914.757

35. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	190.640	228.776
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	16.043	19.653
Үстеме пайда салығы	(194)	11.291
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс/(үнемділік)		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	17.090	65.376
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	26.021	62.242
Үстеме пайда салығы	(2.985)	(4.904)
Табыс салығы бойынша шығыстар	246.615	382.434

Бухгалтерлік пайдадан бастап табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша табыс салығын есептегенге дейін есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру 31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішінде (2020 және 2019 жылдары 20%) былайша көрсетіліп отыр:

<i>Миллион теңгемен</i>	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	829.157	1.802.915
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығының шығыстары	165.831	360.583
Есептен шығарылмайтын немесе салық салу мақсатында салық салынбайтын баптардың салық әсері	61.117	86.317
Кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгеріс	82.035	14.169
Корпоративтік табыс салығының әртүрлі мөлшерлемелерінің әсері	26.219	21.047
Үстеме пайда салығы	(3.179)	6.388
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың салық салынбайтын пайдадағы үлесі	(100.816)	(123.559)
Өзге де айырмалар	15.408	17.489
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың жиынтығы	246.615	382.434

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Активтер мен міндеттемелерді есептеу үшін салық негізімен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сома арасындағы уақытша айырмаларға есептік күні қолданылған заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген 31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық сальдосы мыналарды қамтиды:

	2020 жыл				2019 жыл (қайта есептелген)			
	Корпора- тивтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	Корпора- тивтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны
<i>Миллион теңгемен</i>								
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер								
Негізгі құралдар	51.983	-	-	51.983	48.672	-	-	48.672
Кейінге шегерілген салық шығындары	883.930	-	-	883.930	804.080	-	-	804.080
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	16.864	-	-	16.864	16.560	82	-	16.642
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығын	36.876	-	-	36.876	24.007	-	-	24.007
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттемелер бойынша резерв	71.398	-	-	71.398	39.186	256	-	39.442
Өзге де есептеулер	148.834	-	-	148.834	114.811	-	-	114.811
Өзгелері	34.648	-	-	34.648	68.609	3.893	-	72.502
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	(652.493)	-	-	(652.493)	(570.458)	-	-	(570.458)
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(512.773)	-	-	(512.773)	(457.658)	(758)	-	(458.416)
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	79.267	-	-	79.267	87.809	3.473	-	91.282
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер								
Негізгі құралдар	1.127.858	392	-	1.128.250	1.063.984	7.608	-	1.071.592
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың бөлінбеген пайдасы	-	-	419.083	419.083	-	-	356.581	356.581
Өзгесі	108.696	-	-	108.696	95.531	-	-	95.531
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(512.773)	-	-	(512.773)	(457.658)	(758)	-	(458.416)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	723.781	392	419.083	1.143.256	701.857	6.850	356.581	1.065.288
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(644.514)	(392)	(419.083)	(1.063.989)	(614.048)	(3.377)	(356.581)	(974.006)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

31 желтоқсанда аяқталған жылдарға кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

	2020 жыл				2019 жыл (қайта есептелген)			
	Корпора- тивтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	Корпора- тивтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны
<i>Миллион теңгемен</i>								
1 қаңтарға сальдо (қайта есептелген)	614.048	3.377	356.581	974.006	502.066	8.281	295.580	805.927
Сальдода 16 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы өзгеріс (қайта есептелген)	-	-	-	-	(39)	-	-	(39)
Есептілік валютасын қайта есептеу	3.776	-	36.481	40.257	(1.861)	-	(1.241)	(3.102)
Өзге де жиынтық кірісте көрсетілді	7.074	-	-	7.074	2.739	-	-	2.739
Еншілес ұйымдарды сатып алу	3.560	-	-	3.560	47.685	-	-	47.685
Тоқтатылған қызмет	(1.034)	-	-	(1.034)	(1.918)	-	-	(1.918)
Пайда мен шығында көрсетілген	17.090	(2.985)	26.021	40.126	65.376	(4.904)	62.242	122.714
31 желтоқсандағы сальдо	644.514	392	419.083	1.063.989	614.048	3.377	356.581	974.006

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта соған қатысты актив пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер оларға байланысты салық жеңілдіктері іске асырылуы мүмкін ықтималдық одан әрі болмайтын сол дәрежеде азайтылады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтер, негізінен, 652.493 миллион теңге (2019 жылғы 31 желтоқсан: 570.458 миллион теңге) сомада ауыстырылған салық шығындарына жатқызылды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасында ауыстырылған салық шығындары салық салу мақсатында олар туындаған сәттен бастап 10 (он) жыл өткеннен кейін мерзімі өтеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ШОҒЫРЛАНДЫРУ**

Мына еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілді:

	Негізгі қызметі	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі		
			2020 жыл	2019 жыл	
1	«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ» ҰК) және еншілес ұйымдары	Мұнай мен газды барлау, өндіру, қайта өңдеу және тасымалдау	Қазақстан	90,42%	90,42%
2	«ҚМГ Қашаған Б.В.» ЧКОО	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Нидерландтар	95,00%	95,00%
3	«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ» ҰК) және еншілес ұйымдары	Жолаушылар және жүк тасымалы	Қазақстан	100,00%	100,00%
4	«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ («ҚАӨ» ҰАК) және еншілес ұйымдары	Уранды, сирек металдарды шығару және өндіру	Қазақстан	75,00%	81,28%
5	«Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық-Энерго») және еншілес ұйымдары	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%	100,00%
6	«Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC») және еншілес ұйымдары	Электр қуатын тарату	Қазақстан	90,00% + 1	90,00% + 1
7	«Қазпошта» АҚ және еншілес ұйымдары	Почта және қаржылық қызмет	Қазақстан	100,00%	100,00%
8	«Қазақтелеком» АҚ («ҚТК») және еншілес ұйымдары	Телекоммуникациялар қызметі	Қазақстан	52,03%	52,03%
9	«Эйр Астана» АҚ («Эйр Астана») және оның еншілес ұйымдары	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	51,00%	51,00%
10	«Samruk-Kazyna Construction» АҚ және еншілес ұйымдары	Құрылысты және жылжымайтын мүлікті басқару	Қазақстан	100,00%	100,00%
11	«Тау-кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	Қатты пайдалы қазбаларды барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	100,00%	100,00%
12	«Біріккен химия компаниясы» ЖШС («БХК») және еншілес ұйымдары	Химия саласындағы жобаларды әзірлеу және іске асыру	Қазақстан	100,00%	100,00%
13	«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС және еншілес ұйымдары	Инвестициялық қызмет	Қазақстан	100,00%	100,00%
14	«Самұрық-Қазына Контракт» ЖШС	Сатып алу қызметін ұйымдастыру	Қазақстан	100,00%	100,00%
15	«КОРЭМ» АҚ	Электр қуаты нарығының операторы	Қазақстан	100,00%	100,00%
16	«СҚ Бизнес Сервис» ЖШС және еншілес ұйымдары	АТ бойынша ақпараттық және сервистік қызметтер	Қазақстан	100,00%	100,00%
17	«Qazaq Air» АҚ	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	100,00%	100,00%
18	«Қазақстан атом электр станциялары» АҚ	Электрэнергетикалық сектор компанияларына қызмет көрсету	Қазақстан	100,00%	100,00%
19	«МАЭС-2 Екібастұз станциясы» АҚ	Электр энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%	100,00%

37. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

24 ХБЕС «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» стандартына сәйкес тараптар, егер бір тараптың басқа тарапты бақылауға және қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдау кезінде басқа тарапқа айтарлықтай ықпал етуге мүмкіндігі болса, байланысты деп есептеледі. Әрбір байланысты тараппен ықтимал қарым-қатынастарды бағалау кезінде қарым-қатынастардың заңгерлік ресімделуіне емес, олардың мәніне көп көңіл бөлінеді.

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізгі басқарушы персоналына біршама қатысу үлесі тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымды, сондай-ақ Үкімет бақылайтын өзге де кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**37. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)**

Мына кесте байланысты тараптармен 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

<i>Миллион теңгемен</i>		Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар		
		Қауымдасқан компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Мемлекет бақылайтын өзге де кәсіпорындар
Байланысты тараптардың берешегі	2020 жыл	3.008	29.132	22.639
	2019 жыл	4.225	40.165	25.921
Байланысты тараптардың берешегі	2020 жыл	27.742	218.085	9.163
	2019 жыл	34.212	186.746	14.946
Тауарлар мен қызметтерді сату	2020 жыл	137.678	324.665	736.717
	2019 жыл	115.182	370.651	506.918
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу	2020 жыл	268.838	1.163.124	23.381
	2019 жыл	194.076	1.547.959	20.833
Өзге де (шығын)/пайда	2020 жыл	8.870	26.557	3.756
	2019 жыл	(2.531)	(1.748)	2.342
Ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражат (активтер)	2020 жыл	–	242	262.012
	2019 жыл	–	248	308.250
Берілген қарыздар	2020 жыл	17.279	313.509	5.559
	2019 жыл	66.394	365.017	5.184
Алынған қарыздар	2020 жыл	14.004	4	1.065.166
	2019 жыл	17.460	5	1.114.707
Өзге де активтер	2020 жыл	6.833	16.802	158.936
	2019 жыл	13.171	116.244	120.270
Өзге де міндеттемелер	2020 жыл	65.329	46.634	39.063
	2019 жыл	15.132	61.270	31.483
Байланысты тараптарға есептелген сыйақы	2020 жыл	6.733	31.424	26.820
	2019 жыл	11.049	43.425	10.901
Байланысты тараптар есептеген сыйақы	2020 жыл	12.462	4.763	79.974
	2019 жыл	1.676	11.362	88.097

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 48.121 миллион теңге сомасында (2019 жылғы 31 желтоқсан: 51.062 миллион теңге) Топтың бірқатар қарыздарына Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берді.

Қоса берілген жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған негізгі басқарушы персоналға төленген жалпы сыйақы сомасы 2020 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жылы 6.247 миллион теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсан: 8.870 миллион теңге). Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы негізінен келісімшарттарда белгіленген жалақы бойынша шығыстардан және операциялық нәтижелерге қол жеткізуге негізделген өзге де төлемдерден тұрады.

38. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы құралдарына қарыздар, ҚР Үкіметінен қарыздар, жалдау бойынша міндеттемелер, клиенттердің қаражаты, туынды құралдар, ақша қаражаты және олардың баламалары, берілген қарыздар, кредит мекемелеріндегі қаражат, өзге де қаржы активтері, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешек кіреді. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер-бұл пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі, валюталық тәуекел және кредиттік тәуекел. Топ сондай-ақ барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын өтімділікке байланысты тәуекелді қадағалайды.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі нарықтағы сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ауытқу тәуекелін білдіреді. Топ оларда өзінің жеке және қарыз қаражаты, сондай-ақ оның инвестициялары көрсетілген валюталар бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің өзгерістеріне бақылауды жүзеге асыру арқылы пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелін шектейді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекеліне бейімділігі, негізінен, өзгермелі пайыздық мөлшерлемелермен Топтың ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді қарыздарына қатысты болады (*19-ескертілме*).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**38. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі (жалғасы)**

Мына кестеде Топтың табыс салығын (өзгермелі сыйақы мөлшерлемелерімен қарыздарының болуы салдарынан) есепке алғанға дейін (сату үшін қолда бар инвестициялардың әділ құнындағы өзгерістер салдарынан) пайдасының LIBOR өзгермелі пайыздық мөлшерлемелерінде болатын ықтимал өзгерістерге барлық қалған параметрлер тұрақты шама ретінде қабылданатын талаппен сезімталдығы көрсетілген

<i>Миллион теңгемен</i>	Базистік пункттердегі ұлғаю/(азаяу)*	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және шығынға әсері
2020 жыл		
АҚШ доллары	100/(25)	(8.942)/2.235
2019 жыл		
АҚШ доллары	35/(35)	(2.859)/2.859

* 1 базистік пункт = 0,01%.

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың, жалдау бойынша міндеттемелердің және сауда кредиторлық берешектің, банктердегі салымдардың, ақша қаражаты мен оның баламаларының, кредиттік мекемелердегі қаражаттың және дебиторлық берешектің елеулі сомасының болуы нәтижесінде Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайына теңгеге АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеруі біршама әсер етуі мүмкін

Мына кестеде Топ пайдасының табыс салығын есептегенде дейін АҚШ доллары және евро айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге, барлық қалған параметрлеріне тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Айырбастау бағамдарындағы ұлғаю/(кему)	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және шығынға әсері
2020 год		
АҚШ доллары	14,00%/(11,00%)	(431.973)/339.984
Еуро	14,00%/(11,00%)	(10.545)/8.285
2019 год		
АҚШ доллары	12,00%/(9,00%)	(368.433)/276.518
Еуро	12,00%/(9,00%)	(9.692)/7.196

Кредиттік тәуекел

Контрагенттердің Топтың қаржы құралдарымен жасалған шарттардың талаптарын орындамауы нәтижесінде туындаған кредиттік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы Топтың осы контрагенттердің алдындағы міндеттемелерінен асатын осындай жағдайлар болған кезде, сомамен шектеледі. Топ саясаты кредитті төлеуге қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдарымен операциялар жасауды көздейді. Кредиттік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржы активінің баланс құнына тең.

Топ өз тәуекелінің ең жоғары шамасы есепті күні көрсетілген күтілетін кредиттік шығын резервтерін шегергенде, берілген қарыздарының сомасында (11-ескертпе), кредиттік мекемелердегі қаражат сомасында (12-ескертпе), сауда-дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтерде (16-ескертпе), басқа да қаржы активтерінде (13-ескертпе) және ақша қаражаты мен оның баламаларында (17-ескертпе) көрінеді деп санайды.

Кредиттік тәуекелдің жинақталуы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де жағдайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар бір қарыз алушының немесе бірдей қызмет шарттарымен қарыз алушылар тобы берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**38. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Кредиттік тәуекел (жалғасы)**

Топта баламалы кредиттік тарихы бар контрагенттермен мәмілелер жасасуға және белгіленген несие беру лимиттерінен асырмауға тұрақты бақылауды көздейтін саясат қолданылады. Топ өзінің контрагенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істеу фактісінің арқасында кредиттік тәуекел азаяды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын болатын құн бойынша шұғыл түрде өткізе алмауының нәтижесінде туындауы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Мына кестеде осы міндеттемелерді өтеудің мерзімі бөлінісінде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақпарат берілген.

<i>Миллион теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	1 айдан артық, бірақ 3 айдан аспайтын	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан аспайтын	1 жылдан астам, бірақ 5 жылдан артық емес	5 жылдан астам	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	13	24	43.343	92.154	2.007.592	2.143.126
Қарыздар	79.199	89.703	1.005.031	3.509.439	7.506.849	12.190.221
Жалдау бойынша міндеттемелер	4.953	25.395	106.419	335.323	123.909	595.999
Клиенттердің қаражаты	40.356	–	8	13	–	40.377
Қаржылық кепілдіктер	27.404	20.525	64.625	273.599	103.299	489.452
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	348.453	416.480	64.588	22.227	1.448	853.196
	500.378	552.127	1.284.014	4.232.755	9.743.097	16.312.371

2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	331	377	23.166	136.666	2.118.816	2.279.356
Қарыздар	172.546	187.028	671.439	3.466.395	7.033.406	11.530.814
Жалдау бойынша міндеттемелер	5.230	20.200	69.599	257.676	110.251	462.956
Клиенттердің қаражаты	34.762	–	7	86	–	34.855
Клиенттердің қаражаты	22.839	23.980	76.603	414.912	110.477	648.811
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	432.641	496.024	112.264	11.135	–	1.052.064
	668.349	727.609	953.078	4.286.870	9.372.950	16.008.856

Капиталды басқару

Топ ең бастысы өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару арқылы және өзінің бақылау функцияларын іске асыра отырып, өзінің капиталын басқарады. Капиталды басқарудың басты мақсаты Топтың еншілес ұйымдары берешек пен капиталға қатысты оңтайландыру арқылы Акционерге кірістерді көбейтумен қатар қызметтің үздіксіз болуы қағидатын ұстануды жалғастыру жағдайында болуын қамтамасыз ету болып табылады. Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтажығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады.

Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтажығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады. Топ өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару үшін пайдаланатын қызметтің негізгі көрсеткіштері – бұл мына коэффициенттер: Пайызды, Салық салуды, Тозуды және Амортизацияны Есепке алғанға дейін Кіріске Борыш («D/EBITDA»); және Капиталға борыш («D/E»). Борыш ақша қаражаты мен оның баламалары құнына кемітілген тиісті еншілес ұйымдардың қарыздары, борыш қағаздары, кепілдіктері және қаржылық жалдауы бойынша міндеттемелеріне теңестіріледі. Капитал бас компанияның Акционерінің үлесіне жатқызылатын еншілес ұйымның бүкіл капиталына теңестіріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**38. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Капиталды басқару (жалғасы)**

Рұқсат етілген ең жоғарғы көрсеткіштер әрбір еншілес ұйымға оның бизнесінің мұқтажы және ерекшелікті артықшылығы негізінде мақұлданды және мынадай диапазондар шегінде өзгереді (Топ үшін қызметтің шоғырландырылған негізгі көрсеткіштері анықтамалық түрде берілді, өйткені Топ шоғырландырылған деңгейде қызметтің негізгі көрсеткіштерін бақыламайды):

Қызметтің негізгі көрсеткіштері	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
D/EBITDA	3,58	2,55
D/E	0,59	0,57

Миллиард теңгемен	2020 жыл	2019 жыл (қайта есептелген)
Қарыздар (19-ескертпе)	7.459	6.841
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары (20-ескертпе)	593	628
Жалдау бойынша міндеттемелер (22-ескертпе)	515	427
Туынды қаржы құралдары	1	2
Қор Тобына кірмейтін компаниялардың міндеттемелері бойынша кепілдік берілетін негізгі борыштың номинал сомасы	427	454
Борыш жиыны	8.995	8.352
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары	(2.228)	(1.994)
Таза борыш жиыны	6.767	6.358
EBITDA	2.512	3.279
Капитал жиыны	15.152	14.343

Қаржы құралдарының әділ құны

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау моделінің бөлінісінде ол туралы ақпаратты ашып көрсету үшін мынадай сатылылықты пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыққа арналған бағалар (ешқандай да түзетулерсіз).
- 2-деңгей: барлық шығыс деректері көрсетілетін әділ құнына айтарлықтай әсер ететін басқа да әдістер нарықта тікелей немесе жанама байқалады.
- 3-деңгей: бақыланытын нарықтық ақпаратқа негізделмейтін әділ құнды көрсетуге біршама әсер ететін бастапқы деректерде қолданылатын әдістер.

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құны келесі қаржы құралдары үшін әділ құнына негізделмелі түрде жақындау болып табылады

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Активтер				
ӘЖКӘҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	–	–	138.024	138.024
ӘЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	8.988	47.779	63	56.830
ПШӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	34.643	3.897	22.676	61.216
Туынды қаржы активтері	–	97	1.048	1.145

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**38. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2020 жылғы 31 желтоқсан
------------------	----------	----------	----------	----------------------------

Қаржы құралдарының санаттары**Активтер**

ӨЖКӨҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	–	–	214.396	214.396
ӨЖКӨҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	42.577	10.344	63	52.984
ПШӨҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	3.900	17.125	25.084	46.109
Туынды қаржы активтері	–	952	543	1.495

2020 жылғы 31 желтоқсанға

Миллион теңгемен	Баланс (ағымдағы) құн	Мыналарды пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
		Әділ құн	Белсенді нарықтағы баға белгілеулерін (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректерді (2-деңгей)

Қаржы активтері

Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	284.212	271.526	–	17.441	254.085
Кредиттік мекемелердегі қаражат	489.572	498.082	335.558	162.524	–

Қаржылық міндеттемелер

Қарыздар	7.459.200	8.370.443	5.246.774	2.217.000	906.669
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	593.222	416.166	–	416.166	–
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	53.374	51.693	–	35.972	15.721

2019 жылғы 31 желтоқсанға

Миллион теңгемен	Баланс (ағымдағы) құн	Мыналарды пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
		Әділ құн	Белсенді нарықтағы баға белгілеулерін (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректерді (2-деңгей)

Қаржы активтері

Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	306.433	314.192	–	26.674	287.518
Кредиттік мекемелердегі қаражат	763.766	776.646	474.248	302.381	17

Қаржылық міндеттемелер

Қарыздар	6.841.393	7.324.768	4.943.524	1.948.352	432.892
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	627.560	548.717	–	548.717	–
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	48.958	46.414	–	25.992	20.422

Жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарының әділ құны иеленетін пайыздық мөлшерлемелер бойынша ақшалай қаражаттың күтілетін болашақтағы ағындарын дисконттау арқылы есептелген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**38. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**

Төменде әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалау үшін пайдаланылатын елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер көрсетілген:

	Үлестік бағалау әдісі	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер	31 желтоқсанға диапазон	
			2020 жыл	2019 жыл
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	3,5-15%	3,5-15%
Қарыздар			1,9-13%	1,9-12,9%
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер			4,9%	4,1%

39. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Операциялық орта**

Қазақстанда нарықтық экономика талаптарына сай келетін экономикалық реформалар мен құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының болашақтағы тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкіметтің экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қабылдап жатқан шараларының тиімділігіне байланысты болады.

Шикі тауарларға бағалардың өзгеруі

Топ кірісінің көп бөлігі шикізат тауарларын, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан пайда болады. Ертеден осы өнімдерге баға тұрақты болмаған және ұсынысқа және сұранысқа өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты біршама өзгерді.

Баға тарифтер және импорттық баждар салу, биржалық алыпсатарлық, мүмкіндікті арттыруды немесе Топтың өнімдерін негізгі нарықтарға артық жабдықтауды қоса алғанда, Үкімет әрекетінің әсеріне де бейімделген. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер келешек бағалардың бағалануын айтарлықтай қиындатады.

Шикі тауарларға бағалардағы біршама немесе ұзаққа созылған төмендету Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелеріне және операциялардан болатын ақша ағындарына біршама немесе жағымсыз әсер етуі мүмкін. Топ шикі тауарларға бағалардың өзгеру тәуекелін біршама өзінің бейімдігін хеджирлемейді.

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла ма немесе жоқ па екеніне қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. Трансферттік баға белгілеу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар қол ұшын беру қағидаты бойынша айқындалған нарықтық бағалар негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Жаңа заң анық көрсетілмеген болып табылмайды және оның ережелерінің кейбіреуі қолданудың шағын тәжірибесіне ие.

Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей нұсқаулықтар жоқ.

Трансферттік баға белгілеу туралы заңды операциялардың кейбір түрлеріне қолданудың нәтижесінде трансферттік баға белгілеу туралы Қазақстандық заңмен байланысты белгісіздіктен салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшеленуі мүмкін деген тәуекел бар деп анық белгіленбеген, бұл 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салықтар, айыппұлдар мен өсімақылардың қосымша сомаларына әкелуі мүмкін.

Басшылық 2020 жылғы 31 желтоқсанда трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**39. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу**

Қазақстандық салық заңдары мен нормативтік-құқықтық актілер үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдері. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2020 жылдың 31 желтоқсанына есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2020 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

«Ембімұнайгаз» АҚ (Ембімұнайгаз) экологиялық тексеру

2018 жылы Топтың еншілес кәсіпорнында, Ембімұнайгаз, 2017 жылғы қараша мен 2018 жылғы желтоқсан аралығындағы кезеңде үш экологиялық тексеруді жүргізді, соның нәтижелері бойынша Ембімұнайгаз жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану талаптарын бұзуы салдарынан келтірген шығынды төлеу туралы хабарламаны алды.

2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша бұл тексерулер бойынша резерв 26.070 миллион теңге болды. 2019 жылы Ембімұнайгаз 10.420 миллион теңге мөлшерінде бұрын төлеген сомаларды қайтаруға өтініш берді және резервті осы сомаға ұлғайтты. Бұл ретте, уақтылы төлемегені үшін айыппұлдарды болдырмас үшін, Ембімұнайгаз 6.472 миллион теңге төледі. Сондай-ақ 2019 жылы соттың есептелген экологиялық шығын сомасын азайту туралы шешімінің негізінде Ембімұнайгаз 25.433 миллион теңге мөлшерінде танылған сомаларға түзетпе жазба жасады. Нәтижесінде, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша экологиялық шығынды төлеу резерві 4.585 миллион теңге болды.

2020 жылдың ішінде Ембімұнайгаз 658 миллион теңге сомаға резервке түзетпе жазба жасады, нетто және 3.364 миллион теңге сомаға төлем жасады. Осылайша, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резерв 563 миллион теңге болды (23-ескертпе).

АМӨЗ-ге 2015-2017 жылдары кешенді салықтық тексеру

2020 жылғы 15 желтоқсанда АМӨЗ 2015-2017 жылдар үшін кешенді салықтық тексеру нәтижелерін алды, соған сай ҚҚС бойынша қосымша есептеулер сомасы, ҚҚС пен өсімпұлды қоса алғанда, 9.257 миллион теңге болды, сондай-ақ ауыстырылатын шығындардың азаю сомасы 29.026 миллион теңге болды. АМӨЗ салықтық тексеру нәтижелерімен келіспеді және 2021 жылғы 28 қаңтарда Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне тиісті шағымын жіберді. Топ салықтарды қосымша есептеу тәуекелі төмен болып табылады деп есептейді және, тиісінше, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл тексеру бойынша резервті мойындамады.

Сот істері*Қорға тиесілі Kashagan B.V. акцияларының қамауға алынуына орай Қор шағымы бойынша Стати мырзаға және онымен байланысты тараптарға қарсы басталған сот ісі*

2017 жылғы 14 қыркүйекте Амстердам қ. соты шешімінің негізінде Қордың оған тиесілі құны 5,2 миллиард АҚШ доллары болатын ҚМГ Қашаған Б.В. акцияларының 50% қатысты құқықтарына бұл акцияларға билік ету бөлігінде шектеу (бұдан әрі – «шектеу») салынды.

Аталған шектеу Стокгольмнің Сауда Палатасының Арбитраждық Институтының жанында Арбитраждық трибунал 2013 жылы шығарған Қазақстан Республикасына қарсы Анатолий Статидің, Габриэль Статидің, Ascom Group SA және Terra Raf Trans Trading Ltd. Ісі бойынша арбитраждық шешімнің Нидерландтарда танылуы және орындалуы бойынша шағымды қамтамасыз ету шеңберінде салынды.

2020 жылғы 14 шілдеде Амстердам қаласының Апелляциялық соты Нидерландтардың аумағында Қазақстан Республикасына қарсы 2013 жылы шыққан арбитраждық шешімді мойындау туралы шешімді қабылдады, сот Қорға қатысты арбитраждық шешімнің орындалуы туралы Баптың талабын қабылдамады.

2020 жылғы 18 желтоқсанда Жоғарғы сот Амстердам қ. Апелляциялық сотының 2019 жылғы 7 мамырдағы қамауда ұстау туралы шешімінің күшін жойды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**39. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Сот істері (жалғасы)**

Қорға тиесілі Kashagan B.V. акцияларының қамауға алынуына орай Қор шағымы бойынша Стати мырзаға және онымен байланысты тараптарға қарсы басталған сот ісі (жалғасы)

2021 жылғы 17 наурызда Негізгі процесс бойынша тыңдаулар өтті. 2021 жылғы 28 сәуірде соттың Негізгі процесс бойынша істі одан әрі қарау туралы шешімі күтілуде.

Қазіргі уақытта Қор өз мүдделерін белгіленген тәртіппен қорғау бойынша барлық қажетті шараларды қолға алады және өз құқықтарын қорғауын жалғастырады.

ҚМГ еншілес компаниясы – «KMG Drilling & Services LLP» ЖШС-тің (бұдан әрі – «КМГ D&S») сот істері

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ Дриллинг (Топтың еншілес ұйымы) компаниялар Консорциумымен («Ерсай Каспиан Контрактор» ЖШС және «Caspian Offshore and Marine Construction» ЖШС) өзін-өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысын (ӨКЖБҚ) салу бойынша кешенді жұмыстарды сатып алу 2012 жылғы 5 шілдедегі шарттан туындайтын мәселелер бойынша арбитраждық сот істеріне қатысты 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте 90 миллион АҚШ доллары (баламасы 34.132 миллион теңге) мөлшерінде резервті есептеді (23-ескерпме).

2020 жылғы 15 Шілдеде ҚМГ Дриллинг пен компаниялар консорциумы дауды реттеу сомасын 0,4 миллион АҚШ долларына шамалы ұлғайта отырып, дауды түпкілікті реттеу туралы келісімге қол қойды.

2020 жылғы 17 қарашада ҚМГ Дриллинг дауды реттеудің барлық сомасын 90,4 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (транзакция күніндегі айырбастау бағамы бойынша 38.821 миллион теңгеге баламалы) төледі. Осылайша, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл іс қарау аяқталды.

Азаматтық талқылау (KMG International N.V.)

2019 жылғы 5 желтоқсанда Румынияның Прокуратурасы талап қоюдың ескіру мерзімінің аяқталуына орай Румынияның Үкіметі мен ҚМГИ арасындағы қылмыстық істі тоқтату туралы қаулыны қабылдады.

Румыния Прокуратурасының көрсетілген қаулысына келесі үш талапкерден шағымдар түсті:

- 1) Румынияның жекешелендіру агенттігі ҚМГИ-дың 2013-2014 жылдары 30 миллион АҚШ долларына Петромидия мен Вега зауыттарының міндеттемелері бойынша пост-жекешелендіру талаптарын лайықты орындауы бөлігінде;
- 2) Faber Invest & Trade Inc. (бұдан әрі – «Faber»), ҚМГИ еншілес компанияларындағы бақыланбайтын қатысу үлесінің иесі, 55 миллион АҚШ долларына Rompetrol Rafinare S.A. акционері ретінде ҚМГИ шешімдерінің бірқатарын даулау бөлігінде;
- 3) ҚМГИ бұрынғы директоры Стефенсон Джордж Филипп мырзадан.

2019 жылғы 27 желтоқсанда ҚМГИ қаулыны даулап, істің тоқтатылуын талап етті, бірақ талап қоюдың ескіру мерзімі аяқталды.

2020 жылғы 10 шілдеде Жоғарғы сот түпкі шешімін шығарып, Румыния Прокуратурасының қаулысына барлық шағымдардың күшін жойды.

Дегенмен, Faber алдыңғы істердің бірінің қаралуын жаңғыртты, сол бойынша ҚМГИ-дың еншілес компаниясы Rompetrol Rafinare Constanta компаниясының жарғылық капиталының 2003-2005 жылдары ұлғаюы дауланды. Істің тыңдалуы 2020 жылғы 10 қарашада болды, бірақ түпкі шешім шығарылмады. Істің келесі тыңдалуы 2021 жылғы 19 сәуірге тағайындалды.

Топ оның Faber жаңа өтінішіне қатысты позициясы 2020 жылы Топ пайдасына шешілген басқа да ұқсас сот істері сияқты Топ пайдасына шешіледі деп есептейді. Сәйкесінше, Топ 2020 жылғы 31 желтоқсанға бұл іс бойынша резервті мойындамады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**39. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Сот істері (жалғасы)**

Қазақстан Республикасымен Табысты мұнай-газ шикізатын бөлу пропорциясын есептеуге қатысты даулар («ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС)

Қарашығанақтың Өнімді бөлу туралы Түпкі Келісіміне (ӨБТК) сай Қарашығанақ жобасының табысты өнімін бөлу амалы Объективтілік индексінің тетігімен реттеледі. 2014 жылдың екінші тоқсанында Қарашығанақ жобасының экономикасы Объективтілік индексі бойынша триггер «іске қосылған» деңгейге дейін жетті және табысты өнім үлесін бөлу пропорциясы (profit oil) Қазақстан Республикасының пайдасына өзгерді.

Сонымен бірге, 2014 жылғы 20 тамызда және қазіргі уақытқа дейін ҚР Экономика министрлігі тоқсан сайын ӨБТК қатысушы – Мердігерлік компанияларға (Мердігерлік компаниялар) Табысты мұнай-газ шикізатын бөлу пропорциясын есептеуге қатысты келіспеушілігі жайлы хабарлап отыр.

2016 жылғы 30 желтоқсанда Қазақстан Республикасы мен Мердігерлік компаниялардың арасында заңгерлік тұрғыдан міндеттемейтін Өзара түсіністік туралы меморандум жасалды.

2020 жылғы 17 шілдеде Қазақстан Республикасы мен Мердігерлік компаниялардың арасында Табысты мұнай-газ шикізатын лайықты түрде есептеуге қатысты дауды реттеу туралы келісімге қол қойылды. Бұл келісімде Қарашығанақты қаржылық салымды төлеуден және арбитраж шығындарын өтеуден босату туралы ережелер бекітілген.

2020 жылғы 11 желтоқсанда Қазақстан Республикасы мен Мердігерлік компаниялар арасында Дауды тоқтату туралы келісімге қол қойылды. Осылайша, бұл дау тоқтатылып, Топтың 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелері жоқ.

Өтелетін шығындарды тексеру

Өнімді бөлу туралы келісімге («ӨБК») сәйкес мердігерлер көтерген шығындардың барлығы өтеле бермейді. Өтеуге арналған белгілі бір шығындарды Уәкілетті орган бекітуі қажет. Уәкілетті органдар өтелетін шығындарды тексеруде. 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүргізілген шығындардың өтелуін тексеру нәтижесінде белгілі бір шығындар өтелмейтін ретінде жіктелген. ӨБК тараптары бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың дауланатын шығындардағы үлесі 871.407 миллион теңге (2019 жылғы 31 желтоқсан: 782.206 миллион теңге) болды. Топ және оның ӨБК бойынша серіктестері Үкіметпен бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

Қазақстанның ішкі нарығына арналған жеткізілімдер бойынша міндеттемелер

Үкімет шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

2020 жылы Топ өз міндеттемелеріне сәйкес 6.401 тонна (2019 жылы: 6.224 тонна) шикі мұнайды жеткізді.

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнайды жеткізу шарты бойынша міндеттемелері 13,5 миллион тонна болды (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 19,2 миллион тонна).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**39. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісім-шарттар бойынша міндеттемелер**

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың Үкіметпен жасалған өнімді бөлу туралы лицензиялары, келісімдерінің және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарының талаптарына сәйкес ең аз жұмыстар бағдарламасын орындауға қатысты мынадай міндеттемелері (мың теңгемен) бар:

Жыл	Күрделі шығындар	Операциялық шығыстар
2021 жыл	532.703	168.222
2022 жыл	235.761	131.630
2023 жыл	180.483	94.883
2024 жыл	223.519	94.346
2025-2058 жылдар	2.865.740	1.575.571
Жиыны	4.038.206	2.064.652

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды қоса алғанда, жалпы сомасы 2.902.735 миллион теңге (2019 жылғы 31 желтоқсан: 2.979.596 миллион теңге) болатын негізгі құралдарды сатып алу және салу бойынша шарттық міндеттемелері болды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ҚР Энергетика министрлігі мен ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») бекіткен және өндірістік объектілерді кеңейтуге бағытталған инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде 248.408 миллион теңге (2019 жыл: 101.786 миллион теңге) жалпы сомада міндеттемелері болды.

Инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде «ҚазТрансОйл» АҚ («ҚТО») мен «Қазақстан-Қытай Құбыры» («ҚҚҚ») орындамаған келісімшарттық міндеттемелер

ҚТО мен ҚҚҚ алдыңғы жылдардың (2015-2019 жылдар) инвестициялық бағдарламаларының шеңберінде 26.552 миллион теңгеге және тиісінше 14.477 миллион теңгеге (Топ үлесі) өз міндеттемелерін орындамады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл сомалар Топ міндеттемелеріне қосылмады, өйткені:

- ҚТО-ға қатысты, орындалмаған инвестициялық бағдарламаның сомасы, ҚР табиғи монополиялар туралы заңнамасының талаптарына сәйкес, ТМРК-мен мұнайды ҚР ішкі нарығына айдау бойынша реттелетін қызметке 2021-2025 жылдарға бекітілген тарифте ескерілді;
- ҚҚҚ-ға қатысты ТМРК 2020 жылғы қазаннан бастап 2022 жылғы қыркүйекке дейін уақытша өтейтін тарифтерді қолдану туралы шешімді қабылдады, бірақ ҚҚҚ бұл шешімді сотта даулайды. 2020 жылғы 23 желтоқсанда ҚҚҚ сот ісін жеңіп алды. Дегенмен, 2021 жылғы 26 қаңтарда ТМРК шешімге шағымдану туралы өтініш берді. 2021 жылғы 25 наурызда сот ТМРК-ның апелляциялық шағымын өзгеріссіз қалдырып, қанағаттандырмады. Алайда, ТМРК-ның сот шешіміне жоғары тұрған инстанцияға шағымдануға құқығы бар.

ҚР заңнамасына сәйкес орнын толтыратын тарифтердің қолданылуы түпкілікті сот шешімі қабылданғанға дейін тоқтата тұрылады.

Дағдарысқа қарсы қаражатты қайталама пайдалану бойынша міндеттемелер

Қордың 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша игеру міндеттемелеріне 3.241 миллион теңге мөлшерінде «Нұрлы жер» бағдарламасын (бұрынғы – «Қолжетімді баспана – 2020» бағдарламасы) қаржыландыру бойынша Қордың міндеттемелері және 63.110 миллион теңге мөлшерінде инвестициялық жобаларды қаржыландыру міндеттемелері кіреді, оның ішінде:

- Атырау облысында «Интеграцияланған газ-химия кешенін салу инвестициялық жобаның іске асырылуын қаржыландыру. 61.409 миллион теңгеден артық емес мөлшердегі Бірінші фаза»;
- 201 миллион теңге мөлшерінде «Тараз химиялық паркі» арнайы экономикалық аймақты құру» жобасын қаржыландыру;
- «QAZAQ AIR» АҚ-ның 1.500 миллион теңге мөлшерінде үш жалға алынатын әуе кемесін сатып алуын қаржыландыру.

ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

40. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес келесі 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (*1-ескерпне*).

Есептік сегменттердің кейбіреулері Топтың ұйымдық құрылымына сәйкес неғұрлым шағын операциялық сегменттерді біріктіру арқылы қалыптастырылды. Әрбір есептік сегмент ХҚЕС-қа сәйкес бухгалтерлік есепті жүзеге асырады. ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған әрбір сегмент қызметінің қаржылық нәтижелері сегментке ресурстарды бөлу және оның қызмет нәтижелерін бағалау туралы шешімдерді қабылдау мақсаты үшін Басқарма төрағасына және шешімдер қабылдауға жауапты адамға беріледі.

Элиминирлеу топ ішіндегі айналымдарды алып тастауды білдіреді. Сегментаралық операциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде сәйкес келе бермейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**40. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)**

Төменде 2020 жыл ішіндегі Топтың операциялық сегменттерінің пайдалары мен шығындары, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ	Тау-кен өндіруші	Тасымалдау	Коммуникациялар	Энергетика	Өнеркәсіптік	Корпоративтік орталық	Өзгелері	Элиминациялау	Барлығы
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	4.838.789	1.227.048	1.309.894	561.602	555.963	12.151	30.691	19.871	-	8.556.009
Өзге сегменттерге сатудан түсім	28.911	189	3.969	4.662	124.398	8.586	272.124	12.099	(454.938)	-
Түсім жиыны	4.867.700	1.227.237	1.313.863	566.264	680.361	20.737	302.815	31.970	(454.938)	8.556.009
Географиялық нарық										
Қазақстан	1.090.531	661.039	1.193.100	547.388	654.024	15.288	302.815	31.970	(454.938)	4.041.217
Өзге де елдер	3.777.169	566.198	120.763	18.876	26.337	5.449	-	-	-	4.514.792
Жалпы пайда	1.143.283	278.252	276.454	186.966	179.342	691	182.407	14.830	(289.529)	1.972.696
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(191.562)	(32.936)	(100.820)	(49.214)	(26.988)	(5.698)	(24.540)	(4.012)	9.895	(425.875)
Тасымалдау және өткізу бойынша шығыстар	(639.237)	(14.444)	(4.870)	(12.869)	(12.647)	(1.113)	-	-	14.631	(670.549)
Қаржылық кіріс	110.261	6.296	47.448	7.673	10.231	686	36.538	15.586	(54.531)	180.188
Қаржылық шығындар	(320.188)	(8.203)	(187.814)	(52.992)	(59.364)	(5.968)	(37.210)	(15.331)	78.117	(608.953)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың табысындағы үлес	518.157	115.387	11.111	-	11.685	(2.083)	(12.649)	-	-	641.608
Бағамдық айырмадан түсетін кіріс/шығын, нетто	199.385	4.076	(57.823)	7.124	2.694	(31.029)	(75.732)	1.831	(432)	50.094
Тозу, тауысылу және амортизация	(552.964)	(62.880)	(180.682)	(114.241)	(78.336)	(7.088)	(2.208)	(1.744)	1.346	(998.797)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	(263.358)	(7.107)	(12.864)	(5.792)	(466)	(3.591)	-	-	-	(293.178)
Өзге де активтердің құнсыздануы	(37.932)	(3.015)	(19.380)	(890)	(1.104)	(1.659)	12.120	(1.203)	2.500	(50.563)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(117.493)	(64.875)	(9.010)	(20.975)	(24.216)	(130)	(3.724)	(4.143)	(2.049)	(246.615)
Таза пайданың/(шығынның) жиыны	262.506	293.832	(35.745)	59.924	72.821	(52.164)	201.679	7.009	(227.320)	582.542
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат										
Сегмент активтерінің жиыны	16.854.461	2.411.794	3.861.110	1.220.457	1.574.935	804.995	7.738.822	337.307	(7.321.035)	27.482.846
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	6.535.391	377.221	2.701.075	664.364	756.442	609.561	1.696.538	199.447	(1.208.808)	12.331.231
Күмәнді берешек бойынша күтілетін кредиттік шығын резервтері	(2.222)	320	(552)	(2.470)	(1.860)	(541)	-	124	218	(6.983)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	4.214.205	650.943	21.218	-	79.035	5.273	47.330	13	(32.341)	4.985.676
Күрделі шығындар	(490.344)	(49.446)	(340.727)	(116.242)	(93.861)	(349.854)	(601)	(3.086)	9.725	(1.434.436)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**40. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)**

Төменде 2019 жыл ішіндегі Топтың операциялық сегменттерінің пайдалары мен шығындары, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Мұнай-газ	Тау-кен өндіруші	Тасымалдау	Коммуника- циялар	Энергетика	Өнеркәсіптік	Корпоратив- тік орталық	Өзгелері	Элими- нациялау	Барлығы
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	7.244.405	989.086	1.456.010	466.885	432.271	7.410	30.232	22.614	-	10.648.913
Өзге сегменттерге сатудан түсім	57.701	13.973	4.835	4.521	74.971	2.940	242.417	9.509	(410.867)	-
Түсім жиыны	7.302.106	1.003.059	1.460.845	471.406	507.242	10.350	272.649	32.123	(410.867)	10.648.913
Географиялық нарық										
Қазақстан	1.227.593	497.143	1.171.718	454.753	481.945	6.203	272.649	32.123	(410.867)	3.733.260
Өзге де елдер	6.074.513	505.916	289.127	16.653	25.297	4.147	-	-	-	6.915.653
Жалпы пайда	1.958.700	199.798	288.256	141.039	130.418	1.398	197.184	13.317	(215.190)	2.714.920
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(217.636)	(38.709)	(119.271)	(46.992)	(21.773)	(5.435)	(24.204)	(4.663)	8.826	(469.857)
Тасымалдау және өткізу бойынша шығыстар	(744.437)	(11.552)	(10.898)	(12.235)	(8.382)	(771)	-	-	9.241	(779.034)
Қаржылық кіріс	244.423	6.609	7.608	6.554	6.557	621	45.973	8.537	(45.933)	280.949
Қаржылық шығындар	(360.752)	(14.780)	(195.397)	(44.072)	(41.344)	(5.858)	(33.611)	(10.164)	66.198	(639.780)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың табысындағы үлес	814.865	85.010	8.013	5.831	11.966	(104)	(10.825)	1	-	914.757
Бағамдық айырмадан түсетін кіріс/шығын, нетто	(6.263)	(127)	(15.671)	(1.265)	1.115	769	5.425	248	(1.053)	(16.822)
Тозу, тауысылу және амортизация	(506.491)	(64.854)	(160.386)	(98.583)	(69.973)	(3.773)	(2.052)	(1.063)	3.139	(904.036)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	(253.523)	(14.455)	(2.681)	(1.844)	88	(25.278)	-	-	-	(297.693)
Өзге активтердің құнсыздануы	(29.866)	(464)	(18.485)	(1.035)	1.290	(2.012)	(12.162)	(1.255)	5.989	(58.000)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(283.726)	(34.175)	(29.020)	(10.047)	(18.224)	(88)	(3.074)	(2.332)	(1.748)	(382.434)
Таза пайданың/(шығынның) жиыны	1.171.447	251.522	(91.655)	60.134	69.020	(39.236)	170.669	6.746	(178.166)	1.420.481
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат										
Сегмент активтерінің жиыны	16.332.443	2.304.494	3.757.170	1.195.489	1.500.157	574.620	7.574.272	300.602	(7.122.237)	26.417.010
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	6.587.029	460.432	2.562.000	693.493	719.878	379.654	1.563.722	180.028	(1.072.179)	12.074.057
Күмәнді берешек бойынша күтілетін кредиттік шығын резервтері	(1.963)	(749)	(13.236)	(2.282)	(55)	(12)	839	(245)	228	(17.475)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	3.532.589	582.600	33.553	-	70.559	6.428	49.473	10	(32.341)	4.242.871
Күрделі шығындар	(552.017)	(64.000)	(309.134)	(75.417)	(54.828)	(108.255)	(1.131)	(3.530)	6.921	(1.161.391)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

41. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Еншілес ұйымның шығуы

2021 жылғы 8 қаңтарда Топ «Шығысмашзавод» АҚ еншілес ұйымындағы бақылайтын қатысу үлесін сату мәмілесін аяқтады. Сату нәтижесінде Топ бұл еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалды

Соттың істі қарауы

2021 жылғы 19 ақпанда Қашаған кен орнынан газға шарттық бағаны есептеу бойынша Солтүстік Каспий Жобасының серіктестеріне қатысты ҚТГ шағым өтініші бойынша арбитраждық сот ісі жөнінде шешім шығарылды. Арбитраждық шешім (бұдан әрі – Шешім) «ҚазТрансГаз» АҚ («ҚТГ») пайдасына шығарылды. Тараптың Шешіміне сәйкес, ол шығарылған күннен бастап 30 күннің ішінде Шешіммен белгіленген қағидаттардың негізінде есептеулерді жасауы және заңгерлік шығыстарды өтеуді қоса алғанда, ҚТГ пайдасына төленуге жататын сомаларды айқындауы тиіс. Түпкілікті арбитраждық шешімнің шығарылмауына орай және өтемақы сомасы шынайы айқындала алмауына орай Топ бұл сот ісінің әсерін шоғырландырылған қаржылық есептілікте мойындамады.

Акционерге өзге де бөлулер

2021 жылғы 23 ақпанда Акционер өкімінің негізінде, Топ медициналық мақсаттағы әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру мақсатында 18.000 миллион теңге мөлшерінде алғашқы траншты жүзеге асырды.